

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMAGT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen:

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein van den Generalen staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.
M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Afdeeling
Generale Staf van het Dep. van Defensie. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren.
A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f12.50 per jaar. Losse Nummers f1.50

101ste JAARGANG

No. 2

FEBRUARI 1932

INHOUD

	Blz.
Het instituut der „bijzondere vrijwilligers”	140
Aan den zelfkant der Ontwapeningsconferentie	150
Optreden van een voorhoedebataljon (met 3 schetsen) door C. J. A. VAN DER HEEM	154
Het ontstaan van golfdrukken in vuurmonden, door Ir. A. C. HOFSTEE	168
Boekbespreking	176
Het Italiaansche voorschrift „Opleiding der cavalerie”, door W.	177
De militaire élégance onder het tweede Keizerrijk, door J. E. FEENSTRA	181
Gegevens vreemde legers. Frankrijk	185
Adviezen en inlichtingen (met 1 schets)	187
Leven en streven in de Koninklijke Landmacht (met 6 afb.)	192
Uit de Vakpers	203

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS - 's-GRAVENHAGE - 1932

HET INSTITUUT DER „BIJZONDERE VRIJWILLIGERS”

In verband met het op 15 Jan. j.l. door de Tweede-Kamerfractie der S.D.A.P. ingediende initiatiefvoorstel betreffende artt. 35 der Dienstplichtwet en 5 der Wet voor het reservepersoneel der landmacht 1905 achten wij het wenschelijk onze lezers door het volgende overzicht ter zake te oriënteren.

I. Inleiding.

(Loop der gebeurtenissen in de week van 10 tot 18 November 1918)

Zondag 10 November 1918.

In den vroegen morgen komt de Duitsche Keizer met gevolg bij *Eijsden* over onze grens. EBERT treedt op als president der Duitsche republiek.

In den voormiddag vindt ten huize van TROELSTRA te Scheveningen een bespreking plaats, waaraan deelnemen TROELSTRA, BRAUTIGAM, DE ZEEUW, HEIJKOOP, SANNES en ALBARDA; de kansen en mogelijkheden om de Regeering in handen te nemen worden gewikt en gewogen, mede in verband met de stemming onder de arbeiders te Rotterdam en de bespreking welke den vorigen dag aldaar met den burgemeester dier stad heeft plaats gevonden. Besloten wordt des avonds een vergadering te beleggen te Rotterdam met de Rotterdamsche leiders van S.D.A.P. en N.V.V., het partijbestuur der S.D.A.P., het bestuur van het N.V.V., zoomede vertegenwoordigers van de socialistische Kamerfractie, *Het Volk*, den Bond van dienstplichtigen, de socialistische arbeidersbeweging te Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Dordrecht en Groningen, o.m. teneinde een juist beeld te krijgen van de revolutionnaire geneigdheid der arbeiders in de verschillende centra en van de stemming onder de gemobiliseerde dienstplichtigen.

Er bleken twee stroomingen te bestaan: de zwakste (o.a. TROELSTRA, SANNES en HEIJKOOP) achtte het oogenblik voor revolutie gekomen, de andere, de sterkste (o.a. VLIEGEN en de N.V.V.-leiders), meende dat een revolutie-poging niet voldoende kans van slagen had, o.m. omdat de berichten uit het leger niet deden verwachten, dat op krachtigen militairen steun te rekenen viel, en voorts de stemming der arbeiders elders veel minder revolutionnair was dan ten aanzien van de arbeidersbeweging te Rotterdam werd verondersteld.

Besloten werd des anderen daags een manifest met eischen te publiceeren en in den avond van dien dag in vijf zalen te Rotterdam arbeidersvergaderingen te houden. Voorts werd besloten het voorgenomen congres der S.D.A.P. één week te vervroegen en derhalve te houden op 16 en 17 November 1918, te Rotterdam.

Maandag 11 November 1918.

Het in den nacht — zonder medewerking van TROELSTRA — opgestelde en tenslotte toch nog tamelijk revolutionnair uitgevallen manifest wordt gepubliceerd; in den avond hebben te Rotterdam de voorgenomen vergaderingen plaats. TROELSTRA houdt in het Verkooplokaal een geïmproviseerde, tot revolutie aansporende rede, welke veel verder ging dan overeen te brengen was met hetgeen den vorigen avond tusschen de leiders was besloten; hij spreekt vervolgens in denzelfden geest in de Doelezaal. Buiten medeweten van de verantwoordelijke besturen wordt deze redevoering den volgenden dag door den partij-secretaris MATHIJSEN over het geheele land als manifest verspreid.

Dinsdag 12 November 1918.

De Deutsche Kroonprins komt over onze grens.

In den namiddag, tijdens de „Harskamp”-interpellatie, houdt TROELSTRA in de Tweede Kamer een revolutionnaire rede. Een der leden van de socialistische Kamerfractie deelt aan den heer HANS, parlementair redacteur van *De Telegraaf* mede, dat een groot deel der socialistische fractie niet achter TROELSTRA staat. Deze mededeeling was spoedig bekend, nam veel van het effect der rede weg en gaf der Regeering een belangrijken moreelen steun.

Woensdag 13 November 1918.

De Regeering geeft een proclamatie uit, waaruit haar vaste wil om de orde in het land te handhaven blijkt en overigens eenige maatregelen tot verlichting van den economischen nood worden aangekondigd.

Reeds tijdens de debatten in de Tweede Kamer van dien middag komt TROELSTRA tot het inzicht, dat hij in zijn redevoeringen te Rotterdam en den vorigen middag in de Kamer, te ver is gegaan.

Te Amsterdam vond des avonds een bijeenkomst plaats van het Revolutionnair Socialistisch Comité, met opruiende redevoeringen van WIJNKOOP e.a., gevolgd door het optrekken van een groote menigte naar de Cavalerie-kazerne aldaar, waartegen een aanslag plaats vond, welke door de kazernewacht onder bevel van den wachtmeester der huzaren J. KROON — later naar aanleiding van zijn flink optreden benoemd tot Ridder in de Oranje-Nassau-orde — met de vuurwapenen werd afgeslagen.

II. Ontstaan van het instituut der „bijzondere vrijwilligers”.

In verband met de in Hoofdstuk I geschetste omstandigheden is in de week van 12 tot 19 November 1918 mede het gebruik voorzien van de toentertijd tot het gemobiliseerde leger behorende formaties van den vrijwilligen landstorm om, ingeval van binnenlandsche beroeringen, zoo noodig mede te werken aan de handhaving of het herstel van de openbare orde en rust, tot steun van het wettig gezag.

De in den aanhef bedoelde omstandigheden noopten bovendien om den 13den November en volgende dagen de zich in het genot van onbepaald verlof bevindende dienstplichtigen in de gelegenheid te stellen vrijwillig in werkelijken dienst te komen bij den vrijwilligen landstorm, zonder dat zij daarbij een verbintenis behoeften aan te gaan (L.O. 1918, B. nr. 366). Een groot aantal dienstplichtigen, waaronder velen uit de provinciën Friesland, Groningen, Noordbrabant en Limburg, maakten van deze gelegenheid gebruik en werden, van

den 14en November 1918 af, voor het beoogde doel o.m. naar 's-Gravenhage en Rotterdam gezonden.

Hiermede was het instituut, hetwelk wij thans kennen als dat der „bijzondere vrijwilligers”, in het leven geroepen.

III. Grondslagen waarop het instituut berust.

De opkomst in werkelijken dienst van de „bijzondere vrijwilligers” is gegrond op Artikel 35 der Dienstplichtwet (in hoofdzaak overeenkomende met Artikel 82 der in 1918 geldende Militiewet) en — voor wat de reserveplichtigen betreft — op Artikel 5, laatste lid, der Wet voor het reservepersoneel der landmacht 1905.

Wanneer de „bijzondere vrijwilligers” (blijkens L.O. 1918, B. nr. 366, zooals deze nader werd aangevuld, „Dienstplichtigen en zij die behooren tot het reservepersoneel, die in het genot van groot verlof zijn”) vrijwillig in werkelijken dienst komen, vallen zij met betrekking tot dat verblijf ten aanzien van soldij, pensioenaanspraken en geneeskundige verzorging onder dezelfde bepalingen, welke voor de overige zich in werkelijken dienst bevindende dienst- en reserveplichtigen gelden.

In het Voorloopig Verslag betreffende het ontwerp-Dienstplichtwet (Gedrukte stukken II, 1920—1921 — 441— nr. 8) werd de vraag gesteld, in welke gevallen de Regeering zich voorstelt de in Artikel 35 dier wet bedoelde vergunning te verleen. In de Memorie van Antwoord (Stuk nr. 9) deelde de Regeering mede: „Het ligt in het voornemen de in dit artikel bedoelde vergunning te verleen, in het bijzonder wanneer hiermede eenig militair belang wordt gediend, bijv. verhooging van de geoefendheid — wat veelal van vrijwillige opkomst het gevolg is —, voorts opleiding tot een rang, *deelneming aan bestrijding van onlusten, enz.*”

Tegen de toepasselijkheid van Artikel 35 voor laatstgenoemd doel is toen in de Volksvertegenwoordiging geenerlei bedenking geopperd.

De strijd van de S.D.A.P. tegen het instituut der „bijzondere vrijwilligers,” welk instituut door genoemde partij pleegt te worden aangemerkt als „gewapend korps buiten legerverband”, ten doel hebbende „het eene deel van het volk te wapenen tegen het andere”, culmineert in het initiatief-voorstel, hetwelk door de S.D.A.P.-Tweede Kamer-fractie op 15 Januari 1932 is ingediend (Zitting 1931—1932 — 278, nr. 1), en dat, gegrond op de omstandigheid dat de Regeering 50.000 dienst- en reserveplichtigen in dienst zou kunnen stellen en houden, zonder op den voet van het bepaalde in Artikel 187 der Grondwet verplicht te zijn de goedkeuring der Staten-Generaal te vragen, tot strekking heeft de artt. 35 der Dienstplichtwet en 5 der Wet voor het reservepersoneel der landmacht 1905 aan te vullen in dien zin, dat het aantal dienst-, onderscheidenlijk reserveplichtigen, die zich ingevolge een vergunning als in die artikelen bedoeld in werkelijken dienst bevinden, op geen oogenblik meer dan 100, voor elke categorie, mag bedragen.

Hierbij zij aangeteekend, dat Minister DECKERS op blz. 11 van de M. v. A. Hoofdstuk VIII—1930 heeft medegedeeld dat, voor zooveel zijn Departement daarbij is betrokken, van hem geen medewerking tot het opheffen van het Instituut der „bijzondere vrijwilligers” is te verwachten. (Zie overigens ook *Handelingen II 1927—1928 blz. 2385, l. kolom*).

Voorts zij opgemerkt dat, in verband met de aan de opkomst der „bijzondere

vrijwilligers” verbonden kosten (zie Hoofdstuk IV), in voorkomend geval hun verblijf in werkelijken dienst ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust bezwaarlijk zonder de medewerking van de Volksvertegenwoordiging zal kunnen worden bestendigd. (Zie M. v. A. Hoofdstuk I—1929).

IV. Algemeene regelingen.

De „bijzondere vrijwilligers” komen, nadat daartoe door den Minister van Defensie, als uitvoerder van het desbetreffend besluit van de Regeering, machtiging zal zijn verleend, *bij de alsdan uit hen te vormen gewestelijke formaties*, c.q. bij een der vrijwillige landstormkorpsen motordienst of vaartuigendienst, in werkelijken dienst ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust.

Ingeval van mobilisatie van het leger komen de „bijzondere vrijwilligers”, indien zij niet reeds als zoodanig in werkelijken dienst zijn, op de gewone wijze op bij het legeronderdeel, waarbij zijn hun mobilisatiebestemming hebben.

Wanneer de „bijzondere vrijwilligers” als zoodanig in werkelijken dienst zijn, kunnen zij, indien daarna lichten worden opgeroepen in verband met de handhaving of het herstel van de openbare orde en rust, voorloopig blijven dienst doen bij de uit de „bijzondere vrijwilligers” gevormde onderdeelen (L. O. 1919, B. nr. 138).

De dienst van de „bijzondere vrijwilligers” aan wie vergunning tot opkomst als zoodanig is verleend, eindigt tegelijk met den werkelijken dienst van het tijdelijk gevormde onderdeel waarbij zij dienst verrichten (L. O. 1920, nr. 110), of zooveel vroeger of later als de Minister van Defensie op mogelijke verzoeken van belanghebbenden zal beslissen.

Alle desbetreffende regelingen zijn sedert samengevat in L. O. 1925, nr. 461 (5de B. U., blz. 1279).

De „bijzondere vrijwilligers” ontvangen tijdens hun verblijf in werkelijken dienst als zoodanig een dagelijksche toelage, welke bij L. O. 1919, B. nr. 214 werd bepaald op:

officieren / 6.—, overigen / 4.—, voor kostwinners bovendien verhoogd met / 2.— (L. O. 1920, nr. 211).

Deze toelagen zijn bij L. O. 1924, nr. 147 met 10 % verminderd en thans als zoodanig vermeld in het boekwerk „Regeling bezoldiging landmacht” (R. B. L.)

De aanspraken der „bijzondere vrijwilligers” op kostwinnersvergoeding zijn erkend en nader bevestigd bij L. O. 1919, B. nr. 138 en B. nr. 337. De bovenbedoelde toelagen worden bij de vaststelling van het bedrag der kostwinnersvergoeding niet in aanmerking genomen (L. O. 1919, B. nr. 453).

V. De Nationale landstormcommissie.

Op uitnoodiging van de Regeering heeft zich op 7 Mei 1919 een comité gevormd — de zgn. „Nationale Landstormcommissie” —, hetwelk zich ten doel stelt, de bereidverklaring van dienst- en reserveplichtigen met groot verlof, om in voorkomend geval vrijwillig in werkelijken dienst te komen als „bijzonder vrijwilliger” (toentertijd nog aangeduid als „buitengewone vrijwilligers”¹⁾;

¹⁾ Deze aanvankelijke benaming gaf tot ontoelaatbaar misverstand aanleiding, toen, bij L. O. 1920, nrs. 109 en 468 („Vrijwillige-landstorm-beschikkingen”) voor dienstplichtigen de gelegenheid werd geopend om een *verbintenis bij den vrijwilligen landstorm* te sluiten, eveneens onder de benaming „buitengewoon vrijwilliger”. De benaming van hen, die *geen* verbintenis sluiten, doch zich voor vrijwillige opkomst als dienst- of reserve-

L. O. 1919, B. nr. 215, sedert vervangen door L. O. 1930, nr. 317) te bevorderen. De Inspecteur van den vrijwilligen landstorm maakt ambtshalve deel uit van genoemde commissie, waarvan sinds de oprichting de heer DUYMAER VAN TWIST, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, het voorzitterschap bekleedt.

De Nationale Landstormcommissie, daarin bijgestaan door haar gewestelijke en plaatselijke vertakkingen (landstormcommissiën, plaatselijke leiders en propagandisten), voert propaganda voor het instituut en bevordert de instandhouding daarvan, o.m. door te trachten met daarvoor in de termen vallende dienst- en reserveplichtigen in verbinding te treden en hen te bewegen zich — *tegenover de commissie* — bereid te verklaren om in voorkomend geval vrijwillig in werkelijken dienst te komen als „bijzonder vrijwilliger”. Uit deze bereidverklaring — *geen verbintenis* — kan voor den betrokken dienst- of reserveplichtige geenerlei onaangenaam rechtsgevolg voortvloeien, indien hij, wanneer op die bereidverklaring in verband met de omstandigheden te eeniger tijd een beroep zou worden gedaan, daaraan geen gevolg zou geven.

Het Departement van Defensie heeft geenerlei bemoeienis met de handelingen van de Nationale landstormcommissie en haar organen. (Zie M. v. A. Hoofdstuk VIII—1929, blz. 23).

Op 1 Januari 1932 bestonden:

21 gewestelijke commissiën;

1033 plaatselijke commissiën en 1242 plaatselijke afdelingen;

voorts één commissie uit „*Pro Rege*”, één idem uit den „Bond van R.K. militairen-vereeningingen”.

In totaal waren op dien datum ruim 5000 burgerlijke bestuurders ten dienste van het instituut werkzaam; bovendien 1181 „bijzondere vrijwilligers”, optredende als „plaatselijke leiders”.

Ter bevordering van haar doel organiseeren de Nationale landstormcommissie en haar vertakkingen:

- a. huishoudelijke bijeenkomsten der plaatselijke afdelingen;
- b. „plaatselijke-leiders”-dagen;
- c. schietwedstrijden (plaatselijk, gewestelijk, intergewestelijk en nationaal);
- d. officieren-bijeenkomsten;
- e. landdagen (gewestelijk en nationaal);
- f. de vorming van eerewachten bij bezoeken van H. M. de Koningin, in plaatsen waar geen garnizoen is.

Ingevolge het bepaalde in het eerste lid, onder c, van L. O. 1928, nr. 178, mogen de „bijzondere vrijwilligers”, tijdens het aan hen als dienst- of reserveplichtige verleend groot verlof, de hen van Rijkswege verstrekte kleding, schoeisel en uitrustingsstukken dragen, wanneer zij in hun eerstbedoelde kwaliteit deelnemen aan of aanwezig zijn bij voor de „bijzondere vrijwilligers” georganiseerde schietoefeningen, schietwedstrijden of landdagen of als zoodanig voor andere doeleinden op een daartoe strekkend verzoek toestemming van den Minister van Defensie hebben verkregen tot het dragen van de uniform. (bv. voor het vormen van een eerewacht bij Koninklijk bezoek).

plichtige *bereid verklaren*, werd in verband daarmee bij L. O. 1922, nr. 110 gewijzigd in „bijzondere vrijwilligers”. Overigens zijn de verbintenissen van buitengewone vrijwilligers bij den vrijwilligen landstorm ingevolge de „Vrijwillige-landstorm-beschikking” van L. O. 1922, nr. 92 (sedert L. O. 1927, nr. 262) verbroken, zoodat deze categorie thans niet meer voorkomt.

VI. Organisatie.

De in voorkomend geval uit de „bijzondere vrijwilligers” te vormen korpsen en verbanden zijn:

a. de korpsen:

1. Veluwzoom;
2. De IJssel-Vollenhove;
3. Nieuwe Hollandsche Waterlinie;
4. Stelling van Amsterdam;
5. Kennemerland;
6. Zuidholland-West;
7. Rotterdam;
8. De Meijerij;
9. Limburgsche Jagers;

b. de verbanden.

10. Friesch verband;
11. Groningsch verband;
12. Drentsch verband;
13. Twentsch verband;
14. Veluwsch verband;
15. Alkmaar;
16. Dordrecht;
17. Monden der Maas;
18. Zeeuwsch verband;
19. Westbrabantsch verband.

Voorts worden „bijzondere vrijwilligers” geregistreerd voor het:
Vrijwillig landstormkorps motordienst;
Vrijwillig landstormkorps vaartuigendienst;

Het getal dienst- en reserve-plichtigen, op 1 Jan. 1932 als „bijzondere vrijwilligers” geregistreerd, bedraagt $\pm$ 54.000.

De onder 1 t/m 19 genoemde formaties dragen de namen van die, welke tijdens de mobilisatie als onderdeelen van den toenmaligen vrijwilligen landstorm bestonden, doch die bij het in L.O. 1922, nr. 92 vervatte „Vrijwilligelandstorm-besluit” uit de organisatie van het leger verdwenen, met bestemming nochtans om in voorkomend geval weder te worden opgericht teneinde de „bijzondere vrijwilligers” uit het betreffende gebied op te nemen.

Bedoelde korpsen en verbanden voeren elk een vaandel, welke vanden bij Koninklijk besluit zijn erkend, onder bepaling dat daaraan dezelfde eerbewijzen worden gebracht, welke ten deel vallen aan de door of vanwege H. M. de Koningin uitgereikte of met Haar toestemming gevoerde vanden en standaarden.

Uit het vorenstaande moge gebleken zijn, dat de in voorkomend geval uit de „bijzondere vrijwilligers” te vormen korpsen en verbanden in normale tijden niet bestaan en dat zij, na uit de ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust in werkelijken dienst gekomen „bijzondere vrijwilligers” weder te zijn gevormd, tot den tegenwoordigen *Vrijwilligen landstorm* (Vooroefenings-instituut) in geen, en tot den voormaligen (mobilisatie-) vrijwilligen landstorm slechts in een verwijderd verband staan, in zoover n.l. dat de te vormen

korpsen en verbanden de namen van die mobilisatie-vrijwillige landstormkorpsen en -verbanden zullen dragen.

De „bijzondere vrijwilligers” zelf staan tot den vrijwilligen landstorm, ook die uit het mobilisatietijdperk, in geen enkel opzicht in verband: het zijn dienst- en reserveplichtigen met groot verlof — zonder meer — aan wie, het geval dienende, op grond van Artikel 35 der Dienstplichtwet, onderscheidenlijk van Artikel, 5, laatste lid, der Wet voor het reservepersoneel der landmacht 1905, wordt vergund vrijwillig in werkelijken dienst te komen.

Onjuist is dus de herhaaldelijk naar voren komende opvatting, dat hier sprake is van „buiten het leger staande gewapende korpsen”; de „bijzondere vrijwilligers” behooren, als alle overige dienst- en reserveplichtigen, tot het leger, slechts zal het kunnen voorkomen, dat de Regeering, wanneer versterking van de gewapende macht ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust noodig is, in bepaalde gevallen aan het verleenen van bedoelde vergunning aan het zich daarvoor vrijwillig beschikbaar stellend personeel de voorkeur zou schenken boven het oproepen van één of meer lichteningen of lichtingsgedeelten.

Evenmin is er — zooals wel eens is geopperd — aanleiding om de positie der „bijzondere vrijwilligers” bij Koninklijk besluit of bij de wet te regelen: wanneer de „bijzondere vrijwilligers” met groot verlof thuis zijn, bevinden zij zich in dezelfde positie als alle overige dienst- en reserveplichtigen met groot verlof; komen zij ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust vrijwillig in werkelijken dienst, dan vallen op hen de plichten en treden zij in de rechten van dienst- en reserveplichtigen in werkelijken dienst. Noch in het eene, noch in het andere geval is te hunnen behoeve een afzonderlijke regeling krachtens wet of Koninklijk besluit noodig.

Ook minder juist is het derhalve om het instituut der „bijzondere vrijwilligers”, zooals veelvuldig pleegt te geschieden, aan te duiden als „bijzondere vrijwillige landstorm”, hetgeen den verkeerden indruk geeft, dat de „bijzondere vrijwilligers” deel zouden uitmaken van den vrijwilligen landstorm.

Bij de behandeling van de Dienstplichtwet 1922 werd er trouwens bepaaldelijk op aangedrongen om, wilde de Vrijwillige landstorm (Vooroefeningsinstituut) tot bloei komen, alles te vermijden, wat de gedachte zou kunnen wekken aan verband tusschen het Vooroefeningsinstituut van den vrijwilligen landstorm en het instituut der „bijzondere vrijwilligers”; naamsgelijkheid zou tot misverstand aanleiding kunnen geven.

Het herhaaldelijk bezigen van de benaming „Bijzondere vrijwillige landstorm” („B. V.L.”) en de omstandigheid, dat diezelfde benaming voorkomt in de omschrijving van het onderartikel van Hoofdstuk V der Rijksbegrooting, waaruit de kosten der „bijzondere vrijwilligers” worden bestreden, geeft dan ook herhaaldelijk tot ongewenschte begripsverwarring aanleiding.

VII. Bestrijding der kosten in gewone tijden.

Aangezien bij het instituut der „bijzondere vrijwilligers” in hoofdzaak belangen van het Departement van Binnenlandsche Zaken — handhaving van de binnenlandsche orde en rust — zijn betrokken, komen de voor de instandhouding van dat instituut vereischte kosten ten laste van genoemd Departement.

Voor het jaar 1932 is op Hoofdstuk V der Rijksbegrooting, op Artikel 8, f 364.843. — uitgetrokken ter bestrijding van de kosten der „bijzondere vrijwilligers.”

Van bedoeld bedrag wordt jaarlijks een deel (voor 1931 f 110.790.—) ter beschikking gesteld van den Minister van Defensie, ter bestrijding van de toelagen aan „aangewezen commandanten” en administrateurs, loonen van werklieden, onderhoud van wapens en uitrusting, instructietoelagen, bureel-behoefden, huur van bergplaatsen, munitie, huur van schietbanen, e.d., m.a.w. alle uitgaven, welke verband houden met de registratie, mobilisatievoorbe-reiding en schietoefeningen der „bijzondere vrijwilligers.”

De overige voor dit doel op Hoofdstuk V uitgetrokken gelden worden ter beschikking gesteld van de Nationale landstormcommissie voor propaganda-doeleinden en overige maatregelen, verband houdende met de instandhouding van het instituut (landdagen, propaganda-vergaderingen, e.d.).

VIII. Registratie.

De bereidverklaring, tegenover de Nationale landstormcommissie en hare vertakkingen, van dienst- en reserveplichtigen met groot verlof om in voor-komend geval vrijwillig in werkelijken dienst te komen ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust, wordt, wanneer dat geval zich voordoet, aangemerkt als de wensch om op grond van het bepaalde in Artikel 35 der Dienstplichtwet, onderscheidenlijk het laatste lid van Artikel 5 der Wet voor het reservepersoneel der landmacht 1905, in werkelijken dienst te komen.

De dienst- en reserveplichtigen, die bedoelde bereidverklaring hebben ge-given, worden te dien einde door de zorg van den Minister van Defensie als „bijzondere vrijwilligers” geregistreerd, een en ander onverminderd hun regi-stratie als dienst- of reserveplichtige, welke plaats vindt bij het onderdeel der Koninklijke landmacht waartoe zij behooren en waarbij zij in registratie zijn. (Zie boekwerk nr. 37).

De als „bijzondere vrijwilligers” geregistreerde dienstplichtigen zijn bij hun overgang naar de aanvullingsreserve, vrijgesteld van de inlevering der hun verstrekte rijksgoederen. Deze aangelegenheid vindt jaarlijks regeling met be-trekking tot de lichterij welke voor overgang aan de beurt is (laatstelijk L. O. 1931, nr. 203; zie §§ 2 en 19). De inlevering dezer rijksgoederen vindt vervolgens plaats, zoodra de registratie als „bijzondere vrijwilliger” een einde neemt, hetzij tengevolge van het bedanken als zoodanig vóór het einde van den dienst-plicht, hetzij door het eindigen van den dienstplicht.

Aangezien door den Minister van Defensie uitsluitend aan dienst- en reserveplichtigen in voorkomend geval vergunning kan worden verleend, vrij-willig in werkelijken dienst te komen, neemt de registratie als „bijzondere vrijwilliger”, tenzij de betrokkene reeds eerder op zijn bereidverklaring terug-komt, in elk geval een einde bij het eindigen van den dienst- of reserveplicht van belanghebbenden, d.i. voor de uit de dienstplichtigen voortgekomen re-serve-officieren en voor de dienstplichtige onderofficieren op 1 October van het jaar waarin zij 45 jaar oud worden, voor de overige dienstplichtigen op 1 October van het jaar waarin zij 40 jaar oud worden (zie Artikel 45, eerste lid der Dienstplichtwet) en voor de overige reserveplichtigen op den dag waarop hun verbintenis bij het reservepersoneel eindigt.

Registratie van niet (meer) tot het leger behoorenden, zou niet alleen in strijd zijn met den grondslag waarop het instituut der „bijzondere vrijwilligers” berust — vrijwillige opkomst van dienst- en reserveplichtigen — maar zou ook allerminst zonder bedenking wezen, omdat zij in voorkomend geval aanleiding

tot moeilijkheden van ernstigen aard zou kunnen geven. Immers de Minister van Defensie heeft niet de bevoegdheid om aan niet- (meer) dienst- of reserveplichtigen te vergunnen in werkelijken dienst te komen; dergelijke personen, abusievelijk in werkelijken dienst gekomen en optredende tegenover derden, zouden alsdan onbevoegd zijn gewapenderhand op te treden en derhalve in conflict met de strafwet komen.

Nochtans bestaat voor gewezen dienst- of reserveplichtigen de gelegenheid om in voorkomend geval deel te nemen aan de handhaving of het herstel van de openbare orde en rust.

Zij kunnen daartoe een verbintenis aangaan bij den staf van den vrijwilligen landstorm, met bestemming voor gewapenden dienst, uitsluitend voor handhaving of herstel van de openbare orde en rust. Deze verbintenissen kunnen worden bestemd tot den 1sten October van het jaar, waarin de vrijwilliger 50 jaar oud wordt; het aangaan ervan kan worden uitgesteld tot het tijdstip waarop de omstandigheden het gebruik maken van de diensten der betrokkenen tot gezegd doel vorderen. In deze categorie personen kan a.h.w. een „tweede ban” van het instituut der „bijzondere vrijwilligers” worden gezien.

Overigens ligt het voor de hand dat, bij het beramen van maatregelen om het voortbestaan van het instituut te verzekeren, niet in de eerste plaats moet worden gezocht naar middelen om gewezen dienst- en reserveplichtigen aan dat instituut te blijven binden (zie boven), maar dat voor dat doel vóór alles een voldoende toetreding van jongeren, telken jare van dienstplichtigen van de jongste lichte, wordt vereischt.

IX. Voorbereiding van de opkomst.

Krachtens het bepaalde in Artikel 6, eerste lid, van diens vredesinstructie is de Inspecteur van den vrijwilligen landstorm belast met de voorbereiding van de vrijwillige opkomst van de, als „bijzondere vrijwilligers” geregistreerde dienst- en reserveplichtigen, ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust.

Deze voorbereiding omvat de registratie, het onderhouden der schietvaardigheid, de regeling van de opkomst der „bijzondere vrijwilligers” en de vorming en encadreering van de alsdan uit hen samen te stellen korpsen en verbanden.

Aangezien de bovenbedoelde korpsen en verbanden in normale tijden niet bestaan, kan er dus van een optreden in die periode als commandant van zoo'n korps of verband evenmin sprake zijn. Te dezen opzichte wordt dan ook niet verder gegaan dan tot het door den Inspecteur van den vrijwilligen landstorm, na verkregen instemming van den Minister van Defensie aanwijzen van de officieren die, in voorkomend geval, zullen optreden als commandanten van de alsdan voor zooveel noodig te vormen korpsen en verbanden.

Deze officieren oefenen in normale tijden hun aan die functie verbonden voorbereidende werkzaamheden uit als „aangewezen commandant.” Zij zijn voor die werkzaamheden verantwoordelijk aan den Inspecteur van den vrijwilligen landstorm.

Als „aangewezen commandanten” treden reserve-officieren op, die daarvoor een jaarlijksche toelage genieten van f 600.—.

De „aangewezen commandanten” zijn belast met de registratie van de voor het betrokken korps of verband bestemde „bijzondere vrijwilligers”, zoomede

met de overige werkzaamheden, welke de voorbereiding van de vorming van het betrokken onderdeel betreffen. Zij beschikken daartoe over een of meer burgeradministrateurs, die een administratie-loon genieten, verband houdende met het getal der „bijzondere vrijwilligers” in registratie.

Nadat en voor zooveel de korpsen en verbanden „bijzondere vrijwilligers” zullen zijn gevormd, hebben de daarbij betrokken — tot zoover „aangewezen” — korps- en verbandscommandanten de strafbevoegdheid, bedoeld in Artikel 39, aanhef en sub 3°, der Wet op de Krijgstucht; voor wat de verbandscommandanten betreft krachtens K.B., waarbij is bepaald, dat die verbanden worden gerekend onder de formaties, bedoeld in artikel 39, sub 3°.

In de encadreering van de korpsen en verbanden wordt voorzien door de zich als „bijzondere vrijwilligers” beschikbaar stellende reserveofficieren en verlofsonderofficieren, zoo noodig aangevuld met tot het ressort van den Inspecteur van den vrijwilligen landstorm behorende beroeps-officieren en onder-officieren.

De „bijzondere vrijwilligers” ontvangen hun wapens en uitrusting uit de voorraden opgelegd in de mobilisatie-centra van het leger.

X. Het instituut der „bijzondere vrijwilligers” en de burgerwachten.

Beide instituten beoogen het steunen van het wettig gezag, doch in de wijze van optreden bestaat groot verschil.

Terwijl de „bijzondere vrijwilligers” optreden als een militair georganiseerde en gewapende macht, deel uitmakende van het leger en ter beschikking staande van de Regeering, ter plaatse waar deze zulks noodig zal oordeelen, is de plaatselijke burgerwacht, als burgerlijke organisatie, bestemd om, na oproeping vanwege den burgemeester, de plaatselijke politie te versterken.

Hoewel het voor de hand ligt, dat dienst- en reserveplichtigen zich bij voorkeur moeten aanmelden voor het instituut der „bijzondere vrijwilligers” en zij, die geen militaire opleiding hebben genoten, voor de burgerwachten, bleek aanvankelijk te dier zake misverstand te bestaan. Er rekening mede houdende, dat de burgerwachten bezwaarlijk een militair geschoolde kern en eenig militair kader kunnen ontberen, heeft de Regeering enkele richtlijnen aangegeven, in acht te nemen bij de propaganda voor toetreding van dienst- en reserveplichtigen tot beide instituten, o.m. behelzende:

- a. „Bijzondere vrijwilligers”: verlofspersoneel tot en met 30 jaren;
- b. „Burgerwachten”: verlofspersoneel boven 30 jaren.

Bij L. O. 1919, A. nr. 54, is bepaald, dat de sub *b* bedoelde dienst- en reserveplichtigen, zoome de dienstplichtig kader en dienstplichtigen, die bij de burgerwachten een officiersfunctie vervullen (de beide laatste categorieën voor zooveel zij reeds op 15 Mei 1919 van de burgerwacht deel uitmaakten), wanneer dienstplichtigen ter handhaving of tot herstel van de openbare orde en rust in werkelijken dienst worden geroepen, voorloopig bij de burgerwacht blijven.

De Regeeringssteun aan de burgerwachten wordt uitgetrokken op Artikel 7 van Hoofdstuk V der Rijksbegroting. Het Regeeringstoezicht op de burgerwachten wordt uitgeoefend door den, onder den Minister van Binnenlandsche Zaken ressorteerenden, Inspecteur der burgerwachten.

De hulpverleening door het Departement van Defensie aan de burgerwachten (beschikbaarstelling van instructeurs, wapenen, munitie, e.d.) is geregeld bij K. B. van 29 November 1921, nr. 42 (L. O. 1925, nr. 197; Staatscourant nr. 108 van 8 Juni 1925).

AAN DEN ZELFKANT DER ONTwapENINGSCONFERENTIE

I.

Nederland in het opsluitend gelid.

Terwijl in Nederland een, door de pers georganiseerd, petitionnement ruim 2½ miljoen handteekeningen bevat en op den 6en Februari 1932 in een buitengewone algemeene zitting van de Ontwapeningsconferentie, de eerste spreker op dien dag NICOLAS TITULESCO, Roemeensch gedelegeerde, in zijn hoedanigheid van voorzitter der jongste Assemblee, in warme bewoordingen het land prijst, dat een dergelijke uiting van vredesverlangen tot stand wist te brengen, is den dag tevoren Nederland — ondanks zijn belangrijke positie in Europa en Oost-Azië — buiten het besturend lichaam der Conferentie komen te staan.

In het Bureau der Conferentie toch, dat uit 14 leden moest bestaan, worden naast de zeven z.g.n. groote mogendheden, Sovjet-Rusland inbegrepen, de vertegenwoordigers van Argentinië, België, Oostenrijk, Polen, Spanje, Tsecho-Slovakije en Zweden bij geheime stemming gekozen en verkrijgt Nederland slechts 6 van de 54 stemmen, terwijl 28 voor de absolute meerderheid noodzakelijk zou zijn geweest.

Het wachtwoord om deze zeven staten voor het tweede gelid te kiezen was reeds te vinden in het Fransche leidende dagblad *le Temps* van den aan de verkiezingen voorafgaanden dag! Aldus is verkregen, dat de invloed van een zich sterk pacifistisch uitend land reeds van den beginne sterk is getemperd. Nederland zal derhalve ook niet door een vice-voorzitter zijn vertegenwoordigd.

De Fransche voorstellen.

Terwijl de conferentie in een vrij gedrukte en zwaarmoedige stemming aanving, is er reeds in de eerste 14 dagen zooveel teekening in gekomen, dat de Hongaarsche gedelegeerde, Graaf APPONYI kon zeggen, dat het pessimisme, waarmede hij ter Conferentie was verschenen, geheel was geweken.

De gedelegeerden van alle groote mogendheden zijn bij het in algemeene trekken ontwikkelen hunner denkbeelden in verschillende opzichten verder gegaan dan op grond van de ontwerp-Ontwapeningsconventie was te verwachten. Verschillende tegenstellingen kwamen echter eveneens naar voren. Wat nu van andere zijden is of wordt in het midden gebracht zal hoofdzakelijk moeten dienen ten behoeve van de positieversterking van elk der leidende mogendheden. Dit is in de Voorbereidende Ontwapeningsconferentie al zeer duidelijk gebleken; intusschen zijn verschillende van de daarbij door anderen, o. m. de Nederlandsche delegatie, naar vorengebrachte denkbeelden thans overgenomen ook door verscheidene mogendheden, die er aanvankelijk scherp tegen gekant waren!

Onder de nieuwe voorstellen trekken vooral de Fransche de aandacht; zij zijn de eerste welke in concreten vorm ter tafel lagen.

Dat daarbij het leidend motief gevormd wordt door den politieken inzet: verzekering van de veiligheid vóórdát van eenige bewapeningsvermindering sprake kan zijn, was, gelet op den inhoud van het Fransche Memorandum van 15 Juli 1931, te verwachten. Dat zij er bovendien op gericht zijn de eigen veiligheid opnieuw in sterkere mate te verzekeren dan die van de bij de Vredesverdragen ontwapende Staten, vormt zeker het zwakste punt dezer voorstellen. Eveneens ligt voor de hand, dat daarentegen van zeer vele zijden reeds dadelijk naar voren werd gebracht:

dat de veiligheid reeds in hooge mate is verzekerd, indien juiste toepassing van het Pacte plaats vindt,
dat voorafgaande belangrijke vermindering van de bewapeningen deze in het bijzonder zal kunnen bevorderen en
dat voor alle staten een zelfde mate van veiligheid moet worden verzekerd.

Of dit veel invloed zal hebben op de Fransche opvattingen ter zake, moet, gelet op de stemming, welke op dit gebied met allerlei middelen in Frankrijk wordt gekweekt, voorshands worden betwijfeld.

Wat omvatten de Fransche voorstellen?

Naast eenige *zeer belangrijke* voorstellen nopens een volkenrechterlijke regeling van de bescherming van de burgerbevolking tegen beschieting op grooten afstand en tegen aanvallen uit de lucht, in hoofdzaak, het vormen van een internationale weermacht. Hierbij is feitelijk voortgewerkt op de in 1919 in Parijs verworpen voorstellen van LÉON BOURGEOIS, die eischte: „Il faut armer puissamment l'institution tutélaire à laquelle on veut confier la défense de la civilisation”.

Is de vorming van een internationale weermacht verzekerd, dan is Frankrijk bereid tot bewapeningsvermindering; indien zulks niet het geval is, dan slechts tot het beperkt houden van de weermacht op het bestaande peil. Intusschen zal volgens de Fransche voorstellen, de Staat, die zich het slachtoffer van agressie acht, onafhankelijk van de hieronder aangegeven regeling, onmiddellijk al zijn strijdkrachten, ook die, van een speciaal agressief karakter, waartoe hij slechts ten behoeve van een Volkenbondscontingent gerechtigd was, in het strijdperk mogen werpen.

De **internationale weermacht** is als volgt gedacht.

A. Een *permanente Volkenbondspolitiemacht*, bestemd om den oorlog te voorkomen. Deze politiemacht zal reeds in *vredetijd voortdurend* beschikbaar moeten zijn; zij zal het recht van vrijen doorgang hebben ten einde in perioden van crisis de landstreken te bezetten waar een bedreiging van een conflict zou zijn ontstaan. Hierbij is gedacht aan het ondersteunen van de werkzaamheid van Volkenbondscommissarissen en aan de toepassing van maatregelen van behoudenden aard binnen het kader van de „Conventie tot het ontwikkelen van de middelen tot het voorkomen van oorlog” en artikel 11 van het Volkenbondspacte, welks eerste lid voorschrijft, dat de Volkenbond in geval van oorlogsbedreiging de maatregelen moet nemen, welke er toe strekken den vrede metterdaad te bewaren.

De permanente volkenbondspolitiemacht zou bestaan uit:

I. Contingenten te leveren door alle in de ontwapeningsconventie betrokken mogendheden. Frankrijk wil daarvoor in beginsel een gemengde brigade,

een lichte vlootdivisie en een gemengde vliegtuiggroep beschikbaar stellen.

Nederland zou verplicht zijn tot levering van een contingent. Om de gedachte te bepalen zou dit wellicht, wat het moederland betreft, kunnen bestaan uit een bataljon infanterie of een detachement politietroepen, bestaande uit 2 à 3 compagnieën, zoomede afdeelingen wielrijders, zware mitrailleurs en mortieren van 8. Voor hulpverleening, uitgaande van de overzeesche gebiedsdeelen moet daarbij wellicht tevens aan eenige torpedojagers en watervliegtuigen worden gedacht.

II. Een reeds in vredetijd gevormd Volkenbondscommando van de internationale politiemacht, met recht van inspectie der contingenten.

B. Een *permanente Volkenbondsluchtmacht* bestaande uit:

I. Een luchtmacht reeds in *vredetijd voortdurend* ter beschikking van den Volkenbond als organieke internationale Volkenbondsluchtmacht.

Deze luchtmacht zou moeten worden gevormd door de bestaande militaire vliegtuigen en luchtvaartuigen eener eerste categorie, nl. van zeer groote — nader aan te geven — afmetingen. Deze worden onttrokken aan de bewapeningen van de verschillende Staten en op vast te stellen punten gestationeerd.

Nederland zou hier praktisch buiten vallen.

II. Een reeds in vredetijd bestaand commando van de internationale luchtmacht.

C. In geval van toepassing van artikel 16 van het Volkenbondspacte tegenover een „aanvaller” te vormen strijdkrachten, boven en behalve die voorzien hieronder sub D. Ook hieraan zou Nederland niet deelnemen, omdat de betrokken bijzondere strijdkrachten niet in de Nederlandsche bewapening voorkomen. Deze bestaan nl. uit die welke door den Franschen Minister van Oorlog en eerste gedelegeerde, den heer TARDIEU zijn gekenschetst als „les plus puissants, les plus offensifs”, t. w.:

I. Alle militaire vliegtuigen en luchtvaartuigen eener tweede categorie, eveneens van groote afmetingen, doch eenerzijds kleiner dan die onder B I bedoeld en anderzijds grooter dan een derde categorie militaire vliegtuigen, waarvan de betrokken Staten zelf het onbeperkt gebruik behouden (jachten en verkeningsvliegtuigen).

De tweede categorie mag een bepaalde — mits overigens daartoe gerechtigde Staat — slechts aanschaffen of behouden, indien hij zich verbindt deze in geval van een internationale Volkenbondactie op grond van het bepaalde in artikel 16 van het Pacte ter beschikking te stellen.

II. Alle batterijen zware artillerie van groot vermogen, bestaande derhalve uit geschut van een kaliber van 155 mm en meer. Ten aanzien van de mogelijkheid van behoud of aanschaffing door de verschillende Staten, geldt het onder I bepaalde.

III. Alle slagschepen: *a.* bewapend met kanons van een kaliber van meer dan 203 mm of

b. van een tonnemaat van meer dan 10.000 Washington-tonnen.

IV. Alle onderzeebooten grooter dan een nader te bepalen aantal tonnen (wellicht 800 ton of 1000 ton).

D. Behalve de strijdkrachten, hiervoren bedoeld, en feitelijk wat de landmacht betreft tot het opnemen van die aangegeven onder C II, zullen moeten worden gevormd als internationale strijdmacht:

I. Een *eerste echelon* ten einde *onmiddellijk* hulp te kunnen verleenen aan een Staat, die het slachtoffer is van agressie. De sterkte van de samenstellende elementen van dit echelon hangt af van de ligging der landstreken, waar zou moeten worden opgetreden. Nochtans zou de eenmaal aanvaarde verbintenis *verplichten* tot hulpverleening aan iederen Staat, die aangevallen wordt en wel met tevoren vastgestelde strijdkrachten, welke voortdurend beschikbaar zouden moeten zijn.

Frankrijk wil als eerste echelon beschikbaar stellen voor een conflict in Europa een oorlogsdivisie, een vlootdivisie, een gemengde vliegtuiggroep. In geval Duitschland of Italië de aanvaller zou zijn van een ander land dan Frankrijk, worden verdere strijdkrachten ter beschikking gesteld.

Voor Nederland zou in deze gevallen wellicht, behalve een met de noodige hulpwapens versterkt regiment infanterie, een escadrille jachtvliegtuigen in aanmerking komen. Het is duidelijk, dat het permanent beschikbaar houden van dit versterkte regiment, waarin het onderdeel bedoeld onder A zou zijn begrepen, tot zeer bijzondere consequenties ook op finantieel gebied zou leiden.

II. Een facultatieve versterking van de troepenmacht onder I bedoeld, volgens aanbeveling van den Raad van den Volkenbond, overeenkomstig het gestelde in het tweede lid van artikel 16 van het Volkenbondspacte.

Nederland zou niet *verplicht* zijn hieraan deel te nemen, althans bijzondere voorbereidingen ter zake in vredetijd te treffen.

III. Vechtwagens en zwaar gepantserde automobielen en zwaar veldgeschut van minder kaliber dan 155 mm zouden moeten worden beschikbaar gesteld door de staten, welke hierover beschikken.

Nederland zou in deze voorshands geen verplichtingen te vervullen hebben.

Gepaard aan de voorstellen nopens de militaire luchtvaart en aangegeven als voorwaarde ter verwezenlijking van de vorming van de superioriteit van den Volkenbond wat de luchtmacht betreft is een schema ontworpen nopens de burgerlijke luchtvaart. Daarbij zouden de verschillende staten slechts vrij zijn in het bouwen van burgerlijke vliegtuigen en luchtschepen van een grootte, welke geringer is dan de derde, d. i. de kleinste categorie militaire vliegtuigen hiervoren genoemd onder C I. en die dus — naar wordt aangegeven — ongeschikt zouden zijn voor militair gebruik. Ten aanzien van grootere burgerlijke vliegtuigen, d. z. die, bestemd voor het internationale, intercontinentale en interkoloniale verkeer, wordt de internationalisatie beoogd onder leiding en toezicht of met speciale machtiging van den Volkenbond.

Ook de burgerlijke luchtvaart-industrie zou volgens de Fransche voorstellen aan de hand van een afzonderlijke conventie moeten worden gecontingenteerd. Duitschland zou derhalve niet meer vrij zijn in het bouwen van de zeer groote vliegtuigen als de Dornier X (nuttige draaglast 17,5 ton), de Junkers G. 38 (nuttige draaglast 9 ton) en van de Zeppelin-luchtschepen, tot het bouwen, waarvan de industrieën van andere landen tot dusverre niet in staat zijn gebleken.

OPTREDEN VAN EEN VOORHOEDE- BATALJON IN HOOG TERREIN

DOOR

C. J. A. VAN DER HEEM.

Kapitein der infanterie, leeraar aan de K. M. A.

Oplossing en uitwerking der 1ste Oefening (met 3 schetsen).

(Zie De Militaire Spectator van Januari 1932, blz. 115).

BEOORDEELING VAN DEN TOESTAND.

De Vijand.

Uit het door hem ontvangen vliegerbericht maakt C.—II Div. de gevolgtrekking, dat de bij Vaassen waargenomen troepen waarschijnlijk tot 's vijands hoofdmacht behooren. Dat wil zeggen, dat — indien de D. C. juist heeft gezien — de beide hoofdmachten om 6.00 nog slechts door een afstand van 28 km. gescheiden waren, welke afstand thans om 7.30 reeds aanzienlijk minder is geworden, zoodat spoedig vijandelijk artillerie vuur te verwachten is. De divisie mag nu niet meer langs den kunstweg blijven marcheeren. Zij zou dan kans loopen ernstige verliezen te lijden. Daarom doet de D. C. haar een marschvorm aannemen, welke minder kwetsbaar is en tevens de mogelijkheid opent snel tot den gevechtsvorm over te gaan. De naderingsmarsch is begonnen. (Gev. Handl. 53).

Helaas kost het overbrengen der bevelen en het op de bevolen plaats komen der verschillende regimenten en bataljons tijd, zoodat de divisie gedurende eenigen tijd haar voorwaartsche beweging moet staken.

De rechter voorste marschgroep heeft den langsten tijd noodig. Als haar om 7.15 het bevel van den D. C. bereikt bevindt zij zich met het hoofd bij pl. 2 van den kunstweg, zoodat zij 7 km moet marcheeren om op gelijke hoogte met 10 R. I. te komen, een afstand, welke zij — 5 km. per uur marcheerende — in 1 uur en 20 min. aflegt (Veld. Voorschr. 80). Hierbij komt nog de tijd noodig voor het aannemen van de bevolen groepeerings in de marschgroep zelf, voor het uitgeven van bevelen enz., zoodat wij veilig kunnen aannemen, dat de divisie niet voor 9.00 gereed is om in de bevolen formatie verder te rukken. Om 9.00 kan 's vijands hoofdmacht Beekbergen reeds bereikt hebben en zal er waarschijnlijk reeds lang voeling met diens lichte troepen zijn. Er zal dus vermoedelijk tusschen Terlet en Beekbergen gevochten worden. Waar precies is echter — omdat *beide* tegenstanders oprukken — niet te zeggen.

Het terrein.

Een bestudeering van de kaart leert ons, dat het terrein Oost en West van den kunstweg zich ter hoogte van Terlet, in den Wolfdelsberg en den Galgenberg tot resp. 104 en 107 m. verheft. Van hier loopt het naar het Noorden af, maar stijgt telkens weer omhoog tot topjes van geringere hoogte b.v. bij Mullehul tot 83 m.

Van de menigvuldig voorkomende vrij uitgestrekte bosschen zijn voor ons vooral van belang, die bij Terletsche veld en De Imbosch, welke den kunstweg tot op 500 m. naderen en het Deelerwoud, dat van af pl. 10 tot De Woeste Hoeve het geheele divisievak West van den kunstweg bedekt.

Bosch en heide zijn droog en goed begaanbaar. De dichtheid van het bosch is afwisselend. Het terrein is overal, ook op de hellingen, min of meer golvend en biedt tot stilstand gedwongen infanterie ruimschoots gelegenheid zich aan 's vijands vuur te onttrekken, terwijl bovendien met behulp van zandzak en schop snel een dekking kan worden opgeworpen.

12 km. Noord van Terlet, onverwijd tot het bezetten van den Galgenberg over te gaan.

Naar aanleiding van dit besluit geeft hij de volgende bevelen:

Per ordonnans wr. (mondeling): van C.—I—10 R.I. aan C.—I—10 R.I.

De compagnie onder uw opvolger door laten marcheren tot pl. 9. Gijzelf bij mij bij signaal Galgenberg.

Schrijftelijk aan C.—2—I—10 R.I.:

Het bataljon marcheert verder in open vorm; 1ste compagnie richtingscompagnie; uwe compagnie rechts achter 500 m. afstand, marschas 500 m. Oost van en evenwijdig aan den kunstweg. Het bataljon houdt half als de 1ste compagnie bij pl. 9 is aangekomen. Commando terstond aan uw opvolger overgeven, zelf ter ontvangst van nadere bevelen naar Signaal Galgenberg.

Door middel van andere, dergelijke *mondellinge* en kleine *schrijftelijke bevelen* dirigeert hij 3—I—10—R.I. links achter en de M. C. benevens de sectie mortieren 200 m. achter het midden van de 2e en 3e compagnie. Hij begeeft zich vervolgens naar het signaal Galgenberg vergezeld van den luitenant adjudant, een der sergeanten toegevoegd en 2 ordonnansen wr. Bij het signaal aangekomen dekt alles zich en wordt het voorgelegen terrein met den kijker afgezocht. De cp van den B. C. wordt gevestigd aan den kunstweg 400 m. Noord van pl. 8 ten einde alle berichten van 's vijands zijde en alle bevelen van achter op te kunnen vangen.

Zoodra de ontboden commandanten bij het signaal aankomen, geeft de B. C. het navolgende *mondellinge* bevel. (Zie: Het bataljon; punt 63).

1. *Vijand.*

Onze vliegers hebben den opmarsch van een vijandelijke colonne sterk ongeveer 2 regimenten infanterie en artillerie gemeld. Heden morgen om 6.00 was deze colonne nog 25 km. Noord van Terlet.

Het door den D. C. uitgezonden 2 E. W. is om 6.45 bij Engeland, (d.i. 12 km. Noord van ons) op vijandelijke lichte troepen vermoedelijk ter sterkte van 1 compagnie wielrijders gestuit.

Wanneer de B. C. zoover met de bevelsuitgifte gevorderd is overhandigt een motorordonnans van 2 E. W. hem het volgende bericht. Het is nu 8.15.

2 E. W.
No. 4.

BERICHT

Pl. 12 kunstweg.
2 Sept. 7.55.

Mijn E. W. is voor overmachtige vijandelijke lichte troepen vermoedelijk ter sterkte van 2 compagnieën wrs en 1 eskadron cav. waarbij motormitrailleurs en pantserwagens teruggegaan. Ik houd stand in den noordrand van het Schalter en den boschrand Noord van pl. 13.

Overbrenger.

Motorordonnans B. XXX.

De ritmeester.

Aan

C.—II Div.

Laten lezen aan C.—I—10 R.I. en C.—10 R.I.

De bataljonscommandant *leest het bericht voor*. Het brengt geen wijziging in zijn plannen, maar het maant tot spoed. Hij gaat voort met de bevelsuitgifte.

2. *Eigen maatregelen.*

Onze divisie ontplooit zich.

Ons regiment wordt linkermarschgroep en zet zoodra mogelijk den marsch voort over Terlet richting Apeldoorn.

Rechts van onze marschgroep marcheert 22 R. I.

Links de II D. G.

Grenzen van ons marschvlak zijn lijnen resp. 1500 m. Oost en 1000 m. West van en evenwijdig aan den kunstweg.

3 *Taak I—6 R.I.*

Ons bataljon versterkt met 1 sectie 6 veld en 1 sectie C. Mr. wordt *voorhoede bataljon* van de nieuw gevormde linker-marschgroep. Het *zet op mijn nader bevel den marsch voort* in geopenden vorm richting Apeldoorn en *brengt met eventueel krachtig opdringenden vijand de gevechtsaanraking tot stand.*

4. *Hoofdmacht van linker marschgroep* marcheert als volgt:

rechts: II—10 R.I. + 1 sectie C. Mr.

links: III—10 R.I. + 1 sectie C. Mr. + 1 sectie 6 veld.

5. *Verband.*

C.—III—10 R.I. zendt één sectie inf. + één sectie zw. mitr. als verbindingsdet. uit tusschen II Div. en II D. G. As van beweging: hoogte 77 (vt. 11—54) — hoogte 80 (vt. 11—58).

De rechter marschgroep houdt verband met ons.

6. *Groeping I—10 R.I.*

1ste compagnie, versterkt met 1 sectie zw. mitr. en de sectie 6 veld richtingscompagnie, frontbreedte 600 m. Marschas een lijn 250 m Oost van en evenwijdig aan den kunstweg.

2de compagnie rechts achter 500 m. afstand. Marschas een lijn 500 m. Oost van en evenwijdig aan den kunstweg.

3de compagnie linksachter 500 m. afstand. Marschas een lijn 300 m. West van en evenwijdig aan den kunstweg.

De M. C. en de sectie mortieren voor zoover zij niet in stelling staan achter het midden op 200 m. afstand van de 2e en 3e compagnie.

C.—I—10 R.I. zorgt dat van nu afaan steeds een stuk 6 veld in stelling staat tot vuren gereed (zie: De tirailleurcompagnie, punt 52).

7. *Bijzondere maatregelen tijdens de ontplooiing der divisie.*

Tijdens het gedwongen oponthoud van mijn bataljon op den Galgenberg nemen de ondercommandanten zoodanige maatregelen, dat:

a. op mijn nader bevel den marsch onmiddellijk kan worden voortgezet;

b. bij onverwacht opdringen des vijands onverwijld stelling genomen kan worden in de lijn: Wolfdelsberg (vt. 14—52) — Galgenberg (vt. 12—53). (Deze lijn wijst de B. C. in het terrein aan) op de volgende wijze.

1—I—10 R.I. à cheval van den kunstweg frontbreedte 500 m.;

2—I—10 R.I. rechts van 1—I—10 R.I. frontbreedte 500 m.;

3—I—10 R.I. links van 1—I—10 R.I. frontbreedte 500 m.

Alle compagnieën 2 sectiën in voorste lijn, 2 sectiën als compagniereserve.

De opstelling wordt door 1—I—10 R.I. onmiddellijk ingenomen; door de andere compagnieën wordt zij slechts verkend en eerst op mijn nader bevel ingenomen.

De M. C. komt onverwijld in stelling op den Galgenberg en draagt zorg het geheele terrein tusschen ijzerdraadafsluiting en Ringallée van Rozendaal te kunnen bevuren.

De sectie mortieren komt in stelling en bereidt vuur voor op den rand van het Deelerwoud.

8. *Gevechtstrein.*

Stelt zich op in den landweg Z. N. loopende 500 m. Oost van pl. 7 met het hoofd 200 m. Zuid van den boschrand.

9. *Artillerie.*

Ons bataljon wordt rechtstreeks gesteund door I—6 R. A.

Aanvragen om steun aan mij.

10. *Lijnen, waarin verband moet worden opgenomen.*

Na mijn bevel om de voorwaartsche beweging te hervatten moet in de volgende lijnen verband worden opgenomen.

a. Noordrand van het boschterrein van De Imbosch en Terletsche Veld — pl.

10,3 aan den kunstweg.

b. Signaal west van Loenensche Bosch — hoogte 83 (vt. 13—56; 60—95).

c. Een lijn Oost-West gaande door pl. 15,4 aan den kunstweg.

Uit deze lijnen mag eerst op mijn nader bevel wederom voorwaarts worden gerukt.

11. *Maatregelen tegen luchtaanvallen.*

Alle commandanten houden het reglementair voorgeschreven aantal vuurwapenen gereed tegen luchtaanvallen (d.i. per tirailleurcompagnie 2 lichte mitrailleurs en bij de M. C. een sectie zw. mitr.).

12. *Berichtenwisseling.*

C.—Vbd.A. draagt zorg voor optische verbinding met de tirailleurcompagnieën.
Per compagnie een ordonnans bij mij.
Van de sectie mortieren een ordonnans bij mij.

13. *Ik marcheer achter 1—I—10 R.I.*

Tijdens het oponthoud op den Galgenberg is mijn cp. 400 m. N. van pl. 8 aan den kunstweg.

Bespreking van het bevel van den voorhoedecommandant.

De punten 1 t/m 5 behoeven geen nadere toelichting. Bij het gelasten van de in punt 6 genoemde groepeerings heeft de B. C. met verschillende factoren rekening moeten houden, waarvan wel de voornaamste zijn:

*zijn opdracht
het terrein en
de vijand.*

Zijn opdracht is allereerst het in de geheele breedte van het marschvak beletten van 's vijands verkenningen en het terugwerpen van zwakke vijandelijke afdelingen (Gev. Handl. 75). Aangezien het terrein aanvankelijk overzichtelijk is, kan hij dit bereiken door in dit terreingedeelte met één compagnie in 1ste echelon, de 2e en 3e in 2e echelon en de zware infanteriewapenen in 3e echelon te marcheeren. (Zie: Het bataljon, punt 56).

Moeilijker wordt het als hij pl. 10 gepasseerd is, dan toch belet het West van den kunstweg gelegen Deelerwoud het uitzicht en de toestand is er niet beter op geworden nu het vooruitgezonden 2 E. W. zich slechts ternauwernood kan staande houden.

Voorbij pl. 10 wordt het doorzoeken van het terrein over de geheele breedte van het marschvak door een enkele compagnie te bezwaarlijk en de B. C. koestert dan ook het voornemen Noord van pl. 10 twee compagnieën in eerste echelon te laten oprukken. (Zie: Het bataljon, punt 57).

Punt 52 van de tirailleurcompagnie schrijft voor, dat indien 6 veld. ter beschikking is, er steeds ten minste één stuk voor *onmiddellijke* vuuropening gereed moet zijn. Dit voorschrift is niet voor tweeledige uitlegging vatbaar, want het stuk is slechts dan voor *onmiddellijke* vuuropening gereed als het in stelling staat, geladen is en gericht staat op het terreingedeelte waarlangs de pantserwagens waarschijnlijk zullen naderen. Steeds zal er dus een stuk in stelling staan, terwijl het tweede stuk van de sectie in draf naar de nieuwe stelling rijdt. Dat de bediening hierbij van rijwielen dient te zijn voorzien behoeft geen nader betoog.

In punt 7 neemt de B. C. maatregelen om bij een eventueel opdringen des vijands zich het bezit van den Galgenberg te verzekeren.

De in te nemen opstelling mag evenwel geen schade doen aan de manoeuvrevaardigheid van zijn onderdeel en de B. C. brengt dan ook *niet alle tirailleurcompagnieën in voorste lijn*

1°. *omdat dit vooralsnog niet noodig is, de vijand is er nog niet,*

2°. *om minder kwetsbaar te zijn,*

3°. *omdat hij bij het wederom voorwaarts gaan geen tijd wil verliezen.*

Hij is daarentegen *wel* genoodzaakt zijn zware infanteriewapenen in stelling te brengen

1°. *omdat hij anders handelende de kans loopt bij een vijandelijken aanval te laat te komen*

2°. *omdat hij over een vuurbasis wil beschikken ten einde het voorwaarts gaan van zijn tirailleur-compagnieën zoo noodig te kunnen steunen en te beschermen.*

In punt 10 geeft de voorhoedecommandant de lijnen op, waarin verband moet worden opgenomen. In tegenstelling met den marschgroepcommandant bepaalt hij, dat deze lijnen eerst op zijn nader bevel mogen worden overschreden. Hij is hiertoe genoodzaakt, omdat hij verband op moet nemen met de rechter-marschgroep en het links marcheerende verbindingsdetachement en eerst als hij weet, dat deze onderdeelen ongeveer op zoodanige hoogte zijn dat zijn flanken niet worden bedreigd, zet hij den marsch voort.

De overige punten van het bevel van den voorhoedecommandant laten wij verder onbesproken. Wij willen thans nagaan, welke bevelen gegeven en welke maatregelen genomen worden door de ondercommandanten als gevolg van het bevel van den B. C.

Na ontvangst van het eerste bevel, als het hoofd van den voortroep nog bij pl. 7 is, geeft C.—1—I—10 R.I. de volgende bevelen.

Per ordonnanswielrijder.

van C.—1—I—10 R.I. aan Luitenant P. (dit is de commandant van de vooruitgeschoven 1e sectie).

Doormarcheeren tot het hoogste punt van den kunstweg nabij pl. 9, daar halt houden en nadere bevelen afwachten.

Mondeling aan de overige sectiecommandanten.

1e sectie richtingssectie.

2e sectie rechts achter 600 m afstand 200 m. tusschenruimte van 1e sectie.

3e sectie links achter 600 m. afstand 200 m. tusschenruimte van 1e sectie.

4e sectie achter het midden 800 m. afstand van 1ste sectie.

De sectie *zw. mitr.* tusschen 2e en 3e sectie.

De sectie 6 veld in stelling bij pl. 9.

Luitenant Q. neemt het commando over de compagnie. Ik bevind mij bij den B. C. bij signaal Galgenberg.

Ook de C. C. voelt zich genoodzaakt met het oog op mogelijk artillerievuur de compagnie in een geopenen vorm naar pl. 9 te verplaatsen.

De overige ondercommandanten geven dergelijke bevelen en begeven zich daarna naar den B. C. Nadat deze het reeds behandelde bevel heeft gegeven, volgen de bevelen der ondercommandanten en zoo geeft C.—I—I—10 R. I. om 8.30 aan zijne nabij pl. 9 verzamelde sectiecommandanten het volgende *mondeling* bevel.

1. *Vijand.*

Onze vliegers hebben den opmarsch van 2 regimenten infanterie en artillerie gemeld. Heden morgen 6.00 was deze colonne nog 25 km. Noord van Terlet.

Het door de divisie uitgezonden 2 E. W. is op ongeveer 8 km. noord van ons in gevecht met vijandelijke lichte troepen.

2. *Eigen voornemens.*

Onze divisie ontplooit zich en zet daarna den marsch voort richting Apeldoorn.

3. *Taak 1—I—10 R.I.*

Onze compagnie is spitscompagnie en heeft opdracht te marcheeren naar Apeldoorn en zwakken vijand, waar hij zich vertoont, terug te werpen.

Rechts van ons marcheert de spitscompagnie der voorhoede van 22 R.I.

Links van ons marcheert een verbindingdetachment, dat voor het verband met II D. G. zorg draagt.

De compagnie gaat *op mijn nader bevel* in de thans aangenomen formatie voorwaarts tot zij de lijn O.W. loopende door pl. 10,3 bereikt heeft, uit welke lijn niet dan op *mijn nader bevel* voorwaarts mag worden gerukt. De richtingssectie heeft als marschas een lijn 250 m. Oost van en evenwijdig aan den kunstweg.

Voorloopig komt de compagnie in stelling à cheval van den kunstweg.

1ste sectie rechts front 250 m.

2de sectie links front 250 m.

3e en 4e sectie compagniereserve resp. rechts en links achter de vleugels der 1ste en 2de sectie afstand 200 m.

de sectie *zw. mitr.* in stelling, plaats aan te wijzen door den sectiecommandant.

de sectie 6 veld blijft in stelling. Na het voorwaarts gaan draagt de commandant ervan zorg steeds één stuk in stelling te hebben.

De M. C. van het bataljon komt in stelling op den Galgenberg. (Hij wijst de plaats in het terrein aan).

4. *Artillerie.*

I—6 R.I. steunt onze voorhoede rechtstreeks.

5. *Luchtajweer.*

3e en 4e sectie wijzen ieder een lichten mitrailleur aan voor luchtafweer.

6. Per sectie een *ordonnans* bij mij.

7. Ik bevind mij voorloopig links van de 2e sectie, na het voorwaarts gaan tusschen en ter hoogte van de 2e en 3e sectie.

De C.—M. C. trekt zijn onderdeel aan tot 200 m. Zuid van Signaal Galgenberg, ontbiedt de sectiecommandanten en geeft om 8.30 het volgende bevel.

1. *Vijand . . .*

2. *Eigen maatregelen.*

Onze divisie ontplooit zich. Gedurende den daarvoor benoodigden tijd zal ons bataljon, dat voorhoede is van de linkervoorste marschgroep, halt houden op den Galgenberg en

- a. zich gereed houden om op bevel van den B. C. onmiddellijk voorwaarts te rukken,
- b. door het zoo noodig tijdig innemen van een stelling in de lijn Wolfsdelsberg-Galgenberg een mogelijk doordringen des vijands beletten.

De opstelling van het bataljon is als volgt (Hij wijst telkens de plaatsen op het terrein aan):

Iste compagnie à cheval van den kunstweg bij pl. 9. Daar staat ook de sectie 6 veld in stelling.

2de compagnie rechts achter.

3de compagnie links achter.

de mortieren Zuid van Terlet.

3. *Taak M. C.*

De M. C. komt *onverwijld* in stelling op den Galgenberg.

Iste sectie daar. (Hij wijst de plaats aan) vuur voorbereiden op . . . (Hij wijst dit in het terrein aan, zoodat gevuld kan worden, zooals op schets 1 is aangegeven).

2de sectie . . .

3de sectie . . .

4. *Luchtdoelbestrijding.* 3e sectie.

5. *Afleggen* op de plaats waar de compagnie nu is.

6. *Ik blijf* voorloopig hier bij den B. C.

7. Voorloopig *geen telefoonverbindingen.*

De andere commandanten geven overeenkomstige bevelen.

De sectie mortieren komt in stelling 200 m. Zuid van S. K. (vt. 13—53; 0—0).

Na uitvoering van al deze maatregelen bevindt de voorhoede zich om 8.45 in den toestand zooals op schets 1 is aangegeven.

Tijdens het oprukken naar den Galgenberg hebben zich intusschen de volgende gebeurtenissen afgespeeld.

8.05 tot 8.08 vuurstoot van vijandelijke artillerie nabij pl. 7,4 .

Het vuur ligt rechts van den kunstweg over een breedte van ± 500 m. vlak voor 2—I—10 R.I. Eenige verliezen in de voorste sectiën.

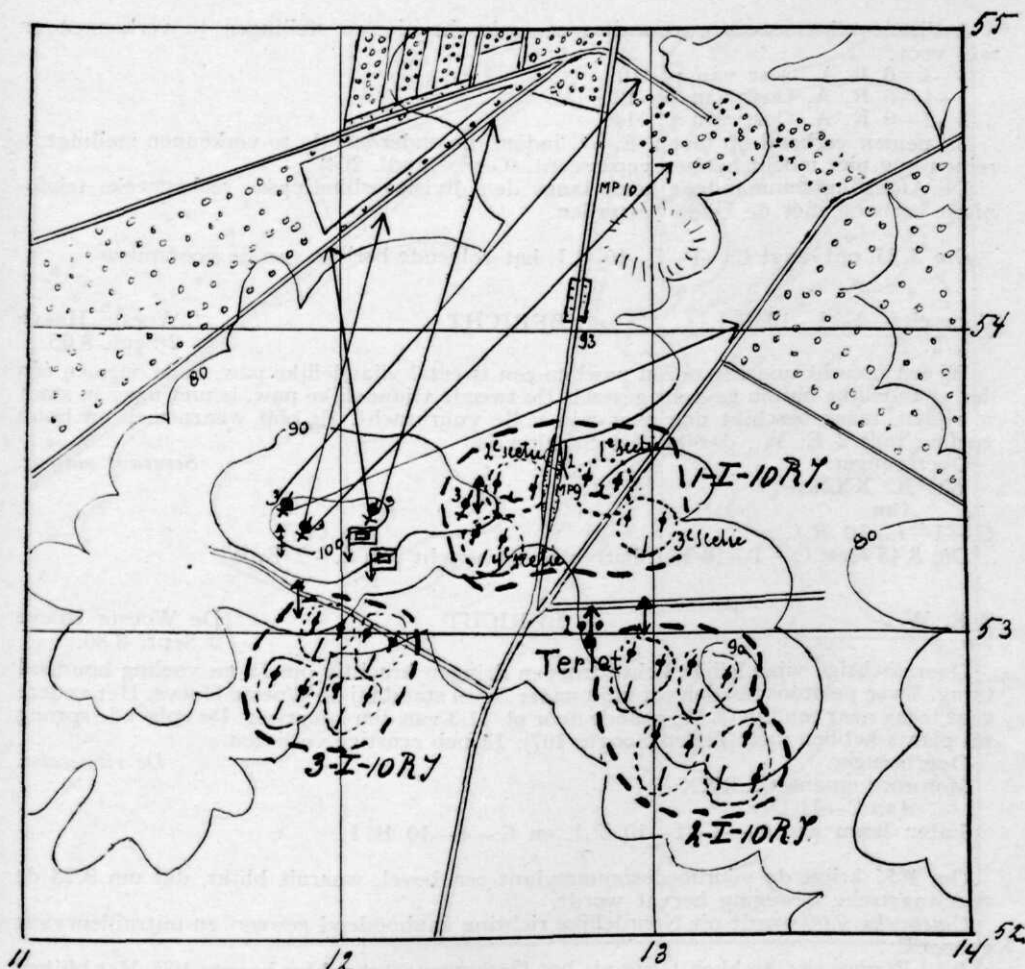
De compagniescommandant geeft onmiddellijk het teeken „halt” en „liggen”.

Ieder zoekt zooveel mogelijk dekking in het terrein. Na afloop van het vuur wordt het gevaarlijke terrein snel doorlopen. Dank zij het feit, dat de sectiecommandanten met het oog op mogelijk vijandelijk art. vuur den geopenden vorm hadden aangenomen, zijn de verliezen gering.

8.25. Een uit N. O. richting komende vijandelijke escadrille van 5 vliegtuigen werpt bommen, welke klaarblijkelijk bestemd zijn voor de 3e compagnie. Toen de vliegtuigen naderden hadden alle commandanten, met uitzondering van C.—3—I—10 R.I., den kunstweg doen verlaten en hun afdeelingen doen liggen. Van de beide liggende, onbeweeglijke compagnieën is van af 1000 m. hoogte niets waar te nemen. De 3e compagnie, welke gedeeltelijk op den kunstweg bleef doormarceeren, werd echter ontdekt met het reeds vermelde gevolg. De commandant geeft thans ook hier het teeken „halt” en „liggen” en ieder zoekt zooveel mogelijk dekking in het terrein. *De vliegtuigen worden niet bevuurd.*

Zij zijn op te groote hoogte. De escadrille vliegt in zuidelijke richting verder en wordt al spoedig door onze luur, onder vuur genomen. De voorhoede zet onmiddellijk nadat het gevaar geweken is den marsch voort. Zij heeft geen verliezen geleden, de 3e compagnie is er goed afgekomen.

Het halt houden was hier gegrond op het tactisch voorschrift: „Indien de tactische omstandigheden zulks toelaten, moeten alle bewegingen worden gestaakt, zoolang men

Schets No. 1. Schaal 1 : 25000.

Toelichting: In het algemeen zullen in dit stadium vanden naderingsmarsch de compagnieën minder geopende vormen aannemen. Het feit, dat er reeds eenige malen in de nabijheid der voorhoede artillerievuur viel maant echter tot voorzichtigheid.

aan waarnemingen uit een vijandelijk vliegtuig is blootgesteld". (V. I. S. IX punt 52) De verantwoordelijke commandanten hadden dus uit te maken of een halt houden. toelaatbaar was. Aan den eenen kant moest de Galgenberg tijdig bezet worden aan den anderen kant was echter de voorwaartsche beweging van de divisie tijdelijk gestaakt. Aangezien het bezetten van den Galgenberg door deze korte stremming van het oprukken slechts weinig gevaar liep, was het halt houden gewettigd.

De artillerie.

C.—I—6 R. A. meldt zich reeds om 7.15, dus nog voor C.—I—10 R.I. de bevelen van den D. C. en den R. C. ontvangen heeft bij pl. 7. Hij deelt mede dat zijn 1ste en 2de batterij van af 8.00 in stelling en tot vuren gereed zullen zijn en wel

1—I—6 R. A. nulpunt Vt. 13—52; 80—25;

2—I—6 R. A. nulpunt Vt. 13—52; 60—20;

Voorts dat zijn 3e batterij tot den afmarsch gereed staat in het Rozendaalsche Veld met het hoofd Vt. 13—51; 15—60.

Artillerieverkenneren zijn vooruit met opdracht nieuwe stellingen te verkennen en wel voor:

3—I—6 R. A. Oost van pl. 10.

1—I—6 R. A. Oost van pl. 12.

2—I—6 R. A. Oost van pl. 14.

Zij nemen verband op met 2 E. W. indien dit onderdeel de te verkennen stellingterreinen nog niet mocht hebben gepasseerd. (Gev. Handl. 204).

De Afdeulingscommandant heeft langs den divisieverbindingsas rechtstreeks telefonisch verband met de beide batterijen.

Om 8.25. ontvangt C.—I—I—10 R.I. het volgende bericht van de voorspits.

Voorspits—I—I—10 R.I.
No. 2.

BERICHT

Woeste Hoeve
2 Sept. 8.05.

Bij een gevecht tusschen onze paw. en een tweetal vijandelijke paw. is de onze één der vijandelijke buiten gevecht gesteld. De tweede vijandelijke paw. is niet meer in staat te rijden, maar beschikt nog over zijn volle vuurkracht. Ik blijf waarnemen en houd voeling met 2 E. W., dat bij het Schalter is.

Overbrenger.

Sergeant majoor.

Wr. K. XXX.

Aan

C.—I—I—10 R.I.

Om 8.45 leest C.—I—I—10 R.I. het volgende bericht van C.—2 E. W.

2 E. W.
No. 5.

BERICHT

De Woeste Hoeve
2 Sept. 8.30.

Overmachtige vijandelijke lichte troepen dringen krachtig op. Ik ga voeling houdend terug. Twee pelotons houden tot mijn nader bevel stand bij de Woeste Hoeve. Het andere gaat terug naar een lijn O. W. gaande door pl. 11,3 van den kunstweg. De volgende sprong zal plaats hebben naar Terlet (hoogte 107). Ik heb ernstige verliezen.

Overbrenger.

De ritmeester.

Motorordonnans C. XXX.

Aan C—II Div.

Laten lezen aan C.—I—I—10 R.I. en C.—I—10 R. I.

Om 8.55 krijgt de voorhoedecommandant een bevel, waaruit blijkt, dat om 9.25 de voorwaartsche beweging hervat wordt.

Omstreeks 9.00 wordt uit Noordelijke richting aanhoudend geweer- en mitrailleurvuur gehoord.

9.10 *Blauwe wrs.* trekken terug uit het Deelerwoud tot achter hoogte 107. Het blijken de pelotons te zijn, die bij De Woeste Hoeve stand hielden. De voorhoedecommandant neemt ze onder zijn bevel. (Zie: Het bataljon; punt 72).

Zij berichten, dat het andere peloton stand houdt bij pl. 11,3. Het geweer- en mitr.-vuur, dat uit N. richting gehoord werd, is inmiddels verflauwd en later geheel opgehouden. Tegelijk met de wrs. zijn ook de verkenneren der artillerie teruggekeerd. Zij bevinden zich nog in den noordrand van Terletsche Veld en hebben verband opgenomen met den Afd. C.

9.20 De voorwaartsche beweging wordt op bevel van den voorhoedecommandant hervat. Kort daarna vertoonen zich achtereenvolgens een tweetal cavaleriepatrouilles in den rand van het Deelerwoud. Zij verdwijnen onmiddellijk in Noordelijke richting.

9.35. De door de voorste sectie der spitscompagnie vooruitgezonden patrouilles melden vijand in den rand van het Deelerwoud en van het bedekte terrein Oost van pl. 10. De vijand, zich ontdekt ziende, opent het vuur, waardoor de voorste sectie, die tot op 400 m. van het bedekte terrein Oost van pl. 10 opgerukt is, tot stilstand gedwongen wordt.

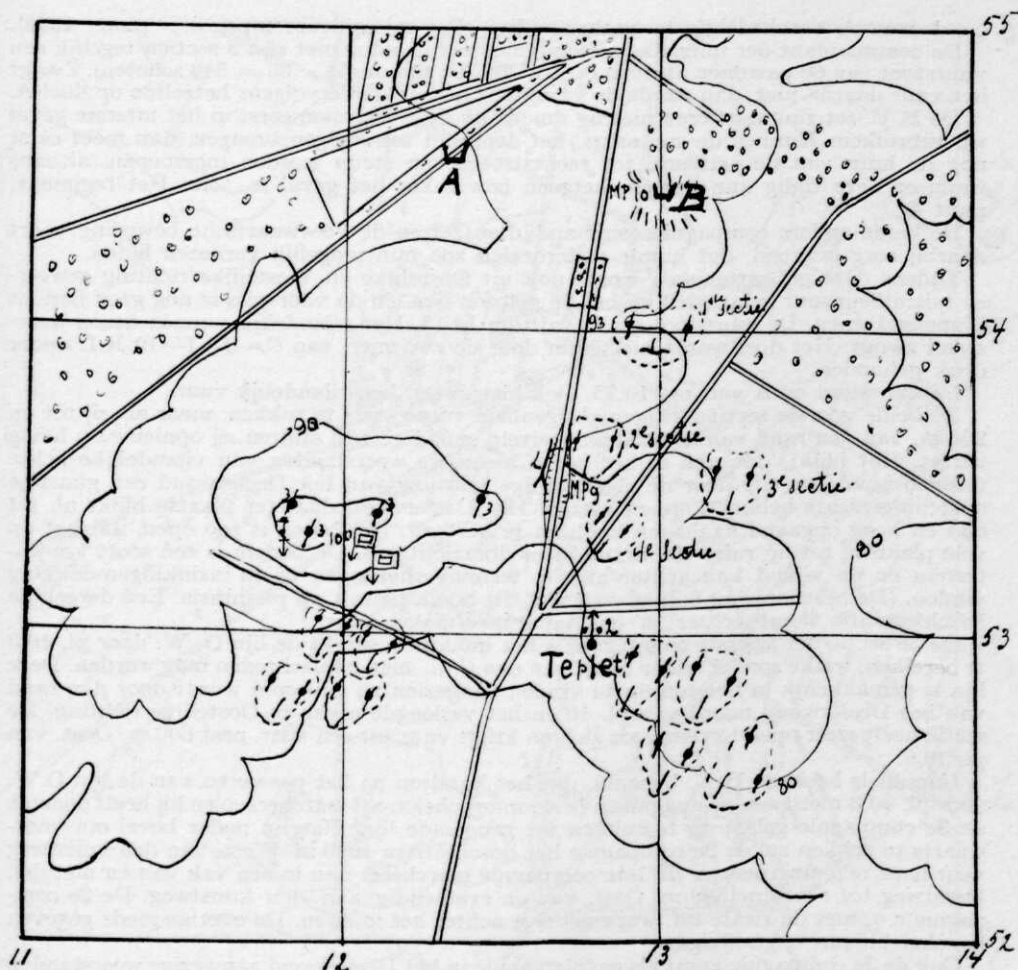
Op dit oogenblik bevindt de compagnie zich in den toestand aangegeven op schets 2. C.—I—I—10 R.I. weet twee vijandelijke weerstanden bij A. en B. met zekerheid vast te stellen. Ook de voorhoedecommandant ziet van uit zijn gunstige opstellingsplaats nauwkeurig waar deze zich bevinden.

Wij zullen nu nagaan, wat door de betrokken commandanten in verband met de ontdekte vijandelijke weerstanden dient te geschieden.

Door C.—I—I—10 R.I.

Zijn voorste sectie kan niets anders doen dan zich dekken en het vijandelijk vuur zoo

Schets No. 2. schaal 1 : 25000.
Toestand der voorhoede om 9.35.

goed mogelijk beantwoorden. Het halt houden dezer sectie mag echter geen reden zijn de voorwaartsche beweging te staken. (Zie: De tirailleurcompagnie; punt 54).

De C. C., die zich bij pl. 9,2 juist aan de noordzijde van het holle gedeelte in den kunstweg bevindt, geeft zijn 3e sectie per ordonnans bevel door het boschterrein van Terlet-sche veld en het bedekte terrein Oost van pl. 10 op te rukken, ten einde de vijandelijke weerstand bij B in de flank of rug te komen. Den sectiecommandant der zw. mitr. gelast hij het vuur te openen op A, den weerstand, waarvan de voorste sectie blijkens zijn waarnemingen het meeste last ondervindt, terwijl B bovendien buiten bereik van deze zw. mitr. ligt door het boschperceeltje bij hoogte 93. De 2e sectie krijgt bevel op te rukken tot zij links en ter hoogte van de voorste sectie gekomen is, waarna zij het vuur op weerstand B. opent, terwijl de 4e sectie op moet rukken tot op 300 m. achter de 1ste.

De sectie 6 veld blijft in stelling en zwijgt, terwijl B een aanval van paw. mocht plaats hebben. De C. C. acht het niet geraden deze wapenen aan de bestrijding der weerstandskernen te doen deelnemen, in de eerste en voornaamste plaats om hunne opstellingen niet te verraden en voorts wegens de betrekkelijk geringe voorraad munitie.

Door den voorhoedecommandant.

Deze maakt zonder aarzelen gebruik van de middelen, die zich in de door hem gevormde vuurbasis bevinden en gelast den C.—M. C. eerst het nest B.

en daarna A onschadelijk te maken. (Zie: De mitrailleurcompagnie; punt 103a).

De commandant der mitrailleurcompagnie doet daartoe met zijn 3 sectiën tegelijk een vuurstoot van 60 patronen afgeven op doel B. (dit zijn dus $9 \times 60 = 540$ schoten). Zwijgt het vuur daarna niet, dan wordt de vuurstoot herhaald. Vervolgens hetzelfde op doel A.

De B. C. zet zijn mortieren niet in, omdat hij deze wapenen eerst in het uiterste geval wil gebruiken. Kunnen de zw. mitrs. het doel niet tot zwijgen brengen, dan moet eerst nog de hulp van de artillerie tot rechtstreekschen steun worden ingeroepen, althans wanneer deze tijdig kan helpen, hetgeen hier zeker het geval is. (Zie: Het regiment; punt 4).

De beide andere compagniescommandanten zetten de voorwaartsche beweging voort daarbij zorg dragend, dat hunne onderdeelen zoo min mogelijk verliezen lijden.

Tijdens deze gebeurtenissen wordt ook uit Oostelijke en Westelijke richting geweeren mitrailleurvuur gehoord. Van het 3e peloton wrs. en de voorspits is nog geen bericht binnengekomen. De vuurstoot op B. valt om 10.15. Het vijandelijk vuur in dezen weerstand zwijgt. Het doel wordt niettemin door de zw. mitr. van C.—I—I—10 R.I. onder druk gehouden.

De vuurstoot op A valt om 10.25. Ook hier zwijgt het vijandelijk vuur.

De beide voorste sectiën krijgen gelegenheid voorwaarts te rukken, maar als zij tot op 200 m. van den rand van het bedekte terrein genaderd zijn stuiten zij opnieuw op hevig verzet. Het blijkt, dat zich in het bosch meerdere weerstanden van vijandelijke lichte troepen bevinden, die door de eigenaardige vorming van het Deelerwoud een gunstige opstellingsplaats hebben kunnen kiezen. Het Deelerwoud daar ter plaatse blijkt nl. uit oud en hoog opgaand naald- en loofhout te bestaan. Het bosch is zoo open, dat het op vele plaatsen tot op ruim 100 m. en meer doorzichtig is. De bodem is een soort kopjes-terrein en de vijand kan achter allerlei terreinverheffingen en in inzinkingen dekking vinden. (De beschouwing berust voor wat dit bosch betreft op phantasie. Een dergelijke boschformatie komt echter in ons land meermalen voor).

De 3e sectie der voorste compagnie is het inmiddels gelukt de lijn O. W. door pl. 10,3 te bereiken, welke zonder nader bevel van den C. C. niet overschreden mag worden. Deze lijn is gemakkelijk in het terrein te vinden aangezien zij gevormd wordt door den rand van het Deelerwoud noord van pl. 10 en het verlengde ervan in Oostelijke richting. De sectie heeft weer open terrein voor zich en krijgt vuur uit een mitr. nest 600 m. Oost. van pl. 10,6.

Inmiddels heeft de B. C. bepaald, dat het bataljon na het passeeren van de lijn O.W. door pl. 10,3 met twee compagnieën in voorste echelon zal marcheeren en hij heeft daartoe de 3e compagnie gelast op te rukken tot genoemde lijn. Na zijn nader bevel om voorwaarts te rukken zal de 3e compagnie het boschterrein 1000 m. West. van den kunstweg voor haar rekening nemen, de 1ste compagnie marcheert dan in een vak van en met den kunstweg tot een lijn 1500 m. Oost. van en evenwijdig aan den kunstweg. De 2e compagnie c.q. met de zware inf. wapens volgt achter het midden. De overige reeds gegeven bevelen blijven ongewijzigd.

Ook de 3e compagnie komt als gevolg van de in het Deelerwoud aanwezige weerstanden tot staan.

Om 11.45 is de toestand bij Blauw zooals op schets 3 is aangegeven, terwijl van Rood vastgesteld zijn automatische wapenen bij C, D, E, F en G. H. en I. De B. C. komt gedeeltelijk door optische seingemeenschap, gedeeltelijk door ordonnansen op de hoogte met de plaats dezer weerstanden. Hij krijgt verder bericht, dat het verbindingsdetachement van III—10 R. I. zich op hoogte 77 bevindt en in vuurgevecht is met vijandelijke lichte troepen, opgesteld in de boschpunt vt. 11—55; 50—45.

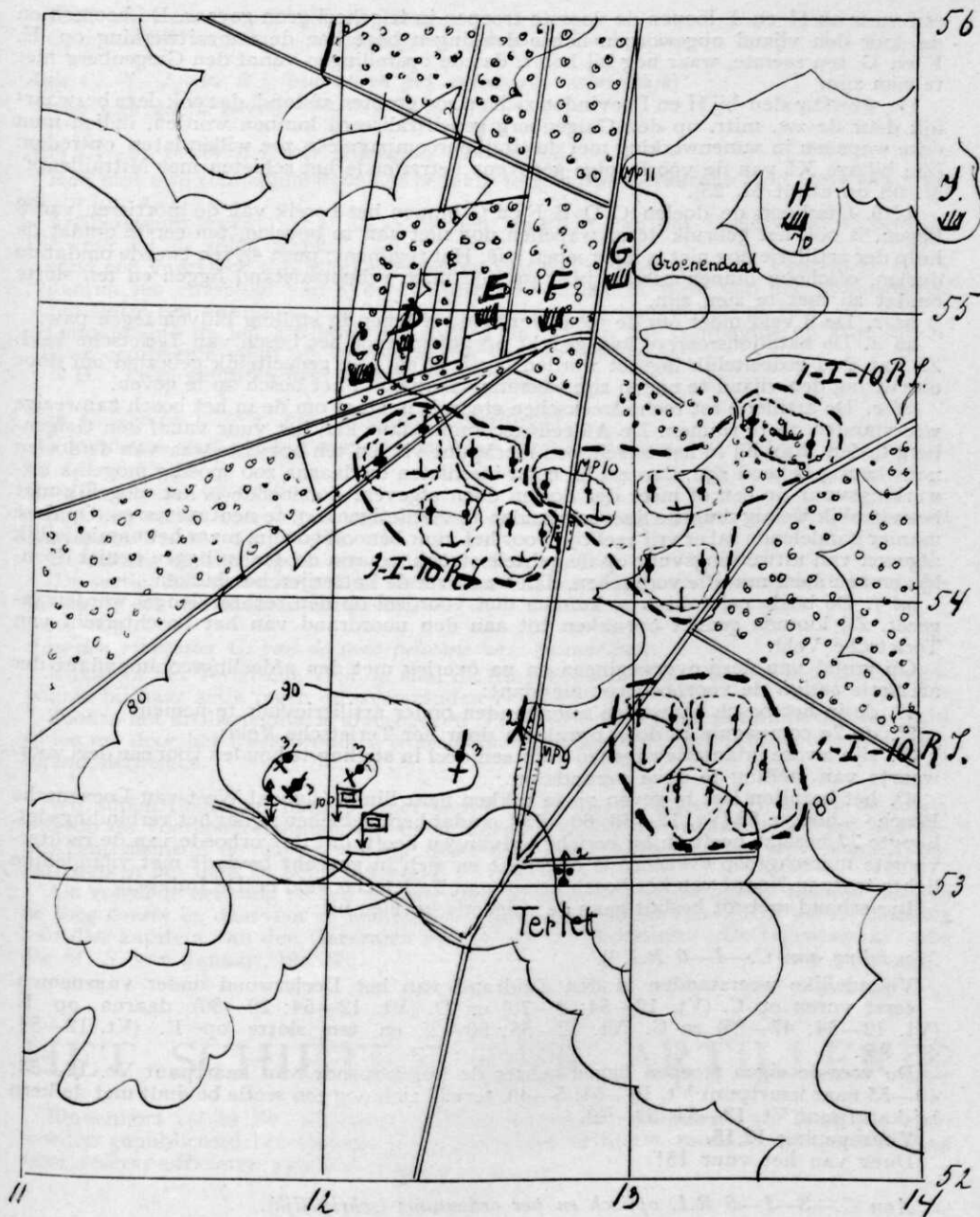
De voorhoedecommandant moet thans overwegen of het mogelijk is den ondervonden weerstand met eigen kracht te breken en zoo ja op welke wijze dit dan zal moeten geschieden.

Aangezien de vijand uit lichte troepen bestaat, is het waarschijnlijk, dat de voorhoede tegen een scherm is vastgelopen. De voorhoedecommandant voelt zich sterk genoeg er doorheen te stooten en den vijand tot den terugtocht te dwingen.

Hij beschikt over de volgende middelen om invloed op het verloop van den strijd uit te oefenen:

- a. de zware mitrailleurs;
- b. de mortieren van 8;
- c. de 6 veld;
- d. de bataljonsreserve;
- e. de artillerie tot rechtstreekschen steun;
- f. de twee pelotons wielrijders.

Hij overweegt nu het volgende.

Schets No. 3. Schaal 1 : 25000.
Toestand der voorhoede om 11.45.

ad a. De zware mitrailleurs doen tegen de in het bosch opgestelde vijandelijke weerstanden niet veel. Wel kunnen zij, als gevolg van hun dominerende opstelling nog over de voorste eigen afdeelingen vuren, maar dit is vrij gewaagd, omdat de afstand tot den vijand reeds gering is. Vuur op C. en D. is uitgesloten, op E. F. en G. nog mogelijk en bij

een vuur op H en I loopen de voorste troepen in 't geheel geen gevaar. De boomen en de door den vijand opgeworpen lichte dekkingen beperken de vuuruitwerking op E, F en G ten zeerste, waar nog bij komt, dat de opstellingen vanaf den Galgenberg niet te zien zijn.

De weerstanden bij H en I bevinden zich op zoo grooten afstand, dat ook deze bezwaarlijk door de zw. mitr. op den Galgenberg geneutraliseerd kunnen worden, indien men deze wapenen in samenwerking met de tirailleurcompagnieën zou willen laten optreden. (Zie bijlage XI van de voorloopige gegevens betreffende het schieten met Mitrailleurs M. 08 op affuit M. 25).

ad b. Ofschoon de doelen C D E F en G binnen het bereik van de mortieren van 8 liggen, is ook het gebruik dezer wapenen nog niet aan te bevelen, ten eerste omdat de hulp der artillerie nog niet is ingeroepen (zie: Het regiment; punt 4), ten tweede omdat de doelen, ofschoon binnen bereik, juist op den max. schootsafstand liggen en ten slotte omdat zij niet te zien zijn.

ad c. De 6 veld moet om de reeds vermelde redenen in stelling blijven tegen paw.

ad d. De bataljonsreserve kan gedekt oprukken door het bosch van Terletsche veld. Zij kan dan gedeeltelijk ingezet worden tegen H en I en gedeeltelijk gebezigd om door omvatting den vijand te nopen zijn weerstandskernen in het bosch op te geven.

ad e. De artillerie tot rechtstreekschen steun is in staat om de in het bosch aanwezige weerstanden op te ruimen. De Afdeelingscommandant kan het vuur vanaf den Galgenberg leiden. Kan hij in het terrein een merkpunt vinden ten opzichte waarvan de doelen nauwkeurig bekend zijn, dan zal hij eerst inschieten en daarna zoo spoedig mogelijk uitwerkingsvuur op een of meer der doelen doen afgeven. Zoodoende is het mogelijk met betrekkelijk weinig munitie de weerstanden te vernietigen c.g. te neutraliseeren. Op deze manier handelende zal er vrij veel tijd voor het vuur benodigd zijn, maar het onmiddellijk afgeven van uitwerkingsvuur op de geheele strook, waarin de doelen liggen is niet doenlijk en zou meer munitie vereischen, dan waarover de batterijen beschikken.

ad f. De beide pelotons wrs. kunnen met voordeel op den rechtervleugel worden ingezet. Zij kunnen gedekt oprukken tot aan den noordrand van het boschterrein van Terletsche Veld.

Op grond van deze overwegingen en na overleg met den afdeelingscommandant der artillerie *besluit* de voorhoedecommandant:

1°. de in het bosch aanwezige weerstanden onder artillerievuur te nemen;

2°. de 2e compagnie te doen oprukken door het Terletsche Veld;

3°. zijn zware infanteriewapenen voor een deel in stelling te houden voor een deel voorwaarts van stelling te doen veranderen.

4°. het bataljon last te geven op te rukken naar lijn *b.* (signaal West van Loenensche Bosch — hoogte 83 (Vt. 13—56; 60—95)), omdat hem gebleken is, dat het verbindingsdet. hoogte 77 bereikt heeft en hij bericht ontvangen heeft, dat de voorhoede van de rechtervoorste marschgroep eveneens is opgerukt en zich in gevecht bevindt met vijandelijke lichte troepen Noord van het boschterrein van Terletsche Veld en De Imbosch.

In verband met dit besluit gaan de volgende bevelen uit:

Mondeling aan C.—I—6 R.I. 1)

Vijandelijke weerstanden in den Zuidrand van het Deelerwoud onder vuurnemen. eerst vuren op C. (Vt. 12—54; 8—70) en D. (Vt. 12—54; 20—80) daarna op E. (Vt. 12—54; 47—95) en G. (Vt. 12—55; 90—2) en ten slotte op E. (Vt. 12—54; 47—95).

De voorste eigen troepen liggen achter de lijn loopende van kaartpunt Vt. 12—54; 40—55 naar kaartpunt Vt. 13—54; 5—40, terwijl zich nog een sectie bevindt met de kern bij kaartpunt Vt. 13—54; 30—70.

Vuuropening 12,15.

Duur van het vuur 15!

Aan C.—3—I—6 R.I. optisch en per ordonnans (schriftelijk).

Artillerievuur wordt geopend op boschrant tegenover u. te 12.15. Het vuur zal worden afgegeven:

eerst een vuurstoot van 3' op een afstand van 600 m. West van den kunstweg;

daarna een vuurstoot van 3' op een afstand van 300 m West van den kunstweg en

ten slotte een vuurstoot van 3' nagenoeg op den kunstweg, nabij pl 10,5.

1) Aangenomen wordt, dat de voorhoede C middelerwijl met den afd. C. overleg heeft gepleegd, op welke wijze het vuur zal worden afgegeven.

Trek uw linker sectie 100 m terug.
Onmiddellijk na afloop van het vuur oprukken tot lijn b.

Aan C.—1—I—10 R.I. optisch en per ordonnans (schriftelijk)
(een soortgelijk bevel)

Aan C.—2—I—10 R.I. per ordonnans (schriftelijk).

Ruk met uwe compagnie door het bedekte terrein van Terletsche Veld Oost van u op tot in lijn a.

Artillerievuur wordt vanaf 12,15 op den zuidrand van het Deelerwoud afgegeven. Dit vuur zal als volgt liggen:

eerst een vuurstoot van 3' op een afstand van 600 m West van den kunstweg;
daarna een vuurstoot van 3' op een afstand van 300 m West van den kunstweg en ten slotte een vuurstoot van 3' op den kunstweg ter hoogte van pl 10,5.

Onmiddellijk na het artillerievuur rukken de 1ste en 3de compagnie op naar lijn b. Uwe compagnie volgt als reserve achter den rechtervleugel.

N.B. Twee pelotons wrs. komen rechts van u.

Aan C.—Sectie C. Mr. per ordonnans (schriftelijk).

Voorwaarts van stelling veranderen naar terreininzinking 100 m Oost van pl 9,2.

Aan C.—M. C. (mondeling).

Met een sectie voorwaarts van stelling veranderen naar noordrand Terletsche Veld kaartpunt Vt. 13—54; 75—45.

De andere sectiën blijven tot nader bevel in stelling.

(De sectie, die van stelling moet veranderen, zal het aangegeven punt gedekt vermoedelijk in $\pm$ een uur kunnen bereiken).

Aan den ritmeester C. van de twee pelotons wrs. (mondeling).

Ruk door het Terletsche Veld op naar de Ringallée van Rozendaal en help de 2e compagnie bij haar actie tegen de weerstanden H en I.

Zoodra het artillerievuur is afgegeven (12,15 tot 12,30) naar den kunstweg bij pl 10 rijden en, door het Deelerwoud in Noordelijken richting oprukkend, de voeling met den vijand hernemen.

Wij zullen thans het bataljon niet verder in zijn actie volgen. Wij hopen de wijze, waarop de voorhoedecommandant de te zijner beschikking staande middelen kan gebruiken, alsmede de wijze, waarop door de ondercommandanten kan worden opgetreden in het licht te hebben gesteld.

Als volgende oefening stellen wij ons voor te behandelen: *den aanval van een bataljon in hoog terrein* en daarvoor te nemen het linkervoorbataljon van 5 R.I. uit de oefening van den kapitein van den Generalen Staf A. Q. H. ДИХНОРН „De Tegenaanval”. (Zie De M. S. van Januari, blz. 88).

HET SCHIETEN DER ARTILLERIE

Binnenkort zal in *De Militaire Spectator* een reeks artikelen van bevoegde zijde worden gepubliceerd betreffende het schieten der artillerie, mede in bijzonder belang voor reserve-officieren van dat wapen.

HET ONTSTAAN VAN GOLFDrukKEN IN VUURMONDEN

DOOR

Ir. A. C. HOFSTEE,

Kapitein der Artillerie N. I. L.

Het onderwerp der golfdrukken is door talrijke schrijvers op het gebied van de inwendige ballistiek slechts in vrij onvolledige mate nagegaan en behandeld. Deze onvolledigheid is niet het gevolg van weinig belangstelling omtrent dit punt, doch vindt voor een groot deel oorzaak in het feit, dat het uiterst moeilijk voorkomt op mathematische gronden een verklaring van dit ongewenschte verschijnsel te geven.

Dat men hiertoe op wiskundige gronden niet kan geraken, moet verklaard worden door het feit, dat de talrijke aannamen, die men zou moeten doen, om tot eenigszins hanteerbare vergelijkingen te kunnen komen, zóó met de werkelijkheid in strijd geacht moeten worden, dat de resultaten van dergelijke berekeningen geen aanspraak kunnen maken, parallel te loopen met de verschijnselen, zooals zij zich in werkelijkheid bij vuurmonden voordoen.

Het eenige wat meer licht over deze quaestie zou kunnen verspreiden, is een uitgebreide serie proefnemingen, waarbij men de beschikking zou moeten hebben over betere, nauwkeuriger, en sneller werkende toestellen ter registratie van datgene wat in de ziel van den vuurmond voorvalt, vanaf het ontsteken van de lading tot het moment waarop, nadat het projectiel den vuurmond heeft verlaten — de rusttoestand weer is ingetreden.

Juist het feit, dat de bewegingen en veranderingen in de ziel zich in uiterst korte tijdsbestekken afspelen, terwijl de ruimten waarin zich deze verschijnselen voltrekken tijdens de betrokken perioden voor juiste waarneming zeer ontogankelijk zijn, is de oorzaak die aan de oplossing van dit probleem meer nog dan aan de andere vraagstukken op het gebied van dit gedeelte der ballistiek, zulke bijzondere moeilijkheden in den weg legt.

Een vraagstuk echter, dat nauw met het onze verwant is, n.l.: „*Hoe beweegt zich bij het schot uit een vuurwapen de lading in de ziel, terwijl het projectiel versneld door de ziel gaat en hoe zijn de drukken verdeeld naar plaats en tijd*” heeft zich in grootere mate in de belangstelling der schrijvers op het gebied van de inwendige ballistiek mogen verheugen ¹⁾.

De eerste, die zich van dit vraagstuk heeft meester gemaakt, doch langs zuiver wiskunstigen weg, was de bekende mathematicus LAGRANGE, die tijdens de Fransche revolutie, vermoedelijk ten gevolge van op hem uitgeoefenden drang meer dan uit eigen aanvechting, dit vraagstuk tot het onderwerp van zijn studiën heeft gemaakt.

¹⁾ Zie Dr. C. CRANZ. Lehrbuch der Ballistik. Zweiter Band, blz. 164.

Zijn manuscripten werden eerst in 1832 door POISSON openbaar gemaakt en later hebben in het bijzonder VIEILLE, HUGONIOT, CHARBONNIER, GOSSOT-LIOUVILLE en LOVE-PIDDUCK zich met de analytische vervolmaking van dit probleem bezig gehouden.

Er dient hier echter dadelijk op gewezen te worden, dat het hierboven bedoelde vraagstuk, zooals wij dit verder korthedshalve met *het vraagstuk van Lagrange* zullen betitelen, niet verward moet worden met het verschijnsel der golfdrukken, dat het onderwerp van onze beschouwingen zal uitmaken. Immers, het vraagstuk van LAGRANGE en de aantekeningen hierover van andere schrijvers behandelen den toestand, waarbij bepaalde ideale beginomstandigheden als uitgangspunt der beschouwingen worden aangenomen ²⁾ en waarbij drukverschillen tusschen projectielbodem en kulas optreden, terwijl als gevolg van het streven naar veronzijdiging daarvan, een slingering in de gasmassa zal optreden, in den vorm van een gasvormige verdichting, die, afhankelijk van de voorhanden vlucht lengte, een of meerdere malen tusschen kulas en projectielbodem zal oscilleeren.

De drukverschillen, die bij dezen toestand zullen optreden, zijn meestal slechts gering in verhouding tot de gasdrukken op zich zelf.

Bij het optreden van *golfdrukken* echter zijn de drukverschillen veel grooter en kunnen deze zelfs tot 2 à 3 keer het bedrag der normaal te verwachten gasdrukken bedragen, zoodat zij uitzettingen en zelfs springen van den vuurmond tengevolge kunnen hebben.

Een en ander vindt, zooals hieronder zal worden aangetoond, oorzaak in een zekere samenvallende werking tusschen de zoeven bedoelde drukgolven en de slingeringen in den vorm van de gasvormige verdichting, die het gevolg zijn van het feit, dat de gasmassa een evenwichtstoestand nastreeft, waarvan de beginomstandigheden door zekere niet-ideale ladingscondities en door het feit, dat de ontleding van het kruit nog niet volledig heeft plaats gevonden op het oogenblik dat het projectiel zich in beweging zet, ver verwijderd zijn.

Daar een golfdruk, wanneer deze weder is teruggekeerd naar de plaats, waar het kruit nog bezig is zich te ontleden — als plaatselijke druk aangemerkt — invloed heeft op de ontledingssnelheid daarvan, zal dit samen treffen het uitzenden van een veel sterkere nieuwe golf ten gevolge hebben.

Waar d. z. de meening gedeeld wordt, dat de oplossing van LAGRANGE, het golvingsvraagstuk in het algemeen in een beter licht plaatst en een zekeren graad van verwantschap met de golfdrukken moeilijk valt te ontkennen, zal in den loop van deze beschouwingen — zij het dan ook in het kort — nog eenigszins dieper op dit probleem worden ingegaan.

²⁾ CRANZ zegt daaromtrent:

Diese Voraussetzungen sind die folgenden:

1. Die Ladung ist vollständig vergast, wenn das Geschoss seine Bewegung beginnt; eine Bewegung unverbrannter Pulverteile kommt also nicht in Betracht;
2. es handelt sich um ein ideales Gas; das Verhältnis der beiden spezifischen Wärmen ist konstant:
3. die Zustandsänderung des Gases ist eine adiabatische;
4. die Pulvergase sind frei von jeder Turbulenz; sie bewegen sich in parallelen Schichten, so dass innerhalb desselben Querschnitts senkrecht zur Seelenachse Druck und Geschwindigkeit in jedem Moment konstant sind;
5. Reibung zwischen Geschoss und Rohrwandung ist nicht vorhanden;
6. entsprechend dem damaligen Stand der Waffentechnik ist natürlich der Innendurchmesser des Seelenraums durchweg konstant, also der Durchmesser des Pulverraums gleich dem Kaliber genommen und ist von Zügen, und daher von einer Geschossdrehung und von einem Einpressungsdruck abgesehen.

Waar de drukgolven van LAGRANGE zich nog voor mathematische behandeling leenen wanneer bepaalde beperkingen (zie noot 2), worden aangenomen, moet bij de *golfdrukken* een zuiver mathematische behandeling beschouwd worden de werkelijkheid in zóó onvoldoende mate te benaderen, dat zij misplaatst zou wezen, weshalve getracht zal worden, de verschijnselen der golfdrukken hieronder dan ook meerendeels langs den weg der redeneering te verklaren en in den loop van dit betoog slechts dat noodige zal worden afgeleid, wat op eenigszins aannemelijke gronden berust.

De gedachte, dat zich in den vuurmond verschijnselen voordeden, waarmee men tot dat tijdstip onbekend was, rees allereerst toen zich, o. a. bij schietproeven, uitzettingen aan den vuurmond voordeden en zelfs vuurmonden onverwacht sprongen, onder omstandigheden, die daarvoor oogenschijnlijk geenszins als aannemelijke oorzaken konden gelden, immers de gasdrukken, zooals zij met behulp van de geldende vergelijkingen berekend konden worden, waren zoo laag, dat van een overschrijding van de elasticiteitsgrens dan wel van de breukgrens geen sprake kon wezen.

De verklaring werd toen reeds onmiddellijk gezocht in kinetische werking van de gasmassa, die tusschen sluitstuk en projectielbodem was besloten.

Stelt men zich voor, dat al het kruit in gas zou zijn omgezet op het oogenblik dat het projectiel zich in beweging zet, en dat op dat oogenblik de gasmassa (afgezien natuurlijk van de in elk gas aanwezige *moleculaire* beweging) in rust is, dan zal op het moment waarop het projectiel begint te wijken voor den gasdruk, ter plaatse van den projectielbodem de druk dalen en dus in de meer naar het sluitstuk gelegen gedeelten, een betrekkelijke overdruk heerschen in den vorm van een grootere gasdichtheid.

De evenwichtstoestand zal zich daarop willen herstellen, waartoe de gasvormige verdichting, die tegen het sluitstuk aanleuning vindt, vandaar het projectiel najlt.

Daar op elk moment de evenwichtstoestand, die nagestreefd wordt, daarin zou bestaan, dat een in rust zijnde gasmassa onder alzijdig gelijken druk, tusschen sluitstuk en projectielbodem besloten zou zijn — en de middenstof die dezen evenwichtstoestand wil verwezenlijken, als volkomen elastisch kan worden aangemerkt — is het duidelijk, dat het nastreven van dezen evenwichtstoestand, onder periodische slingeringen zal willen geschieden, m. a. w. dat de golfvormige verdichting, die in dit verband beschouwd kan worden van den vasten wand uit te gaan, den middenstand zal voorbij snellen, tegen den projectielbodem teruggekaatst wordt enz. en op deze wijze één of meerdere malen den weg van sluitstuk naar projectielbodem zal afleggen.

De periodiciteit van deze slingeringen echter, zal door de steeds grooter wordende ruimte, die voor de gassen ter beschikking staat, aan wijziging onderhevig zijn.

Deze verschijnselen zouden natuurlijk niet optreden, wanneer de expansie zoodanig langzaam zou verlopen, dat voldoende tijd aanwezig zou zijn voor het telkens verwezenlijken van den nieuwen evenwichtsstand; doch juist bij vuurmonden, waarbij de snelheid van het projectiel in slechts enkele meters weglengte aangroeit tot den V_0 , ten bedrage van eenige honderdtallen meters, zou het *zeer* toevallig zijn, indien de massa van projectiel en gasdeeltjes in zoodanige overeenstemming waren met den op elk daarvan werkenden overdruk, dat een zoodanige versnelling zou worden verkregen, dat deze op haar beurt oorzaak zou wezen, dat wegen werden afgelegd, die lineair verliepen

met den afstand, dien de gasdeeltjes aanvankelijk tot het sluitstuk (resp. hulsbodem) hadden. Een en ander natuurlijk onder bedinging, dat geen andere storende invloeden, als ongelijkmatige afkoeling als anderszins, aanwezig waren.

Daar in het bovenstaande werd uitgegaan van een toestand waarbij evenwicht heerschte voordat het projectiel zich in beweging zette, is het duidelijk, dat de verschijnselen zich in heviger mate zullen voordoen, wanneer zich reeds à priori factoren doen gelden, die elk voor zich reeds een zekere evenwichtsverstoring zouden teweeg brengen.

Daar we ons hier als doel stellen een indruk te krijgen van de drukken, die als abnormaal tegenover de te verwachten moeten worden aangemerkt, alsmede een inzicht te krijgen in de omstandigheden, die invloed op den omvang van dit ongewenschte verschijnsel uitoefenen, komt het nuttig voor na te gaan welke drukken bij gebruik van bepaalde kruitsoorten verwacht kunnen worden.

In verband met de vele factoren, waarmee in de *pyrodynamica* rekening moet worden gehouden, dat wil zeggen in dat gedeelte der inwendige ballistiek, dat zich bezig houdt met de verbranding van kruit in een vat, waarvan een der wanden kan wijken — zullen we eerst de verschijnselen nagaan, die zich op het gebied der *pyrostatica* — of wel in gesloten vaten van constanten vorm — voordoen.

In de eerste plaats vraagt dan de wet van NOBLE en ABEL onze aandacht. CHARBONNIER zegt hiervan het volgende:¹⁾

a) Les premières recherches (1792), sur la tension maximum des gaz de la poudre sont dues à RUMFORD à l'arsenal de Munich; il vit que la pression maximum P' croît plus vite que la densité de chargement $\Delta = \frac{\hat{\omega}}{c'}$, ($\hat{\omega}$ poids de la charge en kilogrammes, c' volume de la bombe en décimètres cubes), c'est à dire plus vite que ne l'indiquerait la loi de MARIOTTE.

b) Vers 1870, la Commission anglaise des substances explosives (NOBLE et ABEL) reprit la question; des expériences très systématiques et très complètes furent faites.

En ce qui concerne la relation entre la pression maximum et la charge, MM. NOBLE et ABEL exprimèrent les résultats trouvés par la formule:

$$P' = f \frac{\hat{\omega}}{c' - \eta \hat{\omega}}$$

ou bien:

$$P' = f \frac{\Delta}{1 - \eta \Delta}$$

Dans ces formules:

- 1°. P' est la *pression maximum* en kilogrammes par centimètre carré;
- 2°. Δ est la *densité de chargement* telle que $\Delta = \frac{\hat{\omega}}{c'}$
- 3°. f est un coefficient dit *force de la poudre*, pression maximum en vase clos, en kilogrammes par centimètre carré, d'une poudre tirée à une densité de chargement, telle que $1 - \eta \Delta = \Delta$, c'est à dire $\Delta = \frac{1}{1 + \eta}$.
- 4°. η est un coefficient numérique.

¹⁾ P. CHARBONNIER. Balistique intérieure.

Les expériences de NOBLE et ABEL portaient sur la *poudre noire*; ils interprétaient le produit $\eta \hat{\omega}$ comme représentant le volume occupé par la portion solidé de la poudre qui ne passe pas à l'état gazeux. Le reste des produits de la combustion de la poudre est formé de gaz permanents, et, si ceux-ci suivent la loi de MARIOTTE dans l'espace qui leur est réservé et qui est égal

$$\text{à } c' - \eta \hat{\omega}, \text{ on obtient bien la formule } P' = f \frac{\Delta}{1 - \eta \Delta}.$$

La valeur de η était trouvée sensiblement égale à 0,6, ce qui représente l'inverse de la densité de la poudre noire.

Volgens de proeven genomen door SARRAU, vindt men dezelfde wet wanneer men ook andere explosieve stoffen gebruikt, die zich geheel in gas omzetten.

SARRAU, BERTHELOT en VIEILLE hebben in het „laboratoire des Poudres et Salpêtres” de waarden voor f en η voor diverse explosieve stoffen bepaald.

Volgens *La Théorie des explosifs*, stemt de coefficient η overeen met het co-volume van de gasmoleculen.

Men kan dus zeggen, dat de wet van NOBLE en ABEL overeenstemt met de wet van MARIOTTE, wanneer men het volume waarin de gassen ontstaan, vermindert met het volume dat de gasmoleculen innemen.

De wet van NOBLE en ABEL wordt veelal in den vorm

$$P = \frac{f \Delta}{1 - \alpha \Delta}$$

geschreven, welke notatie wij hier zullen volgen.

Volgens de eerst aangegeven formule van NOBLE en ABEL t. w. $P' = \frac{f \hat{\omega}}{c' - \eta \hat{\omega}}$, stelt dus de noemer van het tweede lid van de vergelijking, het *gereduceerde* volume voor, d. w. z. dat volume dat voor de vrije beweging van de moleculen overblijft.

Dit gereduceerde volume V' noemende, vinden wij dus:

$$P = \frac{f \hat{\omega}}{c' - \eta \hat{\omega}} = \frac{f \hat{\omega}}{V'}, \text{ (en volgens onze notatie) } = \frac{f \Delta}{1 - \alpha \Delta}; f \text{ en } \alpha \text{ worden}$$

langs experimenteelen weg bepaald door 2 à 3 drukmetingen bij eene bekende ladingsdichtheid, Δ loopt bij rookzwak kruit niet hoger dan $\infty 0,3$ ¹⁾.

De waarde die men voor f op deze wijze vindt, belooft voor rookzwak kruit ongeveer 8 à 10.000 en voor rookgevend kruit ongeveer 3200.

CRANZ, die f eenvoudig als eene rekenkundige grootheid opvat, geeft aan, dat bij drukmetingen met verschillende ladingsdichtheden, bij gebruik van nitrocellulosekruit, ingevolge de formules

$$p = \frac{f \cdot L}{V - \alpha L} = \frac{f \Delta}{1 - \alpha \Delta} \text{ of } f = p \left(\frac{1}{\Delta} - \alpha \right)$$

voor f waarden gevonden werden liggende tusschen 8065 en 9009.

Hierbij was p = de druk in atm.

Δ = de ladingsdichtheid in kg/dm³ of in g/cm³;

α = het co-volume in dm³/kg of in cm³/g en waarvoor $\alpha = 0,984$ gesteld werd.

Neemt men nu eens voor een rekenvoorbeeld: $\alpha = \infty 1$ $\Delta = 0,3$ $f = 8000$

¹⁾ Zie o. a. ook de dictaten cursus H. T. V. voor wat betreft de verdere theoretische ontwikkeling. In het bijzonder zijn deze gevolgd bij de hierna volgende behandeling van de verbrandingswetten.

dan is de te verwachten druk $P = \frac{f \Delta}{1 - \alpha \Delta} = \frac{8000 \cdot 0,3}{1 - 0,3} = \frac{2400}{0,7} \approx 3400$ kg/cm².

Wanneer wij echter straks de beweging van het projectiel in het vraagstuk gaan betrekken en derhalve behoefte gevoelen den gasdruk als functie van den afgelegden projectielweg dan wel van den tijd te leeren kennen, is het zaak inzicht te krijgen in omstandigheden, die invloed uitoefenen op de ontledingssnelheid van het kruit.

Wij zullen daartoe ten eerste den invloed van de grootte van de kruitkorrel op de ontledingssnelheid, nader beschouwen.

Stel men neemt proeven met 2 ladingen van even groot gewicht (= π), in een even groote verbrandingsruimte (= c') besloten, terwijl de chemische samenstelling van de beide kruitsoorten dezelfde is.

Verder zijn de korrels van de 2 soorten gelijkvormig doch niet even groot.

Stel de korrelafmetingen verhouden zich als 1 : N, dan moeten op grond van de gelijkheid van de grootte der lading, de aantallen der korrels zich verhouden als 1 : $\frac{1}{N^3}$.

Waren de afmetingen van de eene korrel $a \times b \times c$ dan zijn die van de andere korrel $Na \times Nb \times Nc$.

Stel de op een bepaald moment reeds opgebrande korreldikte van de eene soort = e en die van de andere soort = x en beschouw verder oogenblikken van gelijken druk, dus waarbij van de beide ladingen een even groot gewicht aan kruit, in gas is omgezet, dan moet:

$$(a - 2e) (b - 2e) (c - 2e) = \frac{1}{N^3} (Na - 2x) (Nb - 2x) (Nc - 2x).$$

Twee van de wortels van deze 3° machtsvergelijking zijn imaginair; de 3° wortel is $x = Ne$.

Stel het oppervlak, dat bij gebruik van de eerste korrelsoort brandt = S ; dan is brandend oppervlak van de 2° korrelsoort gelijk aan $S \cdot N^2 \cdot \frac{1}{N^3} = \frac{S}{N}$.

De lineaire ontledingssnelheden stellen wij voor door $\frac{de}{dt}$, m. a. w. in een tijdsdeel = dt , is opgebrand een dikte = de .

In volumina uitgedrukt brandt dus in een tijdsdeel dt , een hoeveelheid kruit op die respectievelijk gelijk is aan Sde en $\frac{S}{N} de$.

Dus om gelijke volumina kruit van beide soorten in gas te doen omzetten, zijn tijden noodig die resp. dt en Ndt bedragen.

Dat het experiment aan deze resultaten steun verleent, blijkt uit de uitslag van de volgende proef¹⁾.

We zien dus, dat de ontledingssnelheid van een bepaalde kruitsoort in de eerste plaats door de korrelafmetingen wordt beheerscht.

Zetten we P als functie van t voor beide korrelgrootten in een diagram uit, en nemen we in dit diagram momenten van gelijken druk dus waarbij een gelijke hoeveelheid kruit is opgebrand, dan vinden we voor gelijke druktoenamen

¹⁾ Zie tabel bovenaan volgende blz.

Korrelgrootte in m.M.	Verhouding	Tijdsduur in sec/1000	Verhouding
0.8	}	4.9	}
1		6	
1.6	}	9.1	}
3	}	16	}
5	}	26	}
5.4		27.7	

(= ΔP), de daarvoor benodigde tijdsbestekken als Δt_1 en Δt_2 en moet dus volgens het hierboven vermelde $\Delta t_1 : \Delta t_2 = 1 : N$. (criterium van VIEILLE).

Wij noemen $\left\{ \frac{dP}{dt} \right\}_{\max.} = \frac{1}{\theta} =$ coefficient de vivacité, die voor elke kruitsort een karakteristieke waarde heeft.

Op deze beschouwingen zal hier niet verder worden ingegaan, slechts zal volstaan worden met de vermelding dat het criterium van VIEILLE niet alleen opgaat voor gelijkvormige korrels, doch ook voor ongelijkvormige, mits de kleinste afmeting $< \frac{1}{6}$ van de middelste afmeting.

Daar, zooals hierachter zal worden aangetoond, het ontstaan van golf-drukken zeer wordt beïnvloed door de ontledingssnelheid en deze op haar beurt weder een functie is van den druk, die i. c. momentaan door een aanwezigen golfdruk kan worden vertegenwoordigd, dient hier nog een korte beschouwing te worden gegeven over de ontledingssnelheid, zooals zij door den aanwezigen druk — zij het dan ook in den vorm van impulsen — wordt beïnvloed.

Noem $\frac{de}{dt}$ = de lineaire ontledingssnelheid.

$\frac{dz}{dt}$ = de kubieke „

Stel van de genomen hoeveelheid kruit (π) is op zeker moment een zeker gedeelte (z) opgebrand.

Stel nu: $\frac{\text{gew. verbr. hoef. kruit}}{\text{vrije volume op dat oogenblik}} = \Delta_1$

dan is:

$$\Delta_1 = \frac{z \pi}{c'' - \frac{\pi}{D} + \frac{z \pi}{D}} = \frac{z \pi}{c'' - (1-z) \frac{\pi}{D}}$$

waarin D het soortel. gewicht van het kruit en c'' het volume van de verbrandruimte voorstelt. Vullen we bovengenoemde waarde voor Δ_1 in voor den factor Δ in de formule van NOBLE en ABEL, dan vinden we

$$P = \frac{f z \pi}{\left(c'' - \frac{\pi}{D} + \frac{z \pi}{D} \right) - \alpha z \pi}$$

In de formule voor Δ_1 kunnen we bij aanvankelijke korrelafmetingen ($a \times b \times c$) voor z substitueeren:

$$z = \frac{a \cdot b \cdot c - (a - 2e)(b - 2e)(c - 2e)}{a \cdot b \cdot c}$$

waardoor we komen tot $\Delta_1 = \phi(e)$.

Bij een bepaalde waarde van e behoort dus een bepaalde waarde van Δ_1 en dus ook van P en t .

Voor elke waarde van e is dus af te leiden $\frac{de}{dt}$ (op ieder oogenblik), dus $\frac{de}{dt}$ is een functie van z of van P .

De ontledingssnelheid is dus afhankelijk van den heerschenden druk. Verschillende schrijvers nemen bij P in het bovengenoemde verband *exponenten* aan die varieeren tusschen $\frac{1}{2}$ en 1.

HEIDENREICH geeft aan, dat voor gelijke ladingsdichtheden, bij drukken van bepaalde grootte, de lineaire ontledingssnelheden zich verhouden zooals hieronder staat aangegeven:

$$\begin{array}{rcccc} P & = & 500 & 800 & 1200 \\ \frac{de}{dt} & = & 4 & : & 5 & : & 7 \end{array}$$

Deze evenredigheid zou wijzen op een exponent $\approx \frac{1}{2}$ à $\frac{2}{3}$ voor P . Dus bijv. $\frac{de}{dt} = (\text{constante}) \cdot P^{2/3}$.

Wij hopen in het voorafgaande voldoende te hebben aangetoond, dat de heerscheende druk van invloed is op de ontledingssnelheid m. a. w. op de verdere gasvorming.

Een nauwkeuriger detailleeren van het tusschen den heerschenden druk en de kubieke ontledingssnelheid, bestaande verband, achten wij niet gerechtvaardigd, waar, zooals gezegd, wegens de ingewikkeldheid van het geheele vraagstuk, dit zich toch aan alle berekening onttrekt.

Indien wij ons thans op het gebied van de *pyrodynamica* begeven en dus nagaan de verschijnselen, zooals zij zich voordoen wanneer één der wanden voor den daarop uitgeoefenden overdruk kan wijken, dan vraagt in de eerste plaats de gasdruklijn onze aandacht.

Het verloop hiervan is zoo algemeen bekend, dat dit hier voorbij gegaan moge worden.

Noemen we den druk tegen den stootbodem P_s en die tegen den projectielbodem P_u dan kunnen we volgens PIOBERT stellen:

$$P_s = P_u \left(1 + \frac{\pi}{2P}\right) \text{ waarin } p = \text{het projectielgewicht en } \pi = \text{ladingsgewicht.}$$

Dezelfde schrijfwijze wordt door GOSSOT en LIOUVILLE gebruikt, terwijl VALLIER $P_s = P_u$ aanneemt.

Waar de eventueele verschillen in druk op den stootbodem en den projectielbodem, zooals zij volgens PIOBERT zich zouden voordoen, bij de verschijnselen der golfdrukken in het niet vallen, en zij krachtens de bovengegeven formule toch slechts van constanten aard zouden zijn, zullen we dit punt hier verder voorbij gaan en thans de bespreking der golfdrukken in de eerste plaats voortzetten aan de hand van wat de litteratuur op dit gebied verschaft.

OTTENHEIMER geeft in „Balistique intérieure”, blz. 80 o. m. het volgende: „La masse gazeuse semble animée d'un mouvement oscillatoire d'ensemble, la vague gazeuse venant dans la canon frapper alternativement le culot et la culasse; les surpressions observées ne correspondent pas à des pressions statiques élevées, mais à un phénomène dynamique; cette action peut être suffisante pour détériorer le mécanisme de culasse”.

GIRARDON geeft in „Leçons d'Artillerie” 1913, blz. 59, het een en ander weer over de „pressions ondulatoires”.

Hij geeft aan, dat golfdrukken zullen optreden:

1°. wanneer de afstand tusschen projectielbodem en kruittlading te groot is;
2°. bij het schieten met verminderde ladingen uit lange vuurmonden met groote kamer, wanneer de lading bestaat uit te langzaam verbrandend kruit, daar de betrekkelijk langdurige uitstooting van gas aanleiding geeft tot gasverdichtingen en slingeringen daarvan, voordat het projectiel den vuurmond heeft verlaten.

3°. wanneer vreemde voorwerpen in de ziel dicht bij de monding een plotselinge vertraging aan het projectiel geven;

4°. bij slechte ontsteking van de lading.

Men moet dus trachten eene zoo veel mogelijk gelijktijdige ontbranding van de kruittmassa te verkrijgen, vooral in lange kruittkamers.

(Slot volgt.)

BOEKBESPREKING

Armee und Marine bei der Eroberung der Baltischen Inseln in Oktober 1917, door General der Infanterie a.D. VON TSCHISCHWITZ, 1931. Berlijn. — R. EISENSCHMIDT.

Het boek behandelt in 187 bladzijden de landingsoperatie op de eilanden Dagoe, Oesel, en Moen in October 1917. De schrijver, toenmaals Chef van den Staf van het landingskorps (van 25.000 man), beheerscht het onderwerp tot in zijn details en weet strategische en tactische beschouwingen even smakelijk weer te geven als het verloop van de krijgsbedrijven van kleine gelande detachementen. Zeer lezenswaardig zijn Schrijver's verhandelingen over de moeilijkheden, die aan een landing zijn verbonden, over de beteekenis van kustbatterijen en mitrailleurs, over de samenwerking van de Marine en de Landmacht, over de bevelsverhoudingen vóór, gedurende en na de landing.

Na deze algemeene zaken bespreekt Schrijver het operatieplan, het legerbevel van den Opperbevelhebber, Generaal von HUTIER, en geeft hij beschouwingen over de keuze van hoofd- en nevenlandingspunten en demonstraties. Daarna volgen een bespreking van de samenstelling van landingskorps, dekkingsvloot en transportvloot, gegevens omtrent de inlading en de overvaart en eindelijk de landing zelve. Op een ongeëvenaard duidelijke wijze ontrolt de geheele landingshandeling en de manoeuvre ter verovering der eilanden tot in onderdeelen zich aan ons oog. Schrijver daalt daarbij tot in compagnieën af en licht zijn verhaal door zeer duidelijke schetsjes toe.

De achtereenvolgende handelingen worden na te zijn beschreven, telkens aan uitvoerige beschouwingen onderworpen. Aan het einde van het boek volgen eenige meer algemeene beschouwingen, o. m. over troepentransporten en -uitladingen, de verdediging der veroverde eilanden, het vliegerwapen, het schieten der scheepsartillerie met lucht-waarneming, de troepenleiding te land en den verbindingsdienst.

Wij hopen nader uitvoeriger op dit boek terug te komen. De inhoud achten wij van zeer veel beteekenis, zoowel voor den Marine-, als voor den Landmacht-officier. *Wij aarzelen niet om dit boek te rekenen tot de interessantste werken, welke wij op krijgsgeschiedkundig gebied ooit in handen kregen.*

W.

HET ITALIAANSCH E VOORSCHRIFT „OPLEIDING DER CAVALERIE”

(slot van een in het Cav. Tijdschrift opgenomen artikel).

DOOR W.

Opleiding van het eskadron. Bij den verkenningdienst kan aan het eskadron — indien het geen deel uitmaakt van het gros — een sector toegewezen worden, waarin die dienst moet worden uitgevoerd. Dit geschiedt door middel van patrouilles en verk. pelotons, welke laatste wederom in een kleineren sector verkennen; het gros volgt sprongsgewijze telkens tot een belangrijk punt of bruikbare terreinafscheiding langs een as, die ongeveer midden in den sector is gelegen. Bijzondere zorg moet gewijd worden aan den overbrenging der berichten van de patrouilles en pelotons naar achteren, waartoe deze hun meldingen (zoowel positieve als negatieve) naar de haltepunten van het gros moeten zenden; hierdoor zou de E. C. de geheele uitvoering van den verkenningdienst kunnen controleeren en c.q. elementen kunnen doen vervangen of andere uitzenden. Uit deze redactie leest men tusschen de regels door, dat de E. C. normaal zijn verkenningselementen over groote afstanden evenwijdig aan elkaar uitzendt (harkstelsel) en dat dus de geheele uitvoering in het bijzonder afhankelijk is van de enkele ordonnansen, welke de verkenningselementen telkens voor verbinding en melding naar den E. C. moeten zenden. Dat het voor een E. C. onmogelijk is van huis uit verkenningsofdrachten voor de geheele verkenning in eens te geven wordt hier wel aangevoeld, voordat van een controleeren wordt gesproken; maar ware het dan niet beter om de verk. patrouilles telkens te doen terugkeeren en andere met nieuwe aan den toestand aangepaste ofdrachten uit te zenden? Waarschijnlijk zal dit tweeslachtig stelsel van verkennen wel zijn oorzaak vinden in het uitzenden van de verkenningpelotons, die met het oog op het sparen der krachten langduriger ofdrachten moeten verkrijgen.

Eventueel bij het eskadron ingedeelde zware mitrailleurs blijven bij het gros evenals de pantserwagens; dienende voor snelle verkenningen, steun bij een gevecht en soms om berichten naar achteren over te brengen.

Opleiding voor het gevecht. Het eskadron manoeuvreert zoo lang mogelijk te paard en strijdt te paard en te voet of gedeeltelijk te paard en gedeeltelijk te voet.

De vormen van het eskadron zijn: de colonne met pelotons en de open linie van pelotons, waarbij elk peloton in gevechtsformatie is. Voor de nadering te paard wordt menigmaal de ruitvorm aangenomen, waarbij de pelotons ieder in open vorm marcheeren; deze vorm heeft het voordeel om in elke richting te kunnen optreden, van alle dekkingen in het terrein te kunnen gebruik maken en bij een eventuele actie den vijand in front en op de flanken te kunnen aangrijpen. Toegevoegde zware mitr. volgen voorloopig aan de staart, terwijl ingedeelde pantserwagens aan het hoofd marcheeren, gereed om kleine weerstanden op te ruimen en verrassende aanvallen te keeren.

Het afzitten tot het gevecht te voet geschiedt als bij de pelotons, waarbij

een onderofficier toegevoegd aan den E. C., commandant der handpaarden wordt. Bij de nadering te voet kan de E. C. één tot vier pelotons in voorste linie nemen, die over een front van 300—500 m vooruitgaan. Zware mitrailleurs worden bij de ondersteuningstroepen ingedeeld, terwijl eventueel ingedeelde pantserwagens voorafgaan. Worden vooruitgeschoven vijandelijke elementen ontmoet, dan zal de E. C. zoo min mogelijk krachten daartegenover stellen en met de overige krachten krachtig door blijven gaan.

Het aanvalfront voor een eskadron bedraagt 250—350 m. Gedurende den aanval gaan de pantserwagens sprongsgewijze vooruit daarbij opvolgend de vijandelijke weerstandscentra bestrijdend of beschermen de flanken van het eskadron; na gelukten aanval gaan de pantserwagens vooruit om het verzamelen van den terugtrekkenden vijand te beletten.

Bij de *verdediging* neemt het eskadron een opstelling in van 500—700 m; de pelotons in voorste linie richten ieder twee of meer weerstandspunten in, terwijl de ondersteuningstroepen en ingedeelde pantserwagens ter beschikking blijven van den E. C. voor tegenaanvallen of voor versterking van het vuur der 1e linie. Doorgedrongen vijand wordt rechtstreeks van uit de weerstandspunten bestookt, eventueel geholpen door zware mitrailleurs; is dit niet voldoende, dan zal de E. C. dien vijand door een tegenaanval met de ondersteuningstroepen en pantserwagens trachten terug te werpen.

Strijdt een eskadron gedeeltelijk te voet en gedeeltelijk te paard, dan moeten de afgezeten pelotons den vijand in front vasthouden, terwijl de pelotons te paard op de flank en in den rug moeten aanvallen. Evenals een peloton cavalerie zijn mitr. groep in front kan inzetten en met de beide cav. groepen tegen een vijandelijke flank kan manoeuvreeren, zou het m.i. aan te bevelen zijn om de mitr. groepen van b.v. 3 pelotons beveiligd door enkele cav. groepen in front in te zetten en 3 pelotons (een volledig en twee van 2 cav. groepen) voor de manoeuvre te gebruiken; alsdan wordt een *sterk vuurfront* verkregen en houdt men méér *cavalerie* voor den bewegingsstrijd over. In het vorig artikel heb ik er reeds op gewezen hoe de Italiaansche organisatie voor het peloton bij ons toegepast, werkelijk een meerdere krachtontplooiing der Lichte Brigade ten gevolge zou kunnen hebben.

Van het hoofdstuk „*Het eskadron zware mitrailleurs*”, haal ik slechts aan, dat dit bij uitzondering vereenigd optreedt doch de vier pelotons gewoonlijk ter beschikking van eskadrons of halve regimenten stelt. Alleen wanneer het terrein een afgeven van vuur over het geheele regimentsfront toestaat of vuur op groote afstanden moet worden afgegeven, treedt dit eskadron vereenigd op.

Opleiding van het regiment in den verkenningsdienst.

Is bedoelde afdeling cavalerie niet in een grootere eenheid ingedeeld dan kan zij belast worden met de verkenning in een sector en zendt daartoe patrouilles, pelotons of c.q. detachementen uit aan welke laatste een gedeelte van den regimentssector wordt toegewezen. In het laatste geval zien wij alsdan diverse zwakkere detachementen naast elkander verkennen, met het gevolg dat de hoofdkracht gebroken wordt en de macht wellicht zal ontbreken om op een gegeven punt door te stooten. Het navolgende schema laat zien tot in welke details de uitvoering geregeld is.

Na den eigen toestand en dien van den vijand te hebben aangegeven, de grenzen van den sector, de tijdsruimte waarin de verkenning moet zijn verricht, en de opdracht aan het regiment, worden de volgende punten geheel of gedeeltelijk behandeld:

- a. plan van uitvoering,
- b. verdeling der middelen, opdrachten aan de onderhebbende onderdeelen: patrouilles, pelotons of detachementen, sterkte en samenstelling dier elementen, sectoren waarin te verkennen, marschorde, te volgen weg en sprongen van het gros,
- c. tijdstip, waarop de elementen hun beweging aanvangen of een bepaalde lijn moeten overschrijden.
- d. maatregelen voor de beveiliging op aarde, en tegen lucht- en gasaanvallen,
- e. maatregelen in geval van ontmoeting met den vijand,
- f. bevelen aan de wielrijders, infanterie (per auto vervoerd) artillerie en pantserwagens,
- g. commandopost en opvolgende verplaatsingen,
- h. verbindingsen,
- i. bevelen van hulpdiensten,
- l. afvoer van gevangenen,
- m. bevelen voor de treinen.

Opleiding voor het gevecht.

De nadering te paard. Bij de nadering te paard neemt het regiment die vormen aan, die zich het best aan het terrein aanpassen, vrijheid van handelen waarborgen en de meeste veiligheid geven. Menigmaal zal in ruitvorm worden vooruitgegaan. Het geheel beweegt zich sprongsgewijze vooruit, zooals voor het eskadron is voorgeschreven, waarbij voor de veiligheid en tot het verkennen van het terrein patrouilles worden uitgezonden; eventueel ingedeelde pantserwagens gaan vooraf, het eskadron zware mitrailleurs marcheert aan de staart of in het centrum en de wielrijders marcheeren over de nabijgelegen wegen, zoodanig dat zij direct hulp kunnen bieden; soms kan de R. C. hen tijdelijk op bepaalde lijnen achterlaten, waarna zij op een geschikt moment worden aangetrokken. Toegevoegde artillerie volgt van nabij, gereed om snel in te grijpen; infanterie op auto's volgt sprongsgewijze. De nadering te paard kenmerkt zich door een voortdurend wijzigen der vormen in verband met de begaanbaarheid en dekking van het terrein en de veronderstelde of effectieve actie van den tegenstander, waarbij de R. C. aan de eskadrons gelegenheid moet geven om van vorm te veranderen, door den gang van de voorste afdeelingen te verminderen, c.q. deze te doen halt houden, zulks om *steeds zijn krachten vereenigd te kunnen laten optreden*. Waar het Italiaansche reglement voor de bereden afdeelingen terecht *een zoo lang mogelijk manoeuvreeren te paard* op den voorgrond stelt, moet aan de oefening in „de nadering te paard” bijzonder groote waarde worden toegekend. Wij hebben dan ook gezien, dat reeds bij de eerste opleiding in de groep daarmede rekening wordt gehouden om de ruiters in te prenten, hoe een ieder individueel zich te gedragen heeft, waarna successievelijk Pel. C. en E. C. hun afdeelingen als één geheel (hetzij zelfstandig, hetzij als onderdeel eener hoogere eenheid) in een bepaalde richting of naar een bepaalde plaats moeten leeren verplaatsen en daarbij door oordeelkundige aanwijzingen de verliezen tot een minimum moeten trachten te beperken. Tot slot zal de R. C. met meerdere eskadrons en hulpwapens moeten manoeuvreeren. Doch hiervoor is *terrein noodig én in de diepte én in de breedte*.

Het spreekt van zelf, dat het marcheeren in een grooter verband de vrijheid van handelen der ondercommandanten, om hun afdeeling bredere en c.q. diepere vormen te doen aannemen, aan banden legt en dus meer moeilijkheden zal opleveren dan een zelfstandig vooruitgaan.

Bij de behandeling van *het aanvallend gevecht* wordt er de nadruk op gelegd, dat de ondersteuningstroepen moeten worden aangezet op het punt, waar de voorste linie een bres heeft kunnen maken, teneinde die te vergrooten, waartoe ook de artillerie en zware mitrailleurs moeten medewerken. Heeft het regiment zijn aanvaldoel bereikt en in bezit genomen, dan moeten de eskadrons achtereenvolgens te paard stijgen om het succes uit te buiten (tenzij de gegeven bevelen het vasthouden van het einddoel eischen). Aan de samenwerking met de artillerie wordt mede veel aandacht gewijd.

Het *defensief gevecht* besprekend, wordt het doel der actie vooropgesteld n.m. 1°. om den aanvaller door vuur tijdens zijn nadering verliezen toe te brengen en te verzwakken om daarna 2°. doorgedrongen afdeelingen door vuur en tegenaanvallen te vernietigen of terug te werpen. Dit doel brengt mij weder op het reeds vroeger door mij besproken punt dat verdedigende cavalerie (lt. troepen) *moet aanvangen op groote afstanden te vuren* en overeenkomstig dien tactischen eisch bewapend moet zijn. Onze Lichte Brigade moet daarom over veel meer zware mitrailleurs kunnen beschikken en in afwachting daarvan de vele lt. mitrailleurs tot den grootsten afstand uitbuiten.

De §§, die een samengestelde actie te voet en te paard behandelen wijzen er op dat de omtrekking te paard niet te groot moet zijn — hoewel buiten het gezicht van den vijand — en dat de omtrekking gewoonlijk tot een verrassenden aanval te paard zal leiden; is verrassing niet mogelijk gebleken, dan wordt door dit gedeelte ook te voet aangevallen.

Moet een overmachtige vijand worden opgehouden, zoo zal een gedeelte tot het gevecht te voet afzitten om den vijand uit achtereenvolgende stellingen door vuur verliezen toe te brengen, terwijl de rest te paard blijft om doorgedrongen vijandelijke afdeelingen aan te vallen en het afbreken van het gevecht der eerstgenoemde eigen afdeelingen mogelijk te maken. Aan de keuze van opstelling van de afdeeling te paard moet bijzondere zorg worden besteed, omdat zij aan het gezicht van den vijand onttrokken moet zijn en een snel en verrassend optreden voor den tegenaanval moet veroorloven. Zooals men ziet, wordt de actie te paard bij de diverse gevechten telkens weer naar voren gebracht en niet ten onrechte, want juist in die beweeglijkheid moeten de lt. troepen hun kracht vinden.

Alleen op flinken afstand van den vijand en indien ontmoeting met pantserwagens is uitgesloten, maakt de cavalerie gebruik van de straatwegen of van terreinen waarin het neventerrein niet begaanbaar is.

Straatwegen, die moeilijk te verlaten zijn, moeten als *défilés* beschouwd worden en mogen niet betreden worden, alvorens een gedeelte den uitgang bezet heeft. Tegen wielrijders in beweging zijnde, treedt de cavalerie zoo mogelijk op de flank op. Tegen pantserwagens en tanks tracht de cavalerie eenerzijds in den rug dier middelen te komen en anderzijds die middelen door vuur en handgranaten te bestoken. Moet de cavalerie zich op een straatweg bewegen, dan moeten de veiligheidstroepen de vijandelijke pantserwagens tijdig signaleren en voorloopig door geïmproviseerde middelen en vuur op die punten ophouden, waar het verlaten van den weg niet zoo gemakkelijk is.

De geest van dit voorschrift, wordt het best gekenmerkt door het woord *manoeuvreren*, waarvan het aanvallend optreden een gevolg is. De oude traditie van het wapen heeft dus wederom gezegevierd, al geschiedt dit thans door de meer moderne actie van het samengaan van afgezeten cavalerie (lt. troepen) en van cavalerie, te paard.

DE MILITAIRE ÉLÉGANCE ONDER HET TWEEDE KEIZERRIJK

DOOR

J. E. FEENSTRA

Ritmeeſter der Huzaren.

Het beoefenen van de élégance is een van de karakteristieke en meest voorkomende eigenschappen geweest van de militaire wereld onder het Tweede Keizerrijk. Zij, die deze beoefenden, zijn de laatste vertegenwoordigers geweest van de panache, met inbegrip van alles wat dit woord inhoudt. Voor hen kwam het er niet alleen op aan zich te laten dooden, maar ook om hier gratie en schoonheid in te leggen. Zij oordeelden, dat dit het onmisbare middel was om eer te betoonen aan hun schitterende uniform, wat zij anders niet waard zouden geweest zijn om te dragen. Zij waren van oordeel, dat dat wreede ding, de oorlog, getemperd moest worden door de grootst mogelijke menscheijkheid en door een hoffelijkheid, welke zij in rechte lijn geërfd hadden van de markiezen van Fontenoy. Zij hebben op waardige wijze het tijdperk van de paladijnen gesloten. Het meest sprekende is dit tot uiting gekomen in den Krim-Oorlog. De groote Tolstoï, die als kapitein van de genie hieraan deelnam, heeft ons hieromtrent de meest demonstratieve getuigenissen achtergelaten. De Fransche en Russische officieren zochten elkander dadelijk op en knoopten de vriendschappelijkste gesprekken aan, telkenmale als de witte vlag werd geheschen. Er werden handdrukken gewisseld, sigaren gepresenteerd en vaak over en weer kleine geschenken gewisseld. Men sprak over Parijs, dat veel Russen kenden, over zijn vermaken en vaak over gemeenschappelijke kennissen. Ook de troep liet zich niet onbetuigd, er werd cognac tegen wodka geruuld, in ruil van Russische dansen werd de „contredans” gedemonstreerd, terwijl men elkanders tabak proefde. Als men elkander weer verlaten moest, ging de Russische tirailleur vaak heen, met een kepi of een chéchia van een Zouaaf op, en de Fransche chasseur met een Russische helm.

Een enkele maal werden deze vriendschappelijke ontmoetingen zelfs romantisch. Zoo was dit het geval met den generaal FORCY, toen deze na de verovering van het plateau van Chersonèse, zijn intrek had genomen in een prachtige villa, toebehoorende aan de familie ORLOFF. Een van de jonge gravinnetjes had bij haar overhaast vertrek een kostbaar medaillon achtergelaten in de villa. Vol vertrouwen in de Fransche galanterie, schreef zij den haar onbekenden tijdelijken bewoner een briefje met verzoek haar het kleinood te willen zenden.

Door en door cavalier, als de generaal FORCY was, maakte deze van den eersten wapenstilstand gebruik, om zijn bekoorlijke vijandin het gevraagde voorwerp te doen toekomen en belastte hiermede een zijner officieren.

Het jonge gravinnetje kwam, vermomd als vaandrig bij de Fransche voorposten en ontmoette daar de boodschapper, die van zijn kant in de teruggave vermoedelijk zooveel gratie en verleiding heeft gelegd, dat een liefdesidylle het resultaat van deze ontmoeting werd. Op deze wijze ruimden de soldaten uit dien tijd naast hun moorddadig beroep een vriendelijk plaatsje in aan de galanterie.

Het behoeft geen verwondering te baren dat militairen, die een dergelijke behoefte aan élégance vertoonden, ook in het dragen van hun uniform de uiterste coquetterie ten toonstelden. In dit opzicht was het Tweede Keizerrijk bij uitstek het tijdperk van belegesels, dorés, galonnés of soutachés, en dusdanig aangebracht dat ware wespentailles verkregen werden in de korte dolmans of de lange tunieken. Het leger van dien tijd markeert tegelijkertijd dit hoogtepunt en het einde van al die krijgshaftige hoofddeksels, welke wij thans slechts nog bij overlevering kennen: monumentale beerenmutsen, kolbaks in felle kleuren, helmen met lange witte paardenstaarten of met hooge scharlaken kam, chopka's, die krانىg op één oor werden gezet, met bont bezette pelsen die als schitterende vogels in de lucht vlogen, fraai versierde sabeltasschen, fouragères in diverse kleuren.

Vervlogen is deze militaire coquetterie, welke in de Keizerlijke garde haar meest verheven manifestatie vond.

Een nog grooter elite-corps dan de Keizerlijke garde was het beroemde eskadron „des Cent-Gardes”, hetwelk deel uitmaakte van het Keizerlijk Huis. Nooit trof men populairder beroepssoldaten aan. Hun helmen met de witte golvende paardenstaarten, hun glinsterend kuras over de hemelsblauwe tuniek waren onafscheidelijk bij alle ceremoniën en feesten van het Tweede Keizerrijk. Zij is nu legendarisch geworden, de silhouette van den reusachtigen cent-garde, die onbewegelijk als een bronzen beeld de wacht betrok in een der vestibules van de Tuilerieën, onbewegelijk onder zijn stalen kuras waarover de plastron van buffelhuid, waarop in goud het Keizerlijke wapen geborduurd was.

Als de Keizer passeerde, greep de wachthebbende cent-garde bliksemsnel zijn karabijn bij het gevest van de daaropgeplaatste sabel-bajonet, strekte de arm horizontaal uit en bracht daarna met één daverende dreun de kolfplaat van de karabijn op den grond.

Dezelfde eerbewijzen werden gebracht aan vreemde vorsten en aan de prinsen van den bloede, met dien verstande, dat de klap met de kolf van de karabijn achterwege bleef. Overigens werden voor niemand eerbewijzen gedaan, zelfs niet voor de maarschalken van Frankrijk.

Na eerst verblijf te hebben gehouden in verschillende lokaliteiten te Versailles en daarna te Parijs, werden de Cent-gardes eindelijk voor goed gekazerneerd in de rue de Belle-chasse in een schitterend groot gebouw. De ongetrouwde officieren hielden hier ook verblijf en hunne kamers werden gemeubileerd door de Kroon. Een groote zaal, geheel in wit en goud gehouden, deed dienst als officierscantine en correspondeerde met een rookkamer en een billartzaal. Hier werden vaak groote diners gegeven, niet alleen aan officieren, maar ook aan beroemde artisten en letterkundigen.

De dienst in de Cent gardes was zwaar en men was uiterst lastig met de toelating. Het personeel werd gerecruteerd uit onderofficieren en manschappen van de Cavalerie-regimenten. Elken dag werd in de Tuilerieën een wacht betrokken, sterk een wachtmeester, twee korporaals en twaalf ruiters. Tot het jaar 1858 sliep de wachthebbende officier 's nachts in de werkkamer van Napoleon III, dwars voor de deur van diens slaapkamer. Elken dag was bij toerbeurt een officier op wacht in het verblijf van de Cent-gardes, gereed om de orders uit de Tuilerieën in ontvangst te nemen. Bij bals en recepties deed het geheele eskadron dienst, opgesteld langs de „escalier d'honneur”, onder de bewonderende oogen van de geïnviteerden, waarvan vooral het vrouwelijk element zich niet onbetuigd liet, getuige een alleraardigste teekening van Willette uit dien tijd, waarin een elegante schoone in crinoline haar wipneusje een laatste finishing touch geeft met haar poederkwastje en daarvoor het schitterende kuras van een Cent-garde als spiegel gebruikt.

De Keizerlijke garde wedijverde in militaire élégance met de Cent-gardes. Deze tweede Keizerlijke garde, geheel doordrongen van de tradities van de oude grognards van Napoleon I, bracht de oude uniformenten weer in herinnering, echter meer aangepast aan het nieuwe tijdvak en eleganter, zij het ook ietwat geaffecteerd en een weinig verwijfd. Bij de revues op het Champ de Mars en in het Kamp van Châlons was het publiek steeds opnieuw vol bewondering voor de lange grenadiers, die boven de tuniek met de witte tressen den beeremuts met den koperen plaat droegen, de vlotte voltigeurs steeds in versnelde pas, die hun sjako's met de rechte panache en versierd met de fourragère trotsch op hun hoofd droegen; de jagers te voet met hun groene tuniek versierd met tressen, de gebruikte Zouaven met den witten tulband, het korte gele vest en de wijde pantalon, opgehouden door de beenbeschermers met de gouden knoop. Het moment van het defileeren is daar. Heel in de verte aan den horizon verschijnen de hoofden der colonnes van de verschillende regimenten. Daar komen zij . . . die oude sappeurs, met hun lange baarden, welke tot hun middel reiken, met hun chevrons, die tot aan de schouders komen en hun witte schorten, bezaaid met medailles en eerteekens. Aan het hoofd marcheert de korporaal-sappeur, soms een prachtneger. Nu verschijnen die schitterende tamboer-majors, gegalonneerde reuzen, met hun hoofdofficiers-epauletten en grandiose pluimen, die met een onverstoorbare maëstria hun stok met zilvernen knop werpen hoog boven de hoofden van hun tamboers, die zonder ophouden de toen in de mode zijnde „pas redoublé” aangeven. Nu volgen de muziekkorpsen, alle sterk bezet en uitstekend, wier dirigenten als een SELLENICK, PAULUS, HEMMERLÉ, ARBON, MAGNIER even groote dirigenten als componisten zijn.

Nu volgen de infanterie-regimenten, onberispelijk gericht, met zorgvuldig onderhouden afstanden. Hun tenuen wedijveren in netheid en in het zoeken van effecten. Welk een krijgshaftige houdingen. Welk een knappe gebruikte gezichten, gelooft door den wind der Afrikaansche woestijnen, den ijzigen wind van de Krim en de felle zon van Lombardije.

De officieren paradeeren trots op hun schitterende uniformen. De mode staat in het teeken van gebombeerde borsten en wespentailles.

Daar komt de artillerie, met een gestamp en gerommel van caissons, kettingen en stukken geschut, de officieren draven er naast, getooid met den kolbak met roode kolbakzak en gepend in hun prachtige zwarte uniformen met goud afgezet. En daarachter komen de guides, in de dolman en de lange groene schouderpelsen, in vlotte galop op hun prachtige paarden, dan de jagers te paard aan het hoofd hun regimentscommandant-auteur kolonel PAUL DE GONDRECOURT. Hun uniform lijkt op dat der Guides, maar zij dragen de talpa in plaats van de kolbak en witte tressen in stede van de goudgele der guides. Nu volgen de lanciers met hun witte kurtka's met hemelsblauwe borsten, hun wit-blauwe vaantjes wapperen vroolijk in den wind aan hun lansen, daarachter de dragonders van de Keizerin met het groene vest en den koperen helm met paardestaart onder hun kolonel PAJOL.

Tenslotte de brigade kurassiers, het eerste regiment donkerblauw, het tweede lichtblauw met hun gouden kurassen en dan de carabinieri, reuzen op zware paarden met hun zilveren kuras en hun helmen als van Grieksche goden.

Elk regiment heeft dertig trompetten, die tegelijk bij het defileeren blazen en veertig muzikanten, die een uniform dragen in andere en nog levendiger kleuren dan de troep. In elk peleton dragen de ruiters van het eerste gelid een chevron, soms wel drie. Op de kurassen, de dolmans en de plastrons schitteren de kruizen en de medailles. En als dan de charge in volle ren aanstormt met getrokken sabel om op het laatste moment eerst halt te houden vlak voor het keizerlijke paar, begroet de menigte met daverend applaus en hoerageroep deze schitterende en stoutmoedige ren.

Als de revue is afgelopen en de troepen rusten is het de beurt aan de cantinières, die hun „schnick" of „champoreau" schenken uit hun tonnetjes met koperen beslag, waarop het Keizerlijke wapen was afgebeeld. Wat een élégance ook bij deze cantinières van de garde, die van de guides met zwarte talpa en dolman met fijne witte kanten kraag, die van de artillerie in witte laken attila, versierd met scharlaken tressen en met hemelsblauwe rok, die van de zouaven met witte zijden tulband met gele strepen, kort geel jakje en groote wijde pantalon bedekt door het zwart zijden rokje en schortje.

In de garde werd geraffineerde coquetterie als een werkelijke plicht beschouwd. Met pijnlijke nauwkeurigheid werd het tenue verzorgd, zoowel door den gewonen soldaat, als door den officier. De officieren deden opgeld op het bal der Tuilerieën, de guides in hun met goud afgezette spanbroeken, de dragonders in helgroene jas met gouden epauletten en nestels, korte broek en witte zijden kousen, lage schoenen met gespen, zilveren degen en chapeau claque, de artilleristen in hun zwart met goud afgezette uniformen. Het waren diezelfde artilleristen, die gaande van Versailles naar het bal van de Tuilerieën in de omnibus bleven staan om hun galatenu niet te kreuken.

Ook de onderofficieren hadden dezelfde zorg voor hun tenue en wisten hun korpsgeest te leggen in een plooi in een pantalon of de wijze van dragen van een hoofddeksel. De buitenwereld moest dadelijk kunnen zien dat zij tot de garde behoorden. Nooit zou een guide of een carabinieri de sabel aan de haak dragen als hij te voet uitging. Om een gedistingeerde traditie te blijven volgen, moest deze in de hand of onder den linkerarm gedragen worden.

Het korps dat het symbool was in de garde van de meest elegante luxe was ongetwijfeld het beroemde regiment van de guides.

De complete uitrusting van een officier bedroeg meer dan 5000 francs, voor dien tijd een groote som. De officierscantine was gevestigd in een groot huis in de rue de Greuille en had veel overeenkomst met de mess van de officieren van de Royal Horse Guards in Londen. De cantine was schitterend ingericht en was zeer rijk aan zilver, dank zij de gewoonte, welke bestond dat elke nieuw bij het korps komende officier een stuk zilver cadeau deed. Het officierskorps telde afstammelingen van de eerste families van Frankrijk als VILLENEUVE-BARGUMONT, GALLISET, KIRONART, MONTESQUIOU, ROHAN-CHABOT, TALLEYRARD-PERIGORD, CHIZELLIS, FITZ-JAMES, SAGAN, MASSA. Naast deze „gentilshommes de grande souche" was ongeveer een derde gedeelte van de officieren gerecru-teerd uit de burgerij en uit het volk. Men noemde deze „Petite Pologne", zonder echter aan deze uitdrukking ook maar eenig idee van spot te verbinden.

Een van de bekendste officieren uit dien tijd was de luitenant GALLISET, aan wiens naam tal van anecdoten verbonden zijn. Hij was het, die de beroemde weddenschap afsloot om te paard in daagsch tenue in de Seine te springen om een inzet van vijf honderd sigaren.

In den zomer betrok de garde het beroemde Kamp van Châlons. Alle regimenten waren daar aanwezig, voor het front van elk regiment bevond zich een door den troep zelf

vervaardigd monument, waarin het vaandel of de standaard bewaard werd. Bij het eerste regiment grenadiers verhief de adelaar zich trots boven een krijtblok, waarin een kanon was uitgehouwen bewaakt door een schildwacht. Het vaandel der zouaven werd bewaakt door een reusachtige en baardige jakhals. Bij de jagers te voet was het een monument, waar een korporaal een jager te voet had uitgebeeld, die het borstbeeld van de Keizerin met een krans van lauwertakken kroonde. Des Zondags werd een plechtige mis gehouden, welke door alle troepen in groot tenue werd bijgewoond en waarbij een schitterende ontplooiing van militaire statie plaats vond: artillerie-salvo's, trompetgeschal en tromgeroffel, gedirigeerd door een reusachtigen tamboer-majoor, commando's van een brigade-generaal, de standaard die vóór den aanvang van de mis, in een hooge mast naast het altaar geheschen werd.

In de week vonden groote wapenschouwingen plaats voor den Keizer of voor de voornaamste legeraanvoerders, grandiose recepties voor vreemde soevereinen en schitterende feesten, welke te hunner eer gegeven werden.

Soms werden groote taptoe's gehouden met fakkellicht, waaraan door twintig of meer muziekkorpsen werd deelgenomen en waarbij in stille zomernachten ver over de vlakke de toonen van de beroemde „Retraite de Crimée" weerklonken.

Het Tweede Keizerrijk stond in het teeken van de „panache", van parade's en wapenschouwingen, van alles wat luister kon bijzetten aan de eer van de wapens en de verheerlijking van de cocarde.

Thans is de militaire élégance vervlogen en vergeten. De soldaten van Napoleon III zijn de laatsten geweest, die tot haar luister hebben medegewerkt en die haar een charme hebben gegeven, welke nimmer meer overtroffen is geworden.

NIEUWE UITGAVEN

Annuaire militaire. Edition speciale pour la conférence pour la réduction et la limitation des armements. Renseignements généraux et statistiques sur les armements terrestres, navals et aériens. Huitième année. Uitgave van den Volkenbond. Genève 1932, 496 blz.

Disarmement. Preparations for the General Conference February 1932. Uitgave van den Volkenbond. Genève 1932. 127 blz. Prijs 1 sh.

Succès stratégique. Succès tactiques. par le colonel L. LOIZEAU. Préface du général GAMELIN. Un vol, in-8 de 232 pages, avec 13 croquis dont 4 hors-texte. Prix, broché: 15 francs. Editions Berger-Levrault, Nancy-Paris-Strasbourg.

Monthyon, par le commandant R. MICHEL. Un volume in-8 de 192 pages avec 18 croquis ou cartes, dont 12 hors-texte, 5 photos hors tecte et une couverture illustrée. 20 fr. Editions Berger-Levrault.

GEGEVENS VREEMDE LEGERS

FRANKRIJK XXXVI

Oorlogsbegrooting 1932

De oorlogsbegrooting geeft twee totalen aan, één voor 1931/32, loopende over 12 maanden, ad. 4.718.870.555 francs (= rond 472 miljoen gulden) en één voor 1932, loopende over 9 maanden, ad. 3.929.314.640 fr. (= rond 393 miljoen gulden). De verdeling over de 3 hoofdafdeelingen der begrooting is als volgt:

Hoofdafdeelingen.	1931/1932 (12 maanden).	1932 (9 maanden).
1e afd. Troupes métropolitaines	3.745.213.875 fr.	3.086.074.560 fr.
2e afd. Troupes coloniales	438.076.180 fr.	353.812.580 fr.
3e afd. Aanschaffing materieel enz.	535.580.500 fr.	489.427.500 fr.
Totaal	4.718.870.555 fr.	3.929.314.640 fr.

Legersterkte

Bij de begrooting voor 1932 is gerekend op 20.968 officieren, 321.475 onderofficieren en manschappen en 77.092 paarden enz. Onder deze getallen zijn niet begrepen de gardarmarie en de garde républicaine, noch de militaire luchtvaart, welke laatste voorkomt op de begrooting van luchtvaart. Wél is hieronder begrepen de nieuwe lichte, welke normaal op 240.000 man moet worden geschat, doch die thans, tengevolge van de inlijving op 21-jarigen leeftijd in plaats van op 20-jarigen in totaal 232.670 man bedraagt, t.w.

Begrooting van oorlog	197.707 man
Begrooting Défense des territoires d'outre-mer	20.076 man
Begrooting Luchtvaart (militaire gedeelte)	14.887 man

Ter vergelijking van de legersterkte van 1932 met die van 1931, diene voorts het volgende staatje.

Onderdeelen van de begrooting.	Officieren			Onderofficieren en manschappen.			Paarden enz.		
	1931	1932	verschil	1931	1932	verschil	1931	1932	verschil
Troupes métropolitaines	18.721	18.435	-286	254.936	277.660	+22.724	70.975	70.857	-118
Troupes coloniales	2.322	2.533	+211	38.547	43.815	+5.268	6.235	6.235	—
Totalen	21.043	20.968	-75	293.483	321.475	+27.992	77.210	77.092	-118

De verdeling van de sterkte aan onderofficieren en manschappen over Franschen en niet-Franschen blijkt uit het volgende.

	1931	1932
Franschen	240.900	266.348
Noord-Afrika (inboorlingen)	30.962	30.962
Koloniën (inboorlingen)	21.621	24.165
Totaal	293.483	321.475

Aan *beroepsmilitairen* (officieren niet meegerekend) telt het leger in 1932 — met inbegrip van Noord-Afrika en de koloniën — 92.449 man (1931: 87.463).

Herhalingsoefeningen

Gerekend wordt, dat 18.200 reserve officieren onder de wapenen komen voor herhalingsoefeningen en wel kolonels en luitenant-kolonels 8 dagen, de overige officieren 25 of 21 dagen, naar gelang zij al of niet deel uitmaken van reserve-eenheden. 215.700 onderofficieren en manschappen van de lichtingen 1925 en 1926 zullen 21 dagen voor herhalingsoefeningen onder de wapenen komen, wat ongeveer 10.000 man minder is dan in 1931.

Gendarmerie en Garde Republicaine

De Gendarmerie en de Garde républicaine komen ten laste deels van den staat (begrooting van oorlog en binnenlandsche zaken), deels van de stad Parijs.

Onderstaand staatje geeft hiervan een overzicht over het begrootingstijdvak 1931—1932 (12 maanden).

	Staat.		Totaal	Stad Parijs.
	Begrooting van Oorlog.	Begrooting Binnenl. Zaken.		
Gendarmerie (met gar- de républicaine mo- bile)	47.900.000 fr.	546.606.990 fr.	594.506.990 fr.	
Garde républicaine de Paris	2.100.000 „	22.109.440 „	24.209.440 „	26.655.950 fr.
Totaal	50.000.000 fr.	568.716.430 fr.	618.716.430 fr.	26.655.950 fr.

Rekening is gehouden met een sterkte van de Garde républicaine *de Paris*, van 73 officieren, (zonder dokters, paardenartsen enz.), 2915 onderofficieren en 787 paarden. De sterkte van de Gendarmerie, *mèt* de Garde républicaine *mobile*, wordt voor 1932 gesteld op: 1096 officieren, 36.009 onderofficieren en 13.336 paarden, waarvan voor de Garde républicaine *mobile* bestemd zijn 503 officieren, 12.619 onderofficieren en 7.132 paarden; hieruit zullen worden gevormd 170 pelotons te paard, 128 pelotons te voet en één zelfstandige afdeling, bestaande uit 2 compagnieën vechtwagens en 1 compagnie pantserwagens.

Voor deze Garde républicaine *mobile* zijn paarden onttrokken aan de Gendarmerie, van welke laatste in verband daarmee 200 brigades te paard zijn omgevormd in 200 brigades te voet.

ADVIEZEN EN INLICHTINGEN

Wij openen voor onze Lezers de gelegenheid om adviezen en inlichtingen te vragen op militair gebied. Ingekomen vragen zullen, voor zoover wij zulks dienstig achten, in deze rubriek worden beantwoord. De vragen worden doorlopend genummerd; de inzenders worden niet vermeld. De praktijk zal uitwijzen in hoeverre wij beantwoording van vragen op onzen weg achten te liggen. Men wordt verzocht vragen niet in briefvorm te stellen, doch kort en duidelijk te formuleeren, met vermelding van naam, kwaliteit en adres van den inzender. Vragen te adresseeren: Redactie De Militaire Spectator, Zwarteweg 1, Den Haag.
Red.

Vraag 1. Het aantal regimentsvakken in de hws.

Wanneer een D. C. van meening is, dat voor de verdediging van de hws. in het hem toe vertrouwd vak 6 bataljons noodig zijn, dan kan hij kiezen tusschen een indeeling in 2- of in 3 regimentsvakken. Welke indeeling is, in het algemeen, te verkiezen?

Antwoord.

Volgens het gestelde in noot 1 op blz. 88 van de Gev. Handl. I kan, om de gedachten te bepalen, worden aangenomen, dat, voor het voeren van een krachtige verdediging gemiddeld één vóorbataljon per 800 m. frontbreedte noodig is. Het spreekt nu wel vanzelf, dat een D. C. zich niet angstvallig aan dit getal moet vastklampen en kan volstaan met het nemen van een dubbele decimeter om de breedte van het divisievak op te meten om daarna het afgelezen aantal meters te deelen door 800. Het terrein is immers, wat eigen vuuruitwerking betreft, niet overal gelijkwaardig en bovendien is het behoud van het eene gedeelte belangrijker (en vereischt daarom een zwaardere bezetting) dan dat het behoud van een ander, enz.

Bij de vakindeeling en bij het bepalen van de vakbezetting houde de D. C. er dus rekening mede, dat:

- a. de vakbezetting in overeenstemming is met het belang, dat aan het behoud van het betrokken terreingedeelte wordt gehecht;
- b. aan een bepaalde eenheid de verdediging van een afgerond geheel wordt toevertrouwd, d.w.z. van een terreingedeelte, waarin die eenheid haar wapens zoo veel mogelijk kan concentreren.
- c. de frontbreedte van een bataljon afhankelijk is van het min of meer gunstige schootsveld.

Wanneer de D. C., na bestudeering van dit alles, het besluit neemt *meer* dan 6 bataljons in de hws. te plaatsen, dan is er slechts één oplossing, nl. deze: de 3 regimenten naast elkaar in de hws. plaatsen en als divisiereserve één (of meer) bataljons van het (de) minst belangrijke vak(ken) nemen.

Wanneer echter 6 of minder bataljons voor de bezetting van de hws noodig zijn, dan staat de D. C. voor de keus:

- of wel het divisievak te verdeelen in 2 vakken, elk vak bestemd voor een regiment; de divisie-reserve wordt dan gevormd door het 3e regiment.
- of wel het divisievak te verdeelen in 3 vakken, waarbij de 3 regimenten dus naast elkander worden geplaatst en elke regimentscommandant slechts zooveel bataljons behoudt als noodig zijn voor de verdediging van het vak, terwijl de overblijvende bataljons voor divisie-reserve worden bestemd.

Afgescheiden van terreins- en andere omstandigheden, welke ik hierboven vermeldde, wil ik nu wel zeggen, welke oplossing m.i. de beste is. Als gewoonlijk hebben beide oplossingen hare voor- en nadeelen.

De eerste oplossing heeft het voordeel, dat men in handen van den D. C. een organieke eenheid onder haar eigen commandant laat, hetgeen van belang is, indien men een optreden van het regiment in zijn geheel voorziet (tegenaanval, aflossing, enz.). Het nadeel is echter, dat elk voorregiment een betrekkelijk breed vak ter verdediging krijgt, waardoor

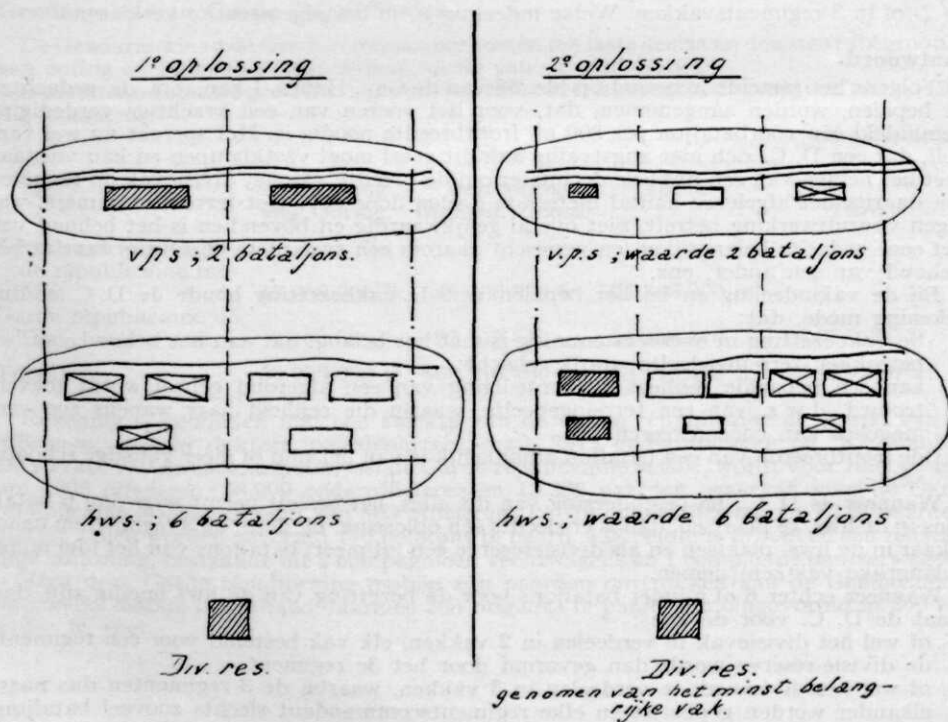
het genoodzaakt kan worden de te zijner beschikking zijnde troepen in de breedte uit te rekken, waardoor het verband bij de *diepte*-verdediging moet worden geschaad.

Bovendien loopt een indeeling in 2 vakken (als in elk vak dus alleen reeds 3 bataljons noodig zijn voor het bezetten van de hws.) spaak, zoodra *weerstandbiedende* voorposten worden uitgezet. Deze mogen in dit geval *niet* van de bezetting der hws. worden genomen. De D. C. moet dus zijn derde regiment aanspreken en daarvan bijvoorbeeld één bataljon aan elk der vakcommandanten geven ten behoeve van de in dat vak uit te zetten weerstandbiedende voorposten. Wellicht heb ik later eens gelegenheid te verklaren, waarom ik in den regel de voorposten onder den betrokken regiments-vakcommandant plaats. Hoe het ook zij, ik krijg in ieder geval 2 regimentsvakken, waarin de R. C. 4 bataljons commandeert. Een nadeel.

De tweede oplossing vereenvoudigt in hooge mate een goede diepteverdediging, terwijl de aflossing binnen regimentsverband op geen enkel bezwaar stuit doch daarentegen het voordeel heeft, dat de verschillende bataljons weldra volkomen zullen zijn ingeleefd over de geheele diepte van de hws. Daarentegen bestaat de divisiereserve uit bataljons van verschillende regimenten zonder organieke commandant (in 't geval slechts waar-schuwende voorposten zijn uitgezet). Ik kom hierop terug.

Worden weerstandbiedende voorposten noodzakelijk geacht, dan stuit een indeeling in 3 vakken nimmer op bezwaar. De vakcommandanten kunnen dan onderdeelen van hun eigen regiment in de voorpostenstrook plaatsen en zij behoeven geenszins den steun van een vreemd 4e bataljon.

Ter verduidelijking plaats ik de 2 oplossingen met weerstandbiedende voorposten schematisch naast elkaar:

Ik moet vervolgens nog even nagaan of in een geval, dat men 3 bataljons als divisie-reserve kan afzonderen, het inderdaad zoo voordeelig is om een geheel regiment onder zijn eigen R. C. in reserve te hebben. Ik moge dan doen opmerken, dat in een divisievak een optreden van een regiment divisie-reserve in zijn geheel zelden zal voorkomen, omdat meestal met onderdeelen ter sterkte van een bataljon (misschien zelfs minder) plaatselijk een situatie gered zal moeten worden, wellicht door deze onderdeelen onder de bevelen te stellen van den betrokken vakcommandant.

Veelal zal dus een indeeling in 3 vakken niet alleen mogelijk zijn doch verre de voorkeur verdienen. Ik ga zelfs zóó ver, dat ik de „indeeling in 3 vakken” *bij de divisie* als het meest voorkomende geval beschouw. In een smal vak (bijvoorbeeld 3 km) commandeeren dan de R.C.n op een front van gemiddeld 1 km. breedte. Wat een prachtige, goed georganiseerde diepteverdediging, moet dat tot resultaat hebben! En hoeveel gemakkelijker wordt de commandovoering!

Volledigheidshalve moet ik vermelden, dat ik, normaal, slechts 2 gevallen voorzie, waarin ik een indeeling in 2 vakken zou prefereren, altijd dan met het doel om een *organiek regiment*¹⁾ in reserve te houden, en vooropstellende, dat de bezetting van de hws voldoende is verzekerd. Deze gevallen zijn:

- 1°. indien men in den vollen bewegingsoorlog is en vrij plotseling uit een toestand van beweging tot de verdediging moet overgaan. In zoo'n geval teekent zich de toestand aanvankelijk nog slechts zeer vaag af. Onder die omstandigheden is het voor den D. C. buitengewoon belangrijk om een sterke organieke eenheid in reserve te hebben.
- 2°. indien men voorziet, dat een langdurige stilstand in de operatiën zal ontstaan en het gewenscht wordt geoordeeld de troepen in voorste lijn regelmatig af te lossen.

Vraag 2. Dienstverband van een reserve-officier, benoemd in 1906.

Ik werd benoemd tot reserve-tweede-luitenant in 1906. De wettelijke bepaling op het dienstverband van reserve-officieren luidde toen, dat een reserve-officier werd benoemd voor vijf jaren. Wie na vijf jaren geen ontslag vroeg, diende automatisch door, zonder bepaalden termijn en kon ontslag krijgen als hij dat wenschte. Is dat nog het geval, m.a.w. kan ik — het geval van mobilisatie buiten beschouwing gelaten — op elk oogenblik op verzoek ontslagen worden of zijn thans andere bepalingen op mij toepasselijk en zoo ja, welke?

Antwoord. U kunt op elk gewenscht oogenblik ontslag verkrijgen; aan te vragen op ongezegeld verzoek aan H.M. de Koningin.

Vraag 3. De wielrijders bij een E. H.

Bij een eskadron behooren thans 33 wielrijders (ik vernam een dezer dagen *toevallig*, dat de zes man van de Vbd. A. nu weer bereden zijn). Hiervan behooren er 15 tot de wielrijders-patrouille. Waartoe behooren nu de andere 18? Ik vermeen tot de Korpstrein.

Antwoord.

Een positief antwoord op bovenstaande vraag is niet te geven, daar, voor zoover ons bekend, hieromtrent niets is voorgeschreven. De E. C. is dus, naar wij meenen, vrij in de indeeling van dit personeel en wij prijzen er hem gelukkig mede, dat hij de indeeling dier 18 wielrijders naar de behoefte van het oogenblik kan regelen. Toch is hierbij een enkele algemeene regel niet bij uit het oog te verliezen en kan een practische ervaring (manoeuvres 1931) van nut zijn. Volgens de algemeene geldende regel in ons leger behooren de ziekenverpleger en de beide ziekendragers (dus 3 van de 18) bij den gevechtstrein i.e. den patroonwagen. Dit voertuig, met paarden bespannen, moet wel is waar het eskadron ook door het terrein kunnen volgen, maar het terrein is slechts bij zeer hooge uitzondering zoo, dat als de patroonwagen wél kan rijden, *enkele* wielrijders dat voertuig niet kunnen volgen (rijwielpaadjes langs onze zandwegen). Volgens bovenstaanden regel behoort de paardenverpleger óók tot den gevechtstrein. De twee hoefsmeden, wier diensten pas in het kantonnement noodig zijn (hulpsmeden bij de pelotons), kunnen het best de keukenauto volgen, evenals de mitrailleur-hersteller. De E. C. weet ze dan altijd te vinden en ze zijn op tijd present. De opperw.-adm. is de aangewezen C. van den goederentrein (goederenauto). Weliswaar kan het dan gebeuren, dat de E. C. 2 x 24 uur zijn hulp zal moeten missen, maar hij weet zijn goederenauto in vertrouwde handen en de administratieve werkzaamheden kunnen rustiger verricht worden dan in „voorste lijn.”

De fourier is de aangewezen man voor den levensmiddelen- (proviand- en haver-) auto en haverauto). Hij is immers de man, die dagelijks met deze auto's de route keukenauto-aanvullingsplaats-keukenauto moet afleggen.

De facteur kan meestal het best een plaats vinden bij den goederentrein.

De zadelmaker *kan* al naar de omstandigheden bij een der onderdeelen van den korpstrein volgen.

¹⁾ Beschouwt men een divisiegroep, dan staat de zaak, wat de D. G. reserve betreft, in een geheel ander licht.

Blijven nog over de zes officiersoppassers. De praktijk heeft geleerd, dat het allerbeste is dat dezen „hun heer door dik en dun volgen”, d.w.z. ingedeeld worden bij de resp. commando-groepen (van E. C. en pel. Cn.). Zij zijn dan paardenhouder en ordonnans van hun eigen heer en staan altijd klaar. Slechts bij hooge uitzondering als zij per rijwiel de bewegingen van het eskadron niet meer kunnen volgen, kunnen zij een plaats krijgen bij den gevechtstrein.

De Vbd. A. van een esk. telt thans 5 man. Zie vraag 4.

Vraag. 4. Het telefoon materieel van een E. H.

Het verbindingspersoneel van een E. H., tot nog toe bestaande uit 6 wielrijders met optische seinmiddelen, is gewijzigd in een ploeg van 5 man te paard, o.m. met een telefoontoestel met 1 km draad. Waarom is dit toestel er bij gekomen? Een E. C. heeft er binnen zijn eskadron geen behoefte aan en voor de verbinding met den hoogereren chef moet, naar ik meen, de Vbd. A. van het Regiment zorgen.

Antwoord.

Het tfn. materieel van een E. H. bestaat uit: „één licht veldtfn.-toestel en één km. lichten veldkabel nr. 2.”

Bestemming. Dit tfn. materieel is in beginsel bestemd om voor het zelfstandig optredende esk., (vpd., verkd.) of een onderdeel daarvan (wacht, verk. patr.) de gelegenheid te scheppen om zich op het bestaande telefoonnet aan te sluiten.

Onder bepaalde omstandigheden is het zelfs mogelijk een tfn. vbd. in het esk. te hebben, b.v. van een uitkijkpost met de commandopost van den E. C. — in de verdediging voor een dwarsverbinding met den re. neven C. — bij groote rusten voor een tfn. vbd. met een vooruitgeschoven veiligheidsafdeeling. — meegeven met belangrijke patrouilles voor het afluisteren van vij. tfn. gesprekken — een tfn. vbd. met een patr., die met licht overzetmateriaal een kanaal is overgetrokken, enz.

Moet het tfn. toestel dienen voor een zelfstandige vbd. — d.w.z. niet aangesloten op een ander tfn. toestel of telefoon centrale — dan moet aan het eene uiteinde van de kabel het tfn.toestel worden geplaatst, echter dan zonder hoofdtelefoon en aan het andere einde de hoofdtelefoon worden benut zoowel voor het spreken als wel het luisteren. (Het spreken door de hoofdtelefoon gaat met moeilijkheden gepaard, doch is over 2 à 3 km. bij een goede geleiding zeer wel mogelijk).

Vervoer. Het tfn.toestel op den rug van één man der Vbd. A. van het esk., de km. kabel in twee kabeltasschen (elk 500 m) aan den zadel, ter weerszijden van het paard afhangende.

Bediening. De optische seiners van het eskadron zijn met het aansluiten van een tfn. toestel, alsmede het uitleggen van tfn. lijnen geheel op de hoogte.

N.B. Indien het gebruik van het tfn. toestel uitgesloten geacht wordt, dan wordt het tfn. materieel vervoerd op een der voertuigen (auto's) v. h. esk.

Vraag 5. Opkomst van reserve-officieren in 1932.

Zijn er in verband met het opkomen voor herhalingsoefeningen in 1932 van een kleiner aantal lichten dan normaal, ook bijzondere bepalingen vastgesteld betreffende de opkomst van reserve-officieren en zoo ja, welke?

Antwoord. Het voornemen van den Minister, aangegeven in zijn antwoord bij de mondelinge beraadslagingen over de defensie-begroeting 1932 — *Handelingen* 2e Kamer blz. 901, tweede kolom — is op de daar aangegeven wijze vrijwel uitgevoerd.

A. De reserve-officieren, die nog geen twee jaar dienst hebben, worden slechts tot 20 dagen opkomst verplicht in die 2 jaren. De in 1931 benoemden zullen dus vrij zijn of worden opgeroepen, naar gelang zij al dan niet in 1931 hebben gediend. De in 1932 benoemden kunnen desgewenscht in 1932 opkomen voor 20 dagen, althans indien er gelegenheid is hen te oefenen.

B. Zij, die in 1932 aan de beurt zijn voor een gecomprimeerden cursus, blijven hier toe verplicht.

C. Van hen, die in 1932 een periode van 24, c.q. 27, dagen zouden moeten opkomen, zullen echter slechts worden opgeroepen degenen voor wie in 1932 het volgen van een cursus voor den naasthoogereren rang nog noodig is om hun geschiktheid voor dien rang te bewijzen en die hiermee niet kunnen wachten tot een volgend jaar met het oog op hun plaats in de ranglijst.

Voor zooveel mogelijk zal de overige beschikbare oefengelegenheid worden benut

om reserve-officieren op te roepen aan wie in 1931 of eerder, uitstel van opkomst tot 1932 is verleend. Alle overigen worden, zoo noodig in cursusverband vereenigd, voor 6 dagen opgeroepen, voor zoover de beschikbare geldmiddelen zulks toelaten.

Om nu te voorkomen, dat in 1933 en 1934 een grooter aantal reserve-officieren voor herhalingsoefeningen in werkelijken dienst zou komen dan normaal het geval is, zal in afwijking van het bepaalde in L.O. 1930, nr. 139, par. 31—1, de oproeping in de eerstvolgende jaren op de volgende wijze plaats vinden.

Aantal dagen te verrichten werkelijken dienst in

	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
A. voor hen, voor wie de 3-jarige periode loopt over 1930, 1931 en 1932	6	6	6 of 0	24	6	6		
B. voor hen, voor wie de 3-jarige periode loopt over 1931, 1932 en 1933		6	6	6 of 0	24	6	6	
C. voor hen, voor wie de 3-jarige periode loopt over 1932, 1933 en 1934			6	6	6 of 0	24	6	6

Voor hen, voor wie 1931 het laatste jaar eener 3-jarige periode was en wier opkomst van 24 (27) dagen in dat jaar is uitgesteld tot 1932 en voor wie in 1932 geen oefengelegenheid gegeven zal kunnen worden, wordt de figuur als volgt:

1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
6	6	6	6 of 0	24	6 of 0	24	6	6

Uiteraard blijft het mogelijk de gecompriëerde cursussen te vervangen door wintercursussen.

Het vorenstaande geldt in hoofdzaak voor de vier wapens en het dienstvak der militaire administratie. Waar zulks in verband met oefeningsmogelijkheid toelaatbaar is, zullen reserve-officieren, die voor 24/27 dagen hadden moeten opkomen, niet voor 6, doch voor 11 of 12 dagen worden opgeroepen. Bij de artillerie en de genie zal dit nog al eens het geval zijn.

Voor de overige groepen reserve-officieren zijn de afwijkingen van den normalen gang van zaken onbeduidend, voor den geneeskundigen dienst is de duur van het verblijf onder de wapenen over het algemeen bekort.

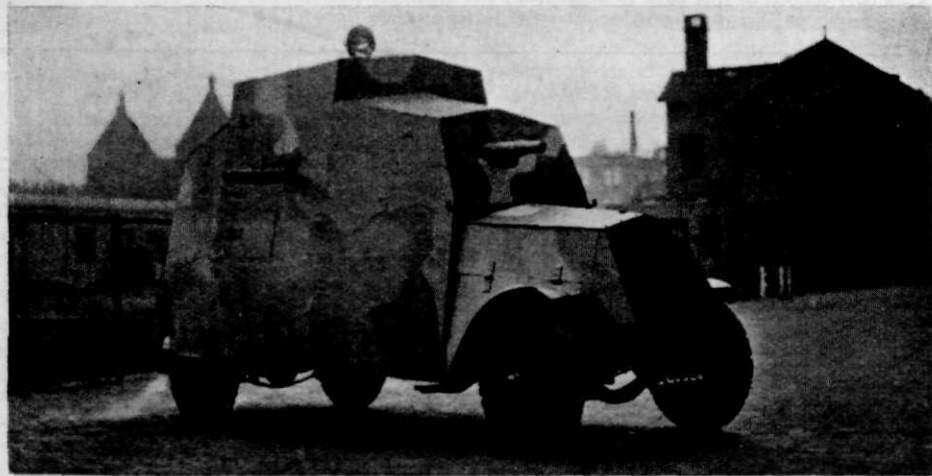
LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

PANTSERWAGENS EN RUPSPANTSERWAGENS VOOR ONS LEGER.

Ter aanvulling en vernieuwing van het materieel der 8 sectiën pantserwagens, welke, blijkens het in 1925 vastgestelde boekwerk „Oorlogsorganisatiën”, bij het Veldleger zijn ingedeeld, is sedert eenigen tijd de beschikking verkregen over een aantal *pantserwagens* en *rupsantserwagens*. Het vermogen onzer verkenningsorganen is hiermee belangrijk toegenomen. Bovendien zullen deze wapenen, indien het leger bij onverhoopte woelingen militairen bijstand zou moeten verleen, ongetwijfeld — en zulks in de eerste plaats door preventief optreden — goede diensten kunnen bewijzen.

I. De pantserwagens.

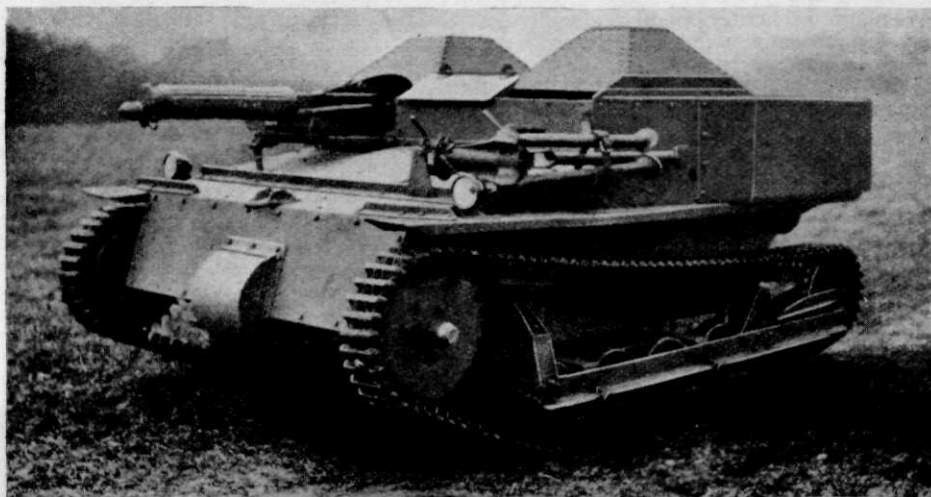
De pantserwagens (afb. 1) zijn opgetrokken op chassis van vrachtautomobielen. Zij zijn aan de voor- en zijkanten, zoomede aan de bovenzijde, voorzien van een pantser. Ook de

Afb. 1. Een der pantserwagens, gebouwd in de werkplaatsen van de Schoolcompagnie van den Motordienst te Haarlem, op G. M. C.-automobielen

radiator en de motor zijn door pantserplaten gedekt, terwijl een speciale inrichting een voldoende afkoeling van den motor waarborgt. Door een schuif in het dak kan een zoeklicht worden uitgestoken, dat zoodanig is ingericht, dat naar alle zijden, ook naar boven, licht kan worden gebracht, terwijl, het, teneinde rechtstreeks gerichte schoten te ontgaan, met een handbeweging snel kan worden ingetrokken.

De bewapening bestaat uit mitrailleurs M. 20, waarvan 3 stuks gelijktijdig in werking kunnen treden. Met deze mitrailleurs kan naar alle zijden (ook naar boven) vuur worden gebracht. Voor het onderling verband tusschen de wagens en ter bevordering van de bevelvoering, zijn zij mede voorzien van eene beschermde lichtseininrichting, waarmede morse seinen kunnen worden gegeven. De wagens hebben 4 geblindeerde wielen met massieve banden; de aandrijving geschiedt op de achteras; een

Afb. 2. Een der Vickers Carden Lloyd rupsantserwagens

dubbele stuurinrichting maakt het voor- en achteruit rijden mogelijk. De bestuurders hebben uitzicht door kijksleuven, afgedekt door pantserglas, ter bescherming tegen splinters en loodspatten, die door de kijksleuven zouden kunnen binnen dringen. In het verhoogde middengedeelte van de pantsering zijn eveneens beschermde kijksleuven aangebracht, teneinde den commandant gelegenheid te geven naar alle zijden waar te nemen.

De maximum-snelheid langs den weg bedraagt 45 km per uur; het totale gewicht 3500 kg.

De bemanning bestaat uit 1 commandant en 6 man, te weten: 2 bestuurders, 3 schutters en 1 seiner, tevens zoeklichtbediende.

II. De rupsantserwagens.

De Vickers Carden Loyd rupsantserwagens (afb. 2) zijn kleine, zeer beweeglijke voertuigen met de volgende *kenmerken*:

Afmetingen in m: lengte 2,50, breedte 1,70, hoogte 1,30;

Snelheid langs een verharden weg: 45 km (30 km kan geruimen tijd worden volgehouden);

Snelheid over heide, wei- of bouwland: tenminste 20 km;

Snel wendbaar zelfs op een wegbreedte van slechts 4 m;

Werkings sfeer: ongeveer 120 km;

Pantsering: afdoende tegen geweer- en mitrailleurvuur;

Bewapening: een zware mitrailleur, met als reserve een lichte mitrailleur; beide wapenen kunnen ook buiten het voertuig worden opgesteld;

Bediening: 2 man, n.l. 1 bestuurder en 1 schutter;

Gewicht (met bediening en uitrusting): ongeveer 1800 kg;

Motor: Ford TT-motor, geplaatst tusschen bestuurder en schutter en voorzien van een magneet, zenithcarburator en starterinrichting; behalve de Ford-gangwissel is nog een tusschen-versnellingsbakje geplaatst;

IJzeren rupsbanden met vlakke schakels, waarmede, zonder vernieuwing, ongeveer 3600 km kan worden afgelegd.

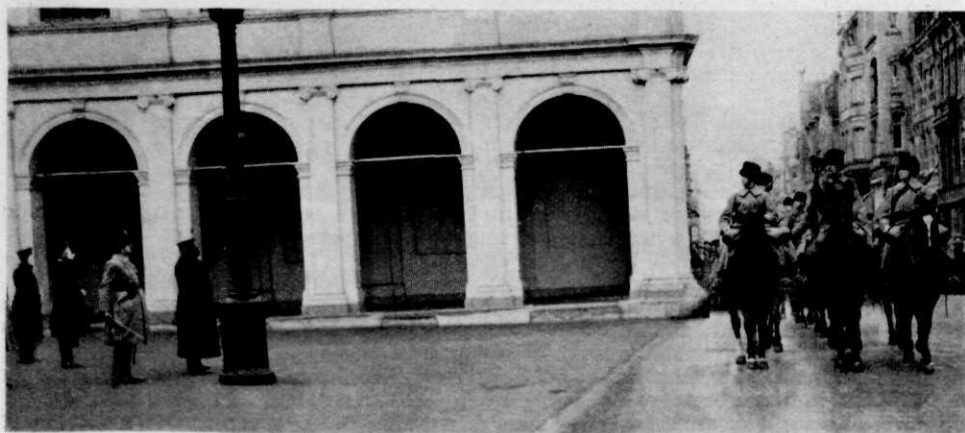
Hoewel de wagen in staat is dwars door daartoe geschikt terrein op te rukken, mag hij niet als een volmaakt „cross-country“-voertuig worden beschouwd en moet een dergelijk gebruik dus uitzondering blijven. De verkennende taak moet hoofdzakelijk worden vervuld door optreden langs de wegen, w. o. mede te verstaan zandwegen, hei- en boschpaden. Het lichte gewicht en de platte schakels der banden maken dat kunstwegen daarbij niet worden vernield. De groote wendbaarheid en het vermogen om plotseling hoekig van richting te veranderen en zich, bij een vuurovervaling, op den wegberm te

begeven dan wel achter boomen te dekken of — indien het zijterrein daartoe geschikt is — den weg voor eenigen tijd te verlaten, zijn de belangrijke voordeelen, die de rupsbanden opleveren. Een opgebroken kunstweg, over den weg gelegden boom of opgeworpen barricade zijn hindernissen, waar bedoelde banden den wagen gemakkelijk over brengen.

De kleine afmetingen maken den wagen moeilijk trefbaar door artillerievuur, terwijl de pantsering tegen geweer- en mitrailleurvuur afdoende bescherming verleent. De radiator, welke zich achter het voertuig bevindt, kan van de bestuurderszitplaats uit, door twee pantserdeurtjes geheel worden afgesloten.

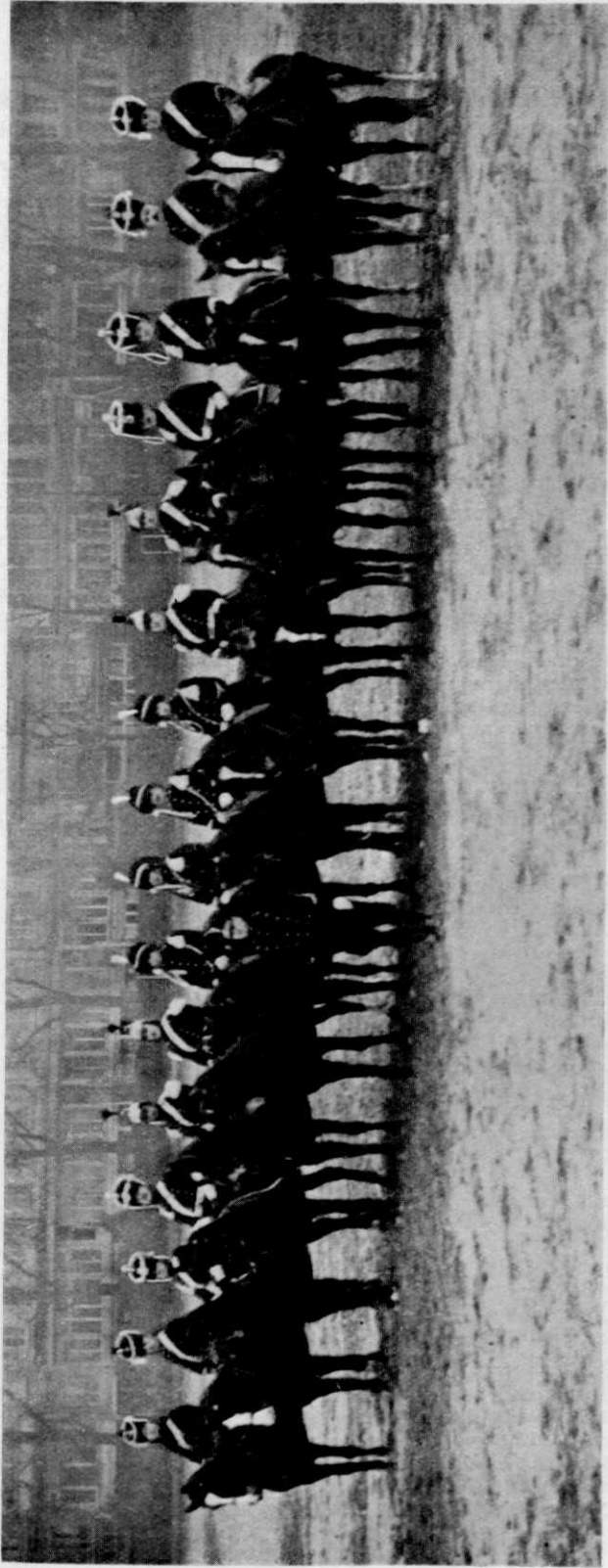
Daar de wagens een kostbare gevechtskracht vertegenwoordigen en door den aard hunner constructie zeer veel zorg vereischen, is het noodzakelijk de bediening toe te vertrouwen aan goed onderlegd en met zorg uitgekozen personeel. De indeeling bij het Korps rijdende artillerie (met bestemming voor de Lichte brigade) geeft hiervoor een afdoenden waarborg.

118-JARIG BESTAAN VAN HET 3e HALF REGIMENT HUZAREN.

Het défilé voor H.M. de Koningin op 13 Febr. 1932.

118-jarig bestaan van het 3e half Regiment Huzaren.

Ter gelegenheid van dit jubileum is gedefileerd voor H. M. de Koningin en voor H. M. de Koningin-Moeder, waarvan op de vorige bladzijde eenige afbeeldingen zijn afgedrukt. De Onderofficiersvereniging „Mars” heeft voorts ten bate van het Crisis-Comité een reeks ruitersfeesten georganiseerd, welke vereerd zijn met het bezoek van H. M. de Koningin, H. K. H. Prinses Juliana en Z. K. H. Prins Hendrik. Daarbij is een caroussel (zie boven) gereden door 16 Onderofficieren, in de uniformen van het Regiment: Regiment Cheval-Légers (1814); Regiment Ligte Dragonders No. 5 (1823); 3e Regiment Dragonders (1849); 3e Regiment Huzaren (1867).

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD¹⁾.**Benoemingen.**

tot Tweede-luitenant resp. bij K. Lu. A. en bij 2 R. O. A. Cadets-sergeant H. C. KREMER en S. KORT. (8 Jan.).

tot Res.-kapitein voor speciale diensten bij den Generalen Staf, Res. kapitein J. ENTE, van 3 R. I., onder gelijktijdig eervol ontslag uit zijn tegenwoordige betrekking (14 Jan.).

tot Res.-majoor bij 16 R. I., gepensionneerd Luit-kolonel der infanterie N. I. L. H. DE VRIES (1 Febr. met ouderdom van rang 23 April 1929).

Bevorderingen.

tot Kolonel: Luit.-kolonel A. DIEMONT, commandant van II R. H., (16 Febr.).

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Kapitein V. E. NIERSTRASZ, van 7 R. I., overgeplaatst bij 5 R. I., (18 Jan.) en belast met de waarneming van de functie van Adjunct-chef van den staf der IVe Divisie.

Dirigeerend-paardenarts met den titulairen rang van majoor A. KUIPERS, van 6 R. V. A., overgeplaatst naar Amersfoort als directeur van de Hoefsmidschool (11 Jan.).

Paardenarts der 1e klasse Dr. J. C. STEFELS, van II R. H., overgeplaatst bij 6 R. V. A. (11 Jan.).

Paardenarts der 1e klasse T. D. SIGLING, van de K. M. A., overgeplaatst bij II R. H., (11 Jan.).

Majoor-intendant J. W. C. TEN HAVE, eervol ontheven als hoofd van de keuringscommissie te Amsterdam en werkzaam gesteld ten bureele van den Hoofdintendant (1 Febr.).

Kapitein-intendant J. T. SMEETS, benoemd tot hoofd van de keuringscommissie (1 Febr.).

Eerste-luitenant der mil.-administratie A. L. WILLEMS, werkzaam gesteld onder de bevelen van den Directeur der centrale magazijnen (1 Febr.).

Kapitein M. C. C. NOORDENBOS, van 11 R. I., overgeplaatst bij 7 R. I., (1 Febr.).

Kapitein E. WOLTHUIS, van 9 R. I., eervol ontheven van zijn detachering bij de Artillerie-inrichtingen, overgeplaatst bij 5 R. I. en ter beschikking gesteld van den Inspecteur der burgerwachten met bestemming Amsterdam, (22 Jan.).

Eerste-Luitenant G. A. VAN DRIEM, van 5 R.V.A., overgeplaatst bij 1 R. V. A. (1 April).

Eervol ontslagen.

Res.-luitenant-kolonel F. H. PRAGER, van den Staf der Infanterie, (3 Febr.).

Res.-majoor der militaire administratie F. H. HENDERSON, (3 Jan.).

Res.-majoor-titulair G. A. DE VOS, van den Staf der Infanterie, (30 Jan.).

Officier van gezondheid der 1e klasse F. W. STIEL, (1 Febr. en benoemd tot res.-off van gez. 1e kl.).

Res.-kapitein J. P. A. VERMEULEN, van 7 R. I., (1 Febr.).

Res.-kapitein G. A. LE JOLLE, van 16 R. I., (29 Jan.).

Res.-kapitein J. WISSELINK, van schoolcomp. M. D. (29 Jan.).

Res.-luit.-kolonel W. KAAS, van 16 R. I., (1 Febr.).

Res.-kapitein J. A. VAN DER VLIET, van R. K. A., (5 Febr.).

Res.-kapitein G. H. PEIJSTER, van 15 R. I., (23 Febr.).

Res.-kapitein E. G. AMBROSIUS, van 2 R. I., (3 Febr.).

Overleden.

Res.-kapitein S. G. ROZIER, van R. J., 20 Januari te 's-Gravenhage.

Decoratiën.

Vergunning verleend tot het aannemen van buitenlandsche onderscheidingen:

Res.-kapitein P. J. M. VAN TETERING, van 5 R. I., het gouden eerekruis Pro Ecclesia et Pontifice, hem geschonken door Z. H. den Paus.

Res.-kapitein J. 's JONGERS, van 20 R. I., ridder in de orde van Leopold II van België.

¹⁾ Vermeldende alle mutaties van beroepsofficieren en die van reserve-officieren, beginnende met de bevordering tot kapitein.

Op verzoek van oud-lezers van het voormalig *Cavaleristisch Tijdschrift* zullen, met ingang van het Maart-nummer van *De Militaire Spectator*, de mutaties bij de *lichte troepen* afzonderlijk en geheel volledig worden opgenomen. Desbetreffende wenschen van andere categorieën lezers zullen gaarne in overweging worden genomen.

COMMISSIES INGESTELD DOOR DEN MINISTER VAN DEFENSIE.

Ontbinding Commissie van advies in zake reorganisatie Militaire Verkenningen en Topographische inrichting.

Bij Ministerieele beschikking van 1 Februari 1932, II de Afd. B, nr. 78 werd *ontbonden* de *Commissie van advies, inzake de reorganisatie der Militaire verkenningen en der Topographische inrichting*, zulks onder betuiging van waardeering voor den belangrijken en vruchtdragenden arbeid door de commissie verricht.

De commissie was, bij beschikking van 1 Mei 1930, Litt. R. 46, ingesteld en toegevoegd aan den Chef van den Generalen Staf en had de volgende *samenstelling*:

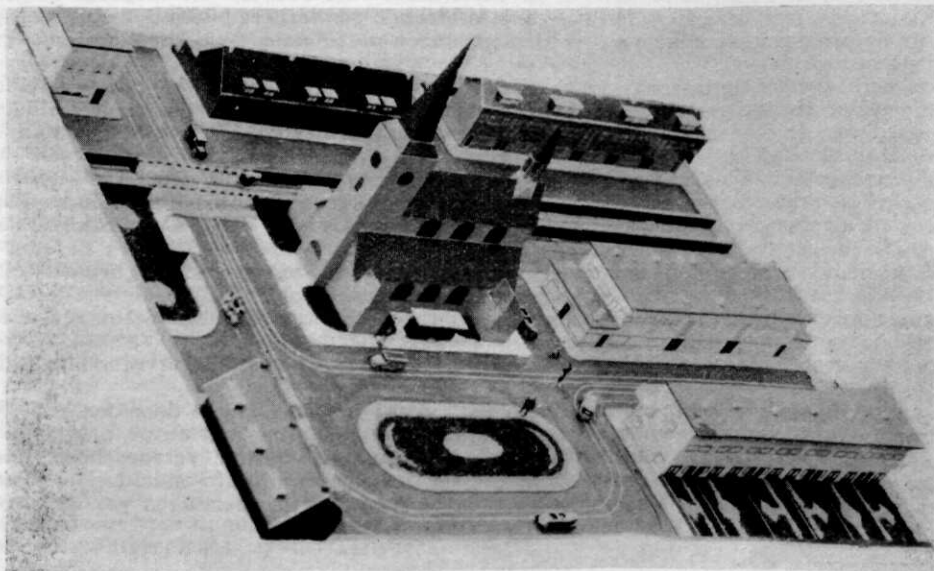
- Prof. Ir. J. W. DIEPERINK, Hoogleraar aan de Landbouwhoogeschool, lid en voorz.
- P. M. OVERSLUIJS, Directeur der Topographische inrichting;
- C. PH. BRÜCKEL, Majoor van den Generalen Staf, Directeur van de Militaire verk.
- H. F. VAN RIEL, Lector aan de Landbouwhoogeschool (sedert overleden);
- J. F. VAN HAASPERT, Referendaris bij het Departement van Defensie;
- J. J. A. H. VERSCHOOR, Kapitein van den Generalen Staf; allen leden.
- J. C. ROELOFSEN, Bezuinigingsinsp. Dep. van Financiën, adviseerend lid.
- J. B. G. SIVRÉ, Eerste luitenant-plaatselijk adjudant, secretaris.

In overeenstemming met de adviezen der commissie zijn, bij K.B. van 4 Jan. 1932, de Militaire verkenningen en de Topographische inrichting samengebracht in den *Topografischen Dienst*, rechtstreeks ressorteerende onder den Minister van Defensie. Tot waarnemend directeur is benoemd de Raad-adviseur bij voornoemd departement A. VAN HENGEL.

Het nieuwe dienstvak is samengesteld uit een *Opnemingsdienst*, Directeur de Majoor van den Generalen Staf C. PH. BRÜCKEL, een *Reproductiedienst*, Directeur de Heer P. M. OVERSLUIJS, en een *Secretarie*.

VERKEERSONDERWIJS BIJ HET BATALJON PIONIERS.

Bij het Bataljon pioniers en spoorwegtroepen worden de dienstplichtigen, in vrije uren, op de hoogte gebracht van de regels van het verkeer. Niet alleen in verband met het feit, dat een groot aantal jonge mannen van het platteland gedurende hun militairen diensttijd blootgesteld worden aan de gevaren van het verkeer in een groote stad als *Utrecht*, maar ook om daardoor het verblijf onder de wapenen dienstbaar te maken aan de maatschappelijke opvoeding.

Om dit onderricht te vergemakkelijken, werd door enkele onderofficieren en soldaten een handig en smaakvol uitgevoerd verkeersmodel vervaardigd, ter grootte van 1,5 bij 2,— m, van welk model wij hierbij een afbeelding geven.

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN

VOORSCHRIFT ETAPPEN- EN VERKEERSDIENST (V.E.V.) EN VOORSCHRIFT AAN- EN AFVOER (V.A.V.)

Het nieuwe boekwerk No. 47 *Voorschrift etappen- en verkeersdienst* behandelt, evenals het thans vervallen voorschrift van dien naam, het aanvoeren, door personeel van den etappendienst, van het benoodigde en het afvoeren van het overtollige van (naar) de magazijnen in het achterland naar (van) de eind-(afvoer-) stations¹⁾. Aangezien het noodig bleek eveneens den aan- en afvoer in het gebied van het veldleger, van (naar) de vorenbedoelde stations naar (van) de troepen te regelen, is de hiervoor vastgestelde regeling in het nieuwe boekwerk No. 47a *Voorschrift aan- en afvoer* opgenomen.

Grondslagen.

Als grondslag is in de onderhavige voorschriften aangenomen, dat de werkzaamheden van het personeel van den etappendienst op de eind- (afvoer-)stations eindigen (aanvangen), alwaar die van het personeel, tot het veldleger behoorende, aanvangen (eindigen). Op deze stations, welke de ontmoetingsplaatsen van de organen van den etappendienst met die van het veldleger vormen, wordt het aangevoerde door het personeel van den etappendienst aan dat van het veldleger overgegeven, terwijl omgekeerd dit personeel het af te voeren materieel aan de organen van den etappendienst overgeeft.

De eind- (afvoer-) stations ressorteeren echter geheel onder den D. E. V., die, rekening houdende met de wenschen van den C. V., bedoelde stations aanwijst. Dit laatste is in tegenstelling met hetgeen ter zake was bepaald in het thans vervallen voorschrift etappen- en verkeersdienst, alsmede in het Veldd. Voorschrift, waar staat voorgeschreven, dat de Algemeene bevelhebber deze stations aanwijst.

De eindstations, enz. vormen als het ware de eind(begin) punten van den etappendienst; het vervoer naar en de inrichting en het beheer van de eindstations enz. berust dan ook geheel bij dezen dienst.

De aanwijzing van de eindstations enz. hangt ten nauwste samen met de ligging der hoofd- en etappenmagazijnen, met de spoorwegdienstregeling, met de inrichting van stations en havens, met het beschikbare spoorweg- en scheepvaartmaterieel en met het beschikbare etappenpersoneel. Van al deze omstandigheden is alleen de D. E. V. geheel op de hoogte, zoodat het voor de hand ligt deze autoriteit bij de aanwijzing der eindstations enz. de beslissende stem te geven, althans voor zooverre de tactische eischen zich hiertegen niet verzetten. Dit laatste is voldoende gewaarborgd door de bepaling, dat bij de aanwijzing rekening moet worden gehouden met de ten deze kenbaar gemaakte wenschen van den C. V.

Bovendien moet de invloed van de tactische omstandigheden op de ligging der eindstations niet worden overgeschat. Door de groote afstanden toch, waarop de aanvullingsplaatsen van de eindstations kunnen zijn verwijderd, is het voor den C. V. van minder belang of de eindstations eenige km meer naar voren of naar achteren liggen.

Voorts laat het zich aanzien, dat het overleg tusschen den C. V. en den D. E. V. korter kan zijn als laatstgenoemde, die reeds van alle bovengenoemde technische omstandigheden op de hoogte is, de eindstations met instemming van den C. V. aanwijst, dan als zulks in eerste instantie door den C. V. geschiedt.

Uitgegaan is voorts van een nieuwe organisatie van den autotreindienst, waarbij elke D. G. kan beschikken over een organiek daarbij ingedeeld autobataljon, terwijl de C. V. nog het autoregiment, bestaande o.m. uit een autobataljon voor materieel en een autobataljon voor gewondenvervoer, te zijner beschikking heeft.

In zeer groote trekken heeft de aanvoer van het voor het veldleger benoodigde als volgt plaats:

Van de hoofd- of etappenmagazijnen uit, wordt het benoodigde door den D. E. V. verzonden met spoortreinen of vaartuigen en bij uitzondering met auto's naar onderscheidenlijk eindstations, eindhavens of eindpunten. Het verdere vervoer heeft, door de zorg van de D. G. Cn.²⁾, met onder die Cn. ressorteerende auto-onderdeelen, plaats naar aanvullingsplaatsen, alwaar het door de troepen met de voertuigen van de korps-treinen wordt afgehaald.

¹⁾ Waar sprake is van eind- (afvoer-) stations worden tevens, voor zoover toepasselijk, eind- (afvoer-) havens of eind- (afvoer-) punten bedoeld.

²⁾ Waar verder sprake is van D. G. worden tevens, voor zoover toepasselijk, Lt. B., zelfstandige divisie, brigade, enz. bedoeld.

Eindstations.

Er wordt in beginsel naar gestreefd elke D. G. de beschikking te geven over:
één eindstation levensmiddelen en intendancegoederen;
één eindstation munitie;
één eindstation benzine, banden, olie en andere smeermiddelen;
één eindstation genie- en overig materieel;
één afvoerstation voor materieel.

Echter zal het uit spoorwegtechnische e.a. overwegingen dikwijls noodzakelijk zijn, enkele der genoemde stations te doen samenvallen.

Aangezien de eindstations zeer kwetsbaar zijn voor luchtaanvallen zullen deze bij voorkeur 's nachts in bedrijf worden gesteld en moeten de werkzaamheden aldaar zoo kort mogelijk duren; rechtstreeksche overlading van de spoorwagens in de auto's zal daartoe regel moeten zijn.

Aanvullingsplaatsen.

De ligging van de aanvullingsplaatsen wordt in beginsel vastgesteld door den D. G. C. en opgenomen in het, door dezen uit te geven, „bevel voor den aan- en afvoer”.

Hiermede is afgeweken van de vroeger gehuldigde opvatting, dat de C. V. de ligging der aanvullingsplaatsen vaststelt en deze in het door hem uit te geven „bevel voor den aan- en afvoer” doet opnemen, hetgeen zijn oorsprong vond in de noodzakelijkheid, dat de vorenbedoelde autoriteit, in verband met de centralisatie van de autotreinen bij het veldleger, het vervoer van de eindstations naar de aanvullingsplaatsen centraal moest regelen, zoodat de aanvullingsplaatsen ook door hem moesten worden aangewezen.

Nu echter de D. G. C. met den organiek bij zijn D. G. ingedeelden autotrein voor het vervoer van de eindstations naar de aanvullingsplaatsen moet zorg dragen is hij ook de aangewezen autoriteit, die de ligging der aanvullingsplaatsen vast stelt. Hierbij wordt tevens het voordeel verkregen, dat de D. G. C. bij het aanwijzen meer met de tactische omstandigheden, waaronder de D. G. verkeert, kan rekening houden.

In den regel worden per D. G. van normale samenstelling 2 aanvullingsplaatsen voor levensmiddelen, welke tevens dienen voor den aanvoer van intendancegoederen, 2 aanvullingsplaatsen voor artilleriemunitie, benevens — indien gewenscht en mogelijk — 2 aanvullingsplaatsen voor infanteriemunitie aangewezen. Hierbij zal er rekening mede dienen te worden gehouden, dat de aanvullingsplaatsen voor infanteriemunitie meer naar voren zijn gelegen dan die voor artilleriemunitie. Aangezien de troepen het benodigde met paardenvoertuigen op de aanvullingsplaatsen moeten halen mogen deze niet verder dan ± 15 km van de daarop aanvullende troepen verwijderd zijn.

De eischen, waaraan de aanvullingsplaatsen moeten voldoen, evenals eenige bepalingen omtrent den dienst op de onderscheidene aanvullingsplaatsen zijn in het voorschrift opgenomen. Teneinde de uitgifte aan de troepen van het aangevoerde te bespoedigen en ordelijk te doen verlopen, worden op de aanvullingsplaatsen „groepen” gevormd, elk bestaande uit één soort levensmiddelen, één soort munitie, enz., welke zoodanig over de aanvullingsplaats worden verdeeld, dat tegelijkertijd bij de onderscheidene groepen één of meer voertuigen kunnen worden geladen. Bij aanvullingsplaatsen, welke veel ruimte bieden, kunnen zelfs dubbele groepen worden gevormd, waardoor de gang van zaken op de aanvullingsplaats nog meer kan worden bespoedigd.

Voor den afvoer van overtollig materieel, welke in beginsel in omgekeerde volgorde als de aanvoer van strijdmiddelen plaats heeft, wordt dit materieel met voertuigen van den troep verzameld op verzamelplaatsen; in den regel zullen de aanvullingsplaatsen tevens als verzamelplaatsen kunnen dienst doen. Met auto's van de autobataljons der D. Gn. wordt het af te voeren materieel afgevoerd naar afvoerstations voor materieel. In het thans vervallen voorschrift Etappen- en verkeersdienst waren de hiervoren bedoelde stations aangeduid als „verzamelplaatsen”. Daar echter de woorden „afvoerstation voor materieel” beter de juiste beteekenis aangeven en tevens in overeenstemming zijn met de woorden „afvoerstation voor gewonden en zieken” en „afvoerstation voor paarden”, voorkomende onderscheidenlijk in het Oorlogsvoorschrift Geneeskundige Dienst en het Oorlogsvoorschrift Veterinaire Dienst, is het woord „verzamelplaats” in deze beteekenis losgelaten en gebruikt voor de plaats, welke bij den afvoer een overeenkomstige functie vervult als de aanvullingsplaats bij den aanvoer.

Administratieve regeling.

Aangezien op den voorgrond moet staan, dat de aanvoer van het benodigde zoo snel mogelijk moet geschieden en een volledige administratieve regeling van den aan- en af-

voer, inhoudende bepalingen omtrent het overgeven van het aangevoerde van het eend orgaan aan het andere, deze snelheid steeds min of meer in den weg zal staan, is de aet ministratieve regeling, welke in Hoofdstuk VI van het voorschrift is neergelegd, tot heuiterste beperkt.

De administratieve regeling, opgenomen in Hoofdstuk VI, omvat in het kort het volgende:

De levensmiddelen, verzonden door den etappenintendant naar de eindstations levensmiddelen, of de munitie, verzonden door den etappenartillerieofficier naar de eindstations munitie, worden vermeld op onderscheidenlijk staten A lm of A mun, welke staten door de er bij betrokken commandanten van de detachementen eindstation voor ontvangst worden getekend en naar den bedoelden intendant of artillerieofficier worden teruggezonden.

De levensmiddelen of munitie, welke door transporten van de autobataljons van de eindstations naar de aanvullingsplaatsen worden (wordt) vervoerd, worden (wordt) op onderscheidenlijk staten B lm of B mun vermeld; de commandanten der autocompagnieën, welke de transporten moeten uitvoeren, of de transportcommandanten teekenen deze staten voor ontvangst af.

De transportcommandanten geven de hoeveelheden, door hen naar de aanvullingsplaatsen vervoerd, over aan de commandanten dier aanvullingsplaatsen, door dezen de transportorders, waarop bovenbedoelde hoeveelheden zijn vermeld, voor ontvangst te laten afteekenen.

Aan het slot van het voorschrift zijn nog eenige bijlagen opgenomen, welke gegevens bevatten, van belang voor het personeel, hetwelk bij den dienst van den aan- en afvoer is betrokken.

OORLOGSVOORSCHRIFT VETERINAIRE DIENST.

De voornaamste reden, welke heeft geleid tot de samenstelling van het, in 1931 verschenen, *Voorschrift betreffende den veterinaire dienst op voet van oorlog* (No. 476 van de boekenlijst), is wel, dat het vroegere oorlogsvoorschrift veterinaire dienst, dateerende van 1911, verouderd was.

Sedert 1911 toch, hebben zoowel de wijze van oorlogvoeren, alsook de organisatie van de strijdmacht ingrijpende wijzigingen ondergaan, waarbij o.a. gebruik is gemaakt van de ervaringen, opgedaan in den grooten wereldoorlog, alsmede van de vorderingen, die de technische wetenschappen hebben gemaakt.

Vanzelfsprekend worden dan ook tegenwoordig aan den militairen veterinaire dienst, evenals aan de overige wapens en dienstvakken, andere en hoogere eischen gesteld, dan het geval was vóór 1914.

De belangrijkste taak van den militairen veterinaire dienst in oorlogstijd is het instandhouden van het paardenmateriaal van de strijdmacht. Het belang hiervan springt in het oog, indien men bedenkt dat alsdan niet steeds op aanvulling van paarden uit het buitenland kan worden gerekend en dat in het binnenland het aantal voor legerdiensten geschikte paarden schaarsch is.

Aan het preventief werken ten opzichte van paardenziekten moet derhalve ten minste evenveel aandacht worden besteed als aan het behandelen en verzorgen van zieke of gewonde paarden, waarbij samenwerking, zoowel met den militairen geneeskundigen dienst als met den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, van groot wederkeerig belang is te beschouwen.

Het voorschrift geeft aan, dat niet alleen moet worden gestreefd naar snelle en goede behandeling en verzorging van zieke en gewonde paarden, maar dat daarbij tevens moet worden zorg gedragen voor een zoo groot mogelijke marschvaardigheid van den troep, waarvan de bewegingen in geen geval belemmerd mogen worden (indien de tactische omstandigheden daartoe tenminste aanleiding geven) door zieke of gewonde paarden, welker arbeidsprestatievermogen te zeer heeft ingeboet.

Verder wordt de beschikbaarstelling geregeld van alle middelen, welke noodig zijn voor de uitoefening van den veterinaire dienst.

De veterinaire dienst wordt in het voorschrift verdeeld in:

- a. den dienst bij het veldleger.
- b. den dienst bij de overige onderdeelen van de strijdmacht.

In de regeling van den dienst bij het veldleger zijn omschreven de taak van den legerpaardenarts, van de divisie-groepsaardenartsen, van de divisie-paardenartsen, van den lichte-brigadepaardenarts, van de regimentspaardenartsen, alsmede van de Chefs der

veldziekenstallen. (Ziekenstal-afdeelingen). Hierbij zijn tevens aanwijzingen gegeven omtrent de bepalingen, welke in de bevelen der *troepencommandanten* aan den veterinairendienst moeten worden gewijld.

Voorts is in beknopten vorm vastgelegd al hetgeen behoort tot de werkzaamheden van den etappenpaardenarts en zijn de beginselen aangegeven voor de uitoefening van den veterinairendienst in het evacuatie gebied en in het hart des lands, terwijl ten slotte algemeene regelen zijn vastgesteld voor de uitoefening van den veterinairendienst bij het verlaten van het garnizoen, tijdens legering, op marsch, tijdens het gevecht, bij het overgeven van paarden aan een veldziekenstal of aan den etappendienst.

Een en ander maakt het voorschrift *van belang voor alle commandanten bij wier onderdeelen paarden zijn ingedeeld*. Zulks te meer, aangezien de paardenartsen wel is waar beslissen of een ziek of gewond paard al of niet dienst zal doen, aan den veldziekenstal zal worden overgegeven, dan wel zal worden afgevoerd, doch zulks *behoudens goedkeuring van den betrokken commandant*.

Het voorschrift is ten slotte voorzien van bijlagen, aangevende de inventaris van een ziekenstalafdeeling van een divisiegroep (Lichte brigade) en bevat, naast een inhoudsopgave en alphabetisch register, tevens een lijst van de gebezigde afkortingen.

VOORSCHRIFT INRICHTEN STELLINGEN, DEEL IX, MASKEERING.

Het bovenstaande, in 1931 verschenen voorschrift (Nr. 77h van de boekenlijst), verstaat onder *maskeering* nu de kunst, in haar vollen omvang, om troepen, materieel en alles wat is of wordt verricht ten bate van het voeren van den strijd, zoowel op als buiten het gevechtveld, aan 's vijands waarneming te onttrekken of te verbergen, en wel op een zoodanige wijze, dat zooveel mogelijk voor hem verborgen blijft, dat men iets wil verbergen. Tot maskeering worden voorts gerekend sommige maatregelen, ten doel hebbende den vijand te misleiden ten aanzien van plaats, opzet, omvang en strekking van eigen gevechtshandelingen.

De beteekenis, welke thans aan het woord „maskeering” wordt gehecht, gaat dus ver uit boven het vroeger met dat woord aangeduide begrip.

Bij het inrichten van stellingen is de maskeering een der belangrijkste middelen om de eigen vuuruitwerking te vergrooten, de vernieling der eigen vuurorganen tegen te gaan, de dekking, welke het terrein geeft volledig uit te buiten en de waarde van nieuw ingerichte dekkingen te verhoogen. De groote vlucht, welke de hedendaagsche middelen tot verkenning en waarneming hebben genomen, in het bijzonder de ontwikkeling van de luchtwaarneming met behulp van gewone en stereoscopische luchtfoto's, heeft de behoefte doen ontstaan aan zeer uitgebreide en goed verzorgde maskeeringsmaatregelen.

Het Voorschrift Inrichten Stellingen, Deel IX, Maskeering, heeft in het bijzonder ten doel de grondslagen en beginselen der maskeeringen, welke bij het inrichten van stellingen moeten worden toegepast, tot een overzichtelijk geheel samen te vatten; vele der in het voorschrift omschreven maatregelen kunnen nochtans — afhankelijk van de terreinomstandigheden en den beschikbaren tijd — eveneens toepassing vinden bij andere oorlogshandelingen, zoowel op als buiten het gevechtveld.

Een dergelijk voorschrift bestond hier te lande vóór deze nog niet.

Het voorschrift behandelt uitsluitend de *maskeering door vormgeving en kleur*. De behandeling van de, overigens mogelijke, *maskeering met behulp van kunstmatigen rook of nevel*, welke bij het inrichten van stellingen slechts bij uitzondering, in bijzondere gevallen, toepassing kan vinden, wordt ter behandeling overgelaten aan het in bewerking zijnde „Voorschrift voor het tactisch gebruik van rook”.

In het eerste gedeelte van het voorschrift zijn de algemeene grondbeginselen behandeld, die voor alle maskeeringen gelden, zij het, dat die beginselen in verschillende gevallen niet steeds op dezelfde wijze toepassing zullen vinden. In bedoeld gedeelte van het voorschrift zijn — met het oog op de duidelijkheid, de overzichtelijkheid en de bevattelijkheid voor minder goed onderlegden — de verschillende moeilijke vraagstukken, die bij maskeering aan de orde komen, zooals verschijnselen van lichtreflex, kleurgevoeligheid van fotografische platen, stereoscopische luchtfotografie, belichting en schaduwwerking, op zoo eenvoudig mogelijke wijze behandeld. Nopens die vraagstukken is slechts datgene vermeld, waarvan de kennis strikt noodzakelijk is om voldoende inzicht te verkrijgen in de onderwerpen, die door het voorschrift verder worden behandeld. De korte behandeling van bedoelde vraagstukken moge den weg wijzen naar en een prikkel zijn tot diepere studie daarvan door het personeel, dat zich voor de taak gesteld zal zien om die maskeeringen tot stand te brengen, een taak welke hooge eischen zal stellen aan vindingrijkheid en kennis.

Het verdere gedeelte van het voorschrift behandelt vele en uiteenlopende toepassingen van maskeeringen bij het inrichten van stellingen. Gestreefd is naar het geven van karakteristieke voorbeelden voor bijkans alle soorten van versterkingskunstige werken, welke voorkomen bij de inrichting en versterking van het terrein. De gevolgde wijze van behandeling van deze stof heeft op tal van plaatsen tot eenige herhaling aanleiding gegeven. Daartegenover staat, dat ieder wapen, ja iedere lagere commandant, die tot maskeeringsarbeid bij eenige terreinversterking wordt geroepen, gemakkelijk voorbeelden en aanwijzingen kan vinden voor datgene, wat voor de uitvoering der maskeering van belang is en zulks zonder dat het geheele voorschrift behoeft te worden geraadpleegd.

Met nadruk zij naar voren gebracht, dat de voorbeelden, welke onder de toepassingen worden gegeven, geenszins volledig de maskeering van alle terreinversterkingen, noch alle maskeeringsmaatregelen en -voorzieningen omvatten, die bij het inrichten van stellingen kunnen voorkomen. Dit zou ondoenlijk geweest zijn omdat tegenwoordig geen versterkingskunstige handeling denkbaar is, waarbij geen maskeering, hoe dan ook, wordt toegepast. In de overige deelen van het V.I.S. zullen dan ook op vele plaatsen de maskeeringsmaatregelen niet onvermeld kunnen blijven.

De algemeene beginselen en toepassingen van maskeeringen moeten gemeengoed zijn, doch het is noodig, dat bij de hoogere eenheden een maskeeringsdienst wordt ingesteld, o.m. voor het verrichten van die werkzaamheden, welke alleen door specialisten kunnen geschieden. Een beknopte beginselverklaring dienaangaande is in het Voorschrift opgenomen.

MEDEDEELINGEN.

1. *De Militaire Spectator* verschijnt maandelijks met ten minste 64 bladzijden tekst en illustratiën.

2. Alle correspondentie betreffende Redactie en Administratie te adresseeren: Aan het Bureau van *De Militaire Spectator*, Zwarteweg 1, Den Haag, zonder vermelding van persoonsnamen. Telefoon: van 9—18 uur: Nos. 117783 en 117784. Voor spoedeischede mededeelingen na 18 uur: No. 110730.

3. **BIJDRAGEN** aan één zijde van het papier te schrijven, bij voorkeur met de schrijfmachine. Schetsen en teekeningen niet tusschen den tekst, doch op afzonderlijk papier, in O.I. inkt. Schaal niet aan te geven door een verhouding (b.v. 1 : 25000), maar door een lijn met verdeelstrepen. Photo's, bij voorkeur glanzende afdrukken, niet opplakken, doch los bijvoegen. Alle afbeeldingen (photo's en teekeningen) doorlopend nummeren, verzamelstaat van nummers en onderschriften bijvoegen.

4. **ABONNEMENTSPRIJS** bij vooruitbetaling voor Nederland f 2.50 per kwartaal, voor Indië en het buitenland f 12.50 per jaar. Incasso 15 cent, voor Indië en het buitenland 60 cent. Abonnementen kunnen met elk kwartaal ingaan en loopen tot het einde van den jaargang.

5. **BETALINGEN** op postrekening Nr. 44715 van Moorman's Periodieke Pers, Den Haag, met vermelding van *De Militaire Spectator* en de strekking der storting. Bankrekening: De Twentsche Bank, Den Haag.

Over het bedrag der abonnementen over het eerste kwartaal 1932 wordt dezer dagen per postkwitantie beschikt en vervolgens op den 1sten van elk kwartaal, voor zoover het bedrag niet acht dagen te voren is gegireerd, in welk geval de incassokosten vervallen.

Aan houders van een postrekening wordt verzocht den Postchèque- en girodienst te machtigen tot automatische overschrijving van f 2.50 op den 20sten der laatste maand van elk kwartaal.

UIT DE VAKPERS

VIJF EN TWINTIG JAREN ONDERZEEDIENST.

Onder dezen neventitel brengt het *Marineblad* den 21en December 1906 in herinnering, toen met de indienststelling van de eerste Nederlandsche onderzeeboot H. M. „O. 1” de Nederlandsche onderzeedienst geboren werd. De zeer belangwekkende inhoud van het jubileumnummer geeft ook den leek op dit gebied een uitstekend denkbeeld van de moeilijkheden, die in den aanvang moesten worden overwonnen en van de successen, die dit jonge onderdeel van de Koninklijke Marine in rijpere jaren heeft mogen behalen.

De Redactie van *De Militaire Spectator* brengt een eere-groet aan de wakkere voortrekkers en hun kloeke nakomelingschap en voegt daarbij de beste wenschen voor de toekomst van onzen voor verdediging van moederland en koloniën zoo uiterst belangrijke onderzeedienst.

E.

DE LAATSTE 200 METER.

De Oostenrijksche Overste RENDULIC wijst er op, dat het overwinnen van de laatste 200 meter, welke de aanvallende infanterie van den vijand scheiden en de daarop volgende strijd in diens diepe weerstandszône het zwaartepunt vormen van de infanteristische gevechtshandeling.

Het overwinnen van de laatste 200 m. en niet, zooals wel eens wordt gemeend, de laatste sprong vóór het handgemeen, vormt, volgens Oostenrijksch inzicht, *de stormaanval* van de infanterie. Een nauwe samenwerking met de artillerie is noodig, opdat deze eerst haar vuur versterkt en, zoodra de vijand stormrijp is, haar vuur naar achteren verlegt.

De vijand zal alsdan nog eenige oogenblikken verdoofd en geschokt zijn, doch de ervaring leert, dat zijn gevechtskracht spoedig weer opvlamt. De infanterie moet de gevaarlijke zône dus zoo snel mogelijk doorschrijden. Daarbij moeten de zware mitrailleurs trachten den verdediger neergedrukt te houden. In dit stadium vereischt dit veelal een optreden dezer wapenen in de voorste lijn. Ze hiertoe nog naar voren te brengen is moeilijk en soms alleen 's nachts uitvoerbaar. Daarom moet althans een deel der zware mitrailleurs zich van den aanvang af bij de voorcompagnieën bevinden. De bestreken baan van de mitrailleurs zal echter dikwijls onmachtig zijn om opvlammende vuurbronnen van den verdediger te dooven. De mortieren moeten dan hulp verleen. De thans in verschillende legers ingevoerde mortieren zijn strijdmiddelen van den bataljonscommandant. Ook de compagniescommandanten behoeven krombaanvuur om zich te kunnen doen gelden en allerwege klinkt dan ook de roep om indeeling van lichte mortieren bij de compagnieën. Waar het vlakbaangeweervuur tegen gedekte tegenstanders weinig uithaalt, dient ook de soldaat een krombaanvuurwapen te hebben, vandaar de invoering van geweergrenaten. De technische ontwikkeling hiervan is echter nog niet voltooid. De Italianen zijn hieraan tegemoetgekomen door de infanterie met zoovele granaten uit te rusten, dat de massa de uitwerking van het enkele schot kan goed maken.

Het inzetten van vechtwapens en vliegtuigen eischt, volgens Overste RENDULIC, zooveel voorbereiding, dat zulks slechts bij den aanval op een stelling is te wachten. Wij kunnen deze meening niet onderschrijven en gelooven, dat de wensch hier den vader der gedachte is geweest.

Het nauwe samenspel van infanterie en artillerie, dat, vooral in den bewegingsoorlog, uiterst moeilijk is te verkrijgen, zoomede de gevechtshandelingen der infanterie tijdens het overwinnen van de laatste 200 m. kunnen volgens Overste RENDULIC niet genoeg worden beoefend. Een meening welke wij ten volle deelen.

C.

HET KARAKTER VAN MODERNE LEGERS.

Generaal DEBENEY besluit in de *Revue militaire Suisse* de rede, waar omtrent in ons Januari-nummer op blz. 128 reeds het een en ander is vermeld.

Achtereenvolgens worden thans aan eene beschouwing onderworpen:

- a. de bewapening en het personeel.
- b. de legervorming.
en meer speciaal met betrekking op een leger in tijd van oorlog.
- c. de eenheden op het eigenlijke gevechtsechelon.
- d. de achterwaartsche verbindingen, het achterland.
- e. het moreel.

ad a. Het blijft *de man*, die alle geperfectioneerde, nieuw uitgevonden wapens en instrumenten moet bedienen, op den grond zoowel als op het water en in de lucht. Hoe de „bedieningsmanschappen” zich van hun taak zullen kwijten, is een kwestie van opleiding. Doch het feit, dat alle nieuwe wapens (vechtwagens, mitrailleurs, enz.) van hooger kwaliteit zijn, een grotere vuurkracht, een grotere werkingsfeer hebben, is oorzaak, dat — bij behoud van eenzelfde vernietigende werking als voorheen — op het aantal manschappen in het eigenlijke gevechtsechelon kan worden bezuinigd. Deze bezuiniging is overigens bepaald geboden, omdat door de meer of minder delicate constructie (vliegtuigen, tanks, enz.) of door het meer of minder munitieverslindend vermogen (mitrailleurs, automatische vuurmonden, enz.) al die nieuwe wapens en instrumenten een groot aantal manschappen vereischen om ze in bedrijf te houden. De echelonnering van de manschappen over het operatiegebied en het achterland is dus, in vergelijking bij vroeger, wel grondig veranderd. „Ce char blindé que 2 hommes seulement mènent au combat, il exige 46 hommes pour son service, son entretien et son remplacement; et l'avion, lorsqu'il emporte dans les airs son pilote et son mitrailleur bénéficie de l'effort de 60 hommes . . .”

Door dit verschijnsel wordt de legerorganisatie in hooge mate beïnvloed. Maar de legervorming? Deze laatste houdt velen thans bezig. De Generaal is van meening, dat deze materiaalkwestie niet in het geding moet worden gebracht. De legervorming wordt door geheel andere factoren beheerscht.

ad b. Hij geeft dan ook op de vraag: „Armée de métier, armée nationale, milice, qu'elle est la forme du temps de paix d'où sortira l'armée du temps de guerre” als antwoord: dat de keus uit deze systemen niet vrij is, omdat „il est imposé par les circonstances et celles-ci s'appellent le respect des traités, les obligations spéciales à chaque nation, la situation géographique, le tempérament propre à chaque pays.”

Ter toelichting worden Engeland, Frankrijk en Zwitserland met elkander vergeleken.

ad c. Het verloop van een oorlog, zelfs van het begin, is moeilijk te voorspellen. De krachtsgroepering is in de eerste plaats afhankelijk van de politieke situatie. Het heeft dus geen zin te redekavelen over de vraag of de toekomstige oorlog een loopgravenoorlog of een bewegingsoorlog zal zijn. Evenzoo is het van geen nut om te gaan twisten over de vraag of de strijd in de lucht vooraf zal gaan of beslissend zal zijn voor den strijd op den grond, enz. Belangwekkender is te bestudeeren, welke invloed al het moderne materiaal op de gevechtsvoering zal hebben.

De kracht welke in de moderne wapens schuilt, de groote dracht en de bewegelijkheid van vele daarvan, maken het mogelijk op bepaalde frontgedeelten een enorme vuurkracht te concentreeren. De kunst is bij den aanval deze vuurkracht op de juiste plaats aan te wenden, hetzij in front, hetzij op de vleugels van een tegenstander; bij de verdediging ter plaatse waar de aanvaller zijn hoofdstoot toebrengt. Wie die vuurkracht levert is bijzaak „on est amené à faire appel à tous les engins, à utiliser toutes les ressources du matériel moderne: portée, rapidité de tir, violence des explosifs, puissance des cuirassements, hauteur des envolées, instantanéité des liaisons.” Dit alles was reeds vóór den grooten oorlog bekend en tot uiting gebracht in de organisatie eener divisie; een eenheid, samengesteld uit alle wapens, waarin niettemin de infanterie den hoofdtoon voerde. Tijdens den oorlog 1914—1918 is daar verandering in gekomen. De getalsterkte der infanterie verminderde aanzienlijk ten behoeve van lichte en zware artillerie, genie, tanks, vliedienst enz. De onmogelijkheid om al dit materieel te onderhouden was de reden, waarom men het niet organiek bij de divisie indeelde. De organisatie eener divisie (o.a. haar staf) was er echter op berekend om een versterking met dit materieel op elk gewild oogenblik te kunnen absorbeeren.

„Il est permis de croire que le principe poursuivra ses exigences et qu'il amènera à préparer et à organiser l'union des armes jusque dans le régiment.”

ad d. Aangezien de moderne wapens veel schieten is er een enorm gewicht aan munitie aan te voeren. Zonder twijfel hebben in vroegere oorlogen de verbindingen een belangrijke rol

gespeeld, maar deze rol is niet te vergelijken met die uit den oorlog 1914—1918. Levendig schildert Generaal DEBENEY „les arrières d'une armée" in oorlogen tijdens het eerste Keizerrijk en in het jaar 1918, waarbij hij wijst op de meest markante verschillen en aantoonst van welk een essentieel belang de organisatie van verbindingen en van den dienst in het achterland is op de moderne oorlogvoering.

„Cette condition nouvelle a une répercussion immédiate toute naturelle sur l'instruction du temps de paix du haut commandement et des états-majors . . . ; mais elle atteint plus haut encore jusqu'aux gouvernements eux-mêmes devant lesquels elle pose des problèmes complètement nouveaux."

ad e. Tenslotte wordt de vraag onder de oogen gezien: hoe zal „de man" zich te midden van dien materieel-oorlog gedragen? Meer dan ooit te voren zal iedereen doordrongen moeten zijn van de begrippen „zelfopoffering" en „vaderlandsliefde" om zijn zware taak te kunnen volbrengen, eigenschappen, welke bij den soldaat tijdens zijn recrutentijd, meer dan ooit te voren, tot ontwikkeling behooren te worden gebracht.

Revue Militaire Suisse, Jan. 1932.

D.

GASOORLOG EN GASTAKTIEK.

Hauptmann W. VOLKERT wijst er met nadruk op, dat in een toekomstigen oorlog bijna met zekerheid gasaanvallen verwacht kunnen worden en dat elk leger, dat aanspraak op „slagvaardigheid" wil maken, met het wezen van den gasoorlog en zijn afweer vertrouwd moet zijn.

Vervolgens behandelt de schr. in een kort overzicht den *gasbeschermingsdienst* en de beteekenis van de gassen voor de oorlogvoering in het algemeen, waaruit o. a. blijkt de groote beteekenis van een *streng gasdiscipline* bij de troep en de groote voordeelen van gasprojectielen boven brisantprojectielen.

De „Gasartillerie Taktik" der oorlogvoerenden wordt door den schr. uitvoeriger behandeld en met talrijke voorbeelden uit den wereldoorlog toegelicht. Hij onderscheidt hierbij de navolgende vuursoorten:

A. Bij den *aanval*:

Gasüberfall, bestaande uit: 100 gasproj. „Feldkanone" of 50 gasproj. „Feldhaubitze" of 25 gasproj. „schwere Haubitze", welke in een zeer korten tijd, b.v. 1 minuut, op een doel verschoten worden.

Schwadenschieszen, d. i. een serie van naast elkaar gelegen gasovervallen.

Gasbranzschieszen, bestaande uit een gasoverval ($\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{2}$ van de munitiehoeveelheid), voortgezet met een beschieting van gasbranzgranaten.

B. Bij de *verdediging*:

Verseuchungsschieszen, hetwelk gebaseerd is op langzaam vuur van mosterdgasprojectielen. In het algemeen wordt de hierboven voor een gasoverval aangegeven hoeveelheid munitie over 1 uur verdeeld en meerdere uren voortgezet.

Uit de voorbeelden blijkt duidelijk, dat voor elken gasaanval verrassing van de grootste beteekenis is en dat het vergassen van de artillerie tegen het einde van den oorlog bijna zonder uitzondering steeds gelukt is.

Allgemeine Schweizerische Militärzeitung, 15 Dec. 1931.

D.

DE SLAG OM DEN KEMMELBERG (APRIL 1918).

Wij vestigen de aandacht¹⁾ op de in het Januari-nummer van de B.B. begonnen artikelen over dit onderwerp door den Franschen Kapitein DERUER, die dezen slag heeft meegemaakt en wiens studie door den Belgischen Luit.-Kolonel VAN OVERSTRAETEN, van de Belgische Krijgsschool, met een zeer waardeerend woord wordt ingeleid.

Bulletin Belge des Sciences Militaires, Jan. 1932.

¹⁾ Vele artikelen over krijgsgeschiedkundige onderwerpen leenen zich minder goed tot het maken van een referaat. Dergelijke artikelen zullen wij — voor zoover zij bestudeering verdienen — alleen aankondigen.

Redactie.

DE REORGANISATIE VAN HET ZWITSERSCHE LEGER.

De reorganisatieplannen houden op het oogenblik in Zwitserland de pennen in beweging. Een artikel, waarvan de schrijver zich niet bekend maakt, wijdt in het bijzonder aandacht aan de *bewapening* en de *organisatie* van de *infanterie*. In een beknopt uittreksel zal getracht worden schrijvers hoofdgedachten naar voren te brengen.

Wegens de *beperkte artilleriemacht* zal de Zwitsersche Infanterie zoodanig bewapend moeten worden, dat zij, onder *bijzondere* omstandigheden, het gevecht *zonder directen steun van de artillerie* zelfstandig kan voeren. Hiertoe heeft de infanterie noodig:

A. In de verdediging:

- 1°. wapens, die door hun vlakke baan, en groote vuursnelheid, de vijandelijke inf. en vechtwagens vernietigen, of het gebruik van het terrein ontzeggen kunnen.
- 2°. wapens, welke hun vuur in gedekte terreindeelen kunnen brengen, op de plaats van de gereedstelling der aanvalstroepen, en welke tevens vijandelijke vuurbronnen, die uit gedekte opstellingen schieten, kunnen bestrijden (krombaanvuur).

B. Voor den aanval.

- 1°. wapens, welke den direkt schietenden vijand kunnen bestrijden (vlakbaanvuur);
- 2°. wapens, welke op gedekt opgestelde doelen hun vuur kunnen brengen (krombaanvuur).

C. Voor aanval en verdediging.

Wapens, welke de infanterie tegen laag vliegende vliegtuigen kunnen beschermen.

Schrijver is van meening, dat noodig zijn: hand- en geweergranaten, geweer (karabijn), lichte en zware mitrailleurs, infanteriekanonnen en mijnenwerpers.

De conclusie wordt getrokken, dat *elke infanterie behoefte heeft aan vlak- en krombaanvuur*.

Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de verdeeling van dat „krom- en vlakbaanvuur” over den man, de groep, de sectie, enz., tot en met het regiment.

Bijzondere aandacht verdienen de volgende wenschen:

- 1°. het *geweer* van den infanterist vervangen door een *Karabijn*. (is inmiddels geschied Red.)
- 2°. *bij de Compagnie enkele lichte mitr. met een licht affuitje* invoeren teneinde de toebedeeling van zw. mitr., die in voorste lijn niet of bezwaarlijk kunnen optreden, te beperken of onnoodig te maken. (o.i. ook voor Holland te overwegen).
- 3°. bij de Compagnie een lichte mijnenwerper.
- 4°. overigens toebedeeling van de mijnenwerpers aan de bataljons.
- 5°. centralisatie van de infanteriekanonnen bij het regiment.

Vervolgens wordt de organisatie van de infanterie besproken en treft men ontwerporganisatiën aan tot en met het regiment.

Schrijver toont zich een voorstander van de 3 groepen sectie.

Tenslotte wordt den lezer een aantal zeer actueele vraagpunten ter oplossing voorgelegd.

Een belangrijk artikel omdat *vele vraagpunten t.a.v. de bewapening en de organisatie van de infanterie worden aangeroerd*.

D.

Gedachten over de grondbeginselen, waarop de nieuwe Zwitsersche organisatie moet berusten, worden gepubliceerd door Overste BIRCHER.

De overste behandelt allereerst de grondbeginselen, waarop de dienstplicht in Zwitserland zou moeten worden gereorganiseerd, een reorganisatie, die in verband met de om de 20—30 jaar periodiek terugkeerende algeheele revisie, thans weer klemmend is geworden. Door tal van speciaal voor Zwitserland geldende omstandigheden en door de algemeene politieke ligging in Europa, doet Zwitserland verstandig, voor wat de regeling van de dienstplicht betreft, eigen wegen te bewandelen. Een vergelijking met andere landen gaat niet op. Wat de legerorganisatie betreft, vreemde legers kunnen niet als voorbeeld dienen, ook in dit opzicht moet Zwitserland, de traditie getrouw, zijn eigen weg gaan. De wereldoorlog heeft geleerd, dat de geoefendheid en de uitrusting van het leger *onvoldoende* waren. Het eerste doel bij de reorganisatie moet zijn de aan het licht gekomen fouten, te verbeteren.

De *algemeene dienstplicht* dient te worden gehandhaafd.

In verband met de doelstelling van de weermacht n.l. *neutraliteitshandhaving* dient het leger op het strategisch defensief te worden ingesteld. Dit wordt door de terreingesteldheid vergemakkelijkt. *Met alle ten dienste staande middelen dient men den oorlog buiten de grenspalen te houden*. Wil een staat het wagen, het land binnen te dringen, dan moet hij

van te voren weten *alle denkbare en vreeselijke strijdmiddelen tegenover zich te vinden*. Een van de werkzaamste middelen is het gas. De hoog ontwikkelde chemische industrie stelt in staat de noodige voorbereidingen te treffen.

Vervolgens behandelt de overste BIRCHER de grondbeginselen van den weerplicht, aan de hand van bestaande dienstplichtwetten.

Dienstplicht.

Dient de geheele bevolking te omvatten. Is te verdeelen in:

a. Voorbereiding van den dienstplicht vanaf het 14e of 16e jaar.

b. de militaire dienstplicht.

c. hulp- en burgerdiensten, waartoe o.a. behooren de industriele oorlogsbedrijven.

De *jeugdvorming* dient nader geregeld te worden, militaire vereenigingen moeten worden gesteund. De vrijstelling van dienstplicht dient geheel herzien te worden. Hierbij het volgen van starre principes te vermijden; algemeen geldende regels met bindenden kracht zijn uit den booze. *Indien het bestaan van den staat op het spel staat, dient elke, voor den dienst te velde bruikbare man, aan de grenzen te staan*. Dit moet het hoofdmotief zijn.

Inlijving.

De keuringsdienst moet geheel worden herzien; deze kan thans de kritiek niet doorstaan, Aanbevolen wordt, om van elk Zwitser, vanaf zijn geboorte, een ziekenregister bij te houden. Dit zou een betere basis voor de inlijving vormen dan de zeer vluchtige keuring.

Bijzondere verplichtingen van den Staat.

De staat dient de verplichting op zich te nemen dienstplichtigen voor al te groote nadeelen, die voortkomen uit de vervulling van den dienstplicht, te behoeden.

Het beginsel moet worden gehuldigd, dat dienstplichtigen zeker niet in nadeeliger omstandigheden mogen komen, dan een van dienstplicht vrijgestelde.

Hulpdiensten.

Er moet opnieuw nagegaan worden, welke bedrijven onder de z.g. *oorlogsbedrijven* vallen, (alle bedrijven, die in oorlogstijd voor de weermacht van belang zijn).

In Hoofdstuk II behandelt de schrijver de organisatie van de weermacht n.l.:

a. de indeeling van de dienstplichtigen,

b. de elementen van het leger,

waarnaar hier ter plaatse slechts kan worden verwezen.

Ten slotte dient de aandacht gevestigd te worden, op het beginsel, dat de schrijver ten aanzien van de z.g. „*Kraftwerke*” huldigt.

Bij de organisatie van de weermacht moet zooveel mogelijk het beginsel worden gehuldigd, dat deze werken *zich zelf tegen vliegergevaar beveiligen*, d.w.z. bij de verleenning van concessies moet men de eisch stellen, dat het betrokken bedrijf zelf de benodigde middelen voor luchtafweer (batterijen Zw. mitr.) aanschafft. De wenschelijkheid wordt betoogd, dat het personeel van die inrichtingen zelf de luchtafweermiddelen bedient.

Allgemeine Schweizerische Militärzeitung, Jan. 1932.

v. M.

HANDLEIDING VOOR HET AANVALLEND GEVECHT, TEN DIENSTE VAN GROEPSCOMMANDANTEN EN MANSCHAPPEN.

Zoowel bij het geven als bij het uitvoeren van bevelen, worden meermalen belangrijke zaken vergeten dan wel wordt tot allerlei onnuttige details afgedaald. De schrijver van dit artikel, Kapitein COLLIN, wijt dit aan de omstandigheid, dat de vele verplichtingen van het hierboven genoemd personeel zijn opgenomen in verschillende voorschriften, waaraan uit den aard der zaak niet is te ontkomen.

Hij heeft daarom een korte, doch overzichtelijke handleiding samengesteld, waarin de bevelen en verplichtingen vóór- en tijdens verschillende gevechtsmomenten zijn opgenomen.

Niet alleen het hierboven genoemde personeel, doch ook de sectiecommandanten zullen bij het houden van theoriën en bij praktische oefeningen van hun groepen van deze handleiding kunnen profiteren. Een lezenswaardig artikel!

Bulletin Belge, Dec. 1931.

J.

DE OPERATIEN VAN HET BELGISCHE LEGER GEDURENDE 1914-1918.

(Vervolg).

Dit vervolgartikel bespreekt in de aan den voet van dit overzicht aangegeven afleveringen de operatiën na 28 Maart 1918. Een kort overzicht van de Duitsche offensieven in Maart en April en van de karakteristieken van deze aanvallen gaat vooraf; daarna volgen afdrukken van de brieven, die tusschen Generaal Foch en het Belgische Hoofdkwartier zijn gewisseld over de uitbreiding van het Belgische front tot Langemarck. De overneming van het tot nu toe Britsche frontdeel der 32e Eng. div. tusschen het meer Blankaart en Langemarck (27—28 Maart) en de nieuwe Belgische legeropstelling worden besproken, waarbij interessante bijzonderheden over het loopgravenstelsel en de opstelling der voorregimenten worden vermeld.

De Britsche verdediging in dezen sector was gebaseerd op de verdediging tot het uiterste van de „ligne principale de la zone avancée” (waarachter een zone de bataille en een zone arrière waren ingericht). Na de overname door de Belgen, werd gedurende den slag in Vlaanderen, in aansluiting met het 2e Eng. leger (Plumer), de hoofdweerstand in den overgenomen sector verder gevoerd in de zone de bataille, terwijl in de zone avancée slechts een soort van voorposten achterbleven (na 17 April). Voorts vond krachtige patrouilleactie plaats ingevolge het (opgenomen) legerbevel van 24-3-18.

Op 17 April 1918 ontbrandde de slag bij Merxem; een episode van het Duitsche Vlaanderen-offensief (9—29 April). De studie geeft een duidelijk schema van de opstelling der troepen der 3e en 4e Legerdivisie, van de onderlinge aflossing en van de maatregelen bij een dreigenden aanval. De „Instructions”, waarin de grondbeginselen der verdediging zijn vastgelegd, zijn opgenomen.

Daarna worden het Duitsche aanvalsplan, de gereedstelling der aanvalsdivisiën en de aangewezen aanvalsdoelen kort vermeld.

De operatiën in het vak van de 4e Legerdivisie (10e infanteriedivisie) worden zeer gedetailleerd behandeld. Hierbij wordt tot compagniën, sectiën en baterijen afgedaald.

Bijzonder levendig is de strijd bij de 3e Legerdivisie (3e en 9e Inf. Divisie) beschreven, waarbij de Belgen tegenstooten hebben verricht met compagniën en onderdeelen daarvan. Een kaart 1/10.000, waarop deze stooten zijn aangegeven, verduidelijkt de tekst.

Het artikel besluit met gegevens omtrent de commandovoering gedurende het gevecht, de resultaten van den slag en den door den Belgischen Koning op 23 April uitgevaardigden dagorder.

Een zeer lezenswaardige episode, die zich in eenigszins-Nederlandsch-aandoend terrein heeft afgespeeld. Het laatstgenoemde gevecht is zeer geschikt om met jonge officieren te worden behandeld.

W.

Bulletin Belge des Sciences Militaires, Dec. 1931—Jan. 1932.

HET OPTREDEN VAN VECHTWAGENS BIJ DEN AANVAL.

Commandant PERRÉ begint een studie op dit gebied aan de hand van den aanval der Franschen ter verovering van het „plateau de la Malmaison” in October 1917. De bij dien aanval gebruikte vechtwagens waren de „Char Schneider” (38 stuks) en de „Char Saint Chamond” (30 stuks). Behalve gegevens omtrent dit materieel zijn ook de toentertijd heerschende ideeën omtrent het tactisch gebruik dier vechtwagens in het artikel opgenomen. Het groote raam, waarin de tanks een rol te vervullen kregen, is bijzonder goed aangegeven en gemakkelijk te bestudeeren op een bijgevoegd gedeelte van de Fransche stafkaart 1 : 50 000.

Revue d'Infanterie, Januari 1932.

D.

Een buitengewoon interessante studie omtrent den aanval van de 58e Fransche Divisie bij Villedontoire-Tigny op 20—23 Juli 1918 levert Kolonel LOIZEAU. Het artikel is, zeer bescheiden, getiteld „Une action d'infanterie avec chars”, doch het behandelt veel meer dan dat; het leert ons hoe de aanval eener divisie werd opgetuigd en het geeft een overzicht van het verloop. Groot-tactische problemen worden telkens naar voren gehaald en besproken. Een artikel, dat verdient door velen te worden bestudeerd.

Revue d'Infanterie, Oct., Nov., Dec. 1931; Jan. 1932.

D.

MODERNE DENKBEELDEN OVER ORGANISATIE VAN LICHT TROEPEN EN HUN GEBRUIK.

Vrijwel analoog aan het groote principe uit het werk van Generaal BRANDT, *Moderne Kavallerie*, wordt ook hier gepleit voor het massagebruik van cavalerie en sterk de nadruk gelegd op de moderne uitrusting en het gebruik van gemotoriseerde eenheden. Gewezen wordt er op — en naar onze meening zeer terecht — dat wegens de geringe gevechtskracht der eskadrons (hierover kan het Nederlandsche eskadron met 9 lt. mitrs. niet klagen) — het dringend noodzakelijk is alle eenheden samen als massa gelijktijdig in te zetten. De onbekende schrijver merkt op, dat juist in Duitschland merkwaardiger wijze de cavalerie zoo graag en zoo dikwijls versnipperd wordt. Het is zeker niet toevallig, dat wij bij ons vaak dezelfde opmerking hoorden. Verder gaande over het gebruik van motorvoertuigen en even het vraagstuk aanstippende van de vervanging van het paard door de motor, uit de schrijver de even typisch als juist geformuleerde wensch, dat het in de toekomst steeds gelukken moge de juiste weg te vinden tusschen „technischen Illusionismus en konservativem Beharrungsvermögen“. De onzen lezers welbekende drie soorten motororganisaties passeeren dan in 't kort de revue, t.w. 1e infanterie en artillerie op (en achter) vrachtauto's; 2e dezelfde wapens op terreinauto's (te duur) en 3e kleine gepantserde terreinauto's met artillerie op soortgelijke wapens (ondeugdelijk voor de verdediging). De schrijver waarschuwt nog eens nadrukkelijk, dat men er zich niet aan stooten mag, dat de gemotoriseerde strijdkrachten en steeds belangrijker plaats bij de cavalerie gaan innemen. Dan volgen de behartenswaardige woorden: „Der unsterbliche Geist einer Waffe ist unabhängig von technischen Dingen“.

Er volgen nu enkele tactische beschouwingen, in hun algemeenheid van weinig belang, die wij kunnen samenvatten in: „getrennt marschieren — vereint schlagen.“

Ook wordt er op gewezen, dat langdurige voorbereidingen voor den aanval vermeden moeten worden; het consigne moet luiden „aanpakken“. Theoretisch natuurlijk volkomen juist, maar niet geheel te verwezenlijken. Onze beschouwingen in het *Cav. Tijdschrift* van 1931 over artikelen uit de *Revue de Cavalerie* toonden dit genoegzaam aan. *Vorbereidingen zijn noodig.*

Het laatste deel van dit artikel is gewijd aan de verkenningen. Ook hier vinden wij wederom een bevestiging van het steeds meer veld winnende principe: geen legercavalerie voor de fronten der legerkorpsen, of in onze verhoudingen omgezet: geen Lt. B. voor het front van ons veldleger, maar zijwaarts van dé vleugels. Wat de werkzaamheid der Verk. An. betreft wordt een geheel nieuwe theorie gehuldigd, n.l. meer dan 100 km voor het legerfront verkenningen door vliegtuigen alleen, beneden dezen afstand luchtverkenning gecombineerd met gemotoriseerde verkenningsorganen op den grond. Naar aanleiding van de daarmee bereikte resultaten kan het plan voor cavaleristische verkenning *tegen bepaalde doelen* volgen. Het contact met den vijand blijft nu gehandhaafd, paat over in de nabijverkenning om daarna gevechtsverkenning te worden. Dit geheel gast wonderwel in het raam van den schrijver (en stemt met de inzichten van Generaal BRANDT geheel overeen), n.l. weinig troepencavalerie om des te grooter massa legercavalerie te kunnen vormen.

Het derde gedeelte behandelt de organisatie. Hierin treft ons bijzonder, dat de schrijver pleit voor het vervoer van zw. mitrailleurs op draagpaarden en voor het motoriseeren van den gevechtstrein (gezien de slechte ervaringen met de met paarden bespannen voertuigen).

Ons oordeel over het artikel samenvattende, achten wij het voor lezers, die niet regelmatig lezen over de tactiek der lichte troepen, van groote waarde; vele belangrijke hoofdzaken zijn hier kort en duidelijk geconcentreerd.

Militär Wochenblatt, 18 November 1932.

P.

DE OPSTELLINGEN DER CAVALERIE VOOR BEWEGING EN GEVECHT.

De bekende schrijver over cavalrietactiek, Major VON FABER DU FAUR met zijn dikwijls afwijkende meeningen, behandelt zeer uitvoerig de organisatie van het peloton, zoomede het groote vraagstuk in deze: splitsing in groepen met een lt. mitr. of aparte ruiters- en aparte lt. mitr. groepen. Wij achten dit punt, ook voor de Nederlandsche cavalerie van zoo groot belang dat wij de bestudeering van dit artikel zeer aanbevelen.

Militär Wochenblatt, 11 en 18 December 1931.

P.

VERKENNING EN MARSCHBEVEILIGING DOOR LICHTÉ TROEPEN.

Opnieuw wordt in dit artikel gepleit om aan de Infanterie Divisie inplaats van de Verk. A. twee lichamen toe te voegen, n.l. één voor zuivere verkenningsdoeleinden t. w. een regiment cavalerie met een batterij, en één voor alle andere tactische opdrachten voor de Divisie uit z.g. „Sicherungsverband": t. w. een gemotoriseerde afdeling, bestaande uit een wielrijdersbataljon op vrachtauto's (!P.) een afd. art. op „Selbstfahrlafetten" (tevens terreinauto) en verder zw. mitrs., pioniers en een Vbd. A., alle op terreinauto's.

De schrijver laat er echter dadelijk op volgen, dat dit laatste een luxe is die geen enkel land zich permitteeren kan en stelt zich dan verder in op het mogelijke, dat te bereiken valt om de bovenbedoelde splitsing toch tot haar recht te doen komen.

Bij de verdere beschouwingen over het „Sicherungsverband" komt ook vanzelf de hoogst belangrijke kwestie van de verhouding van dit verband tot de voorhoede ter sprake, een uitgebreid onderwerp dat verre van eenvoudig is. In het Duitsche legerverband van heden komt deze taak op de wielrijders neer; het toevoegen van lastauto's — zoo noodig te gebruiken voor het vervoeren der rijwielen (schrijver vergelijkt ze hier met beweeglijke handpaarden) doet nog wat vreemd aan. Natuurlijk behooren hierbij zw. mitrs., terwijl ook een batterij van 4 kanonnen en 2 houwitser's noodig geacht wordt. Het geheel noemt de schrijver een „System von Aushilfen". Er ligt echter een zoo belangrijk tactisch principe aan ten grondslag, dat de bestudeering er van dubbel en dwars de moeite waard is.

Militär Wochenblatt, 4 Januari 1932.

P.

DE VERKENNINGSADFDEELINGEN (Duitschland).

Er wordt terecht op gewezen, dat dikwijls aan de Verk. A. onjuiste opdrachten gegeven worden. Ze wordt hier zeer typerend een voorhoede van de voorhoede genoemd. En direct er op volgt: „Sie ist vornehmlich zum Sehen geboren!" De conclusie luidt dan ook, dat een gevechtso opdracht in aansluiting aan een verkenningsopdracht toevoeging van andere wapens noodzakelijk maakt (speciaal artillerie).

Ten slotte volgt de waarschuwing om bij de opdrachten aan de Verk. A., vooral bescheidenheid te betrachten, te meer omdat zij voor het eigenlijke verkenningswerk al vele patrouilles moet afstaan.

Militär Wochenblatt, 18 Januari 1932.

P.

DE VERKENNINGSADFDEELINGEN (Frankrijk).

Een vervolgartikel. In de inleiding wordt op het zeer belangrijke feit gewezen, dat de commandanten van legerkorpsen en divisies in vreedstijd zelden of nooit over een volledige Verk. A. beschikken en indien dit een enkele maal het geval is, dan nog slechts gedurende eenige dagen. De schrijver acht het gebruik der Verk. A. van zoo groot belang, dat hij hierin dringend verandering wenscht. Wij meenen, dat hetzelfde geval zich ook in ons leger voordoet en dat het eenige om aan dit euvel tegemoet te komen vooralsnog is: een nauwkeurige studie van het tactisch gebruik der Verk. A., niet alleen door de officieren der lichte troepen, maar ook door de a.s. Div. en D. G. Cn. Artikelen als het onderhavige leenen zich daartoe zeer bijzonder.

Opvallend is, dat in Frankrijk de inzichten ten aanzien van het gebruik van wielrijders, wel zeer afwijken van de Nederlandsche. Zoo zegt de schrijver o.m. dat de wielrijders „liés aux chemins, mais bien éclairés par les cavaliers (qui eux sont „tous terrains") peuvent toujours s' employer au point voulu en temps voulu".

Ten opzichte van het gebruik van auto's volgt dan de typisch Fransche zin: „Tous les moyens automobiles d'ailleurs, permettent d'accroître considérablement la largeur et la profondeur du dispositif „le volume" de l'action".

Evenals in de desbetreffende Duitsche literatuur wordt ook hier de opmerking gemaakt, dat de naam groupe de reconnaissance" feitelijk fout is daar de „reconnaissance" slechts één van de vele opdrachten is die aan deze afdeling ten deel kan vallen. De schrijver pleit dan voor de naam lichte of mobiele afdeling. Wij stemmen hiermede gaarne in.

Revue de Cavalerie. Nov.-Dec. 1931.

P.

Na veel theorie vonden wij eindelijk een zeer overzichtelijke en duidelijke applicatorische studie van het gebruik van een Verk. A., weliswaar in Fransch terrein, overal begaanbaar voor cavalerie en met heel veel „observatoires", maar toch zoo in elkaar gezet, dat het overbrengen op Nederlandsche terreinen niet moeilijk kan vallen.

Het geldt hier een opdracht vóór de voorposten uit, in een bijna 15 km breede strook 's vijands opmarsch te verkennen en te vertragen.

Ongetwijfeld een moeilijke tactische opdracht, maar de schetsen al maken het duidelijk, hoe hier de oplossing gezocht moet worden. Als bijzonderheid vermelden wij, dat hier tweemaal een half eskadron cavalerie samengevoegd wordt met een halve compagnie wielrijders. Opgesteld op een bepaalde „ligne de surveillance” vinden wij de wielrijders posten op de wegen, de ruiters op post in het tusschenterrein. De gesplitste opstelling, die voor ieder volgend optreden een snel samentrekken van alle krachten mogelijk maakt en waarbij ook de mogelijkheid om snel 90° van richting te veranderen steeds blijft bestaan, maakt deze studie des te aantrekkelijker. Dit tot in details uitgewerkte voorbeeld van het gebruik van een Verk. A., bevelen wij allen officieren der cavalerie en wielrijders ten zeerste aan.

Revue de Cavalerie, Jan.—Febr. 1932.

P.

THEORIE VOOR DE TROEP.

Van alle door den grooten oorlog genoemde maarschalken is de Fransche Maarschalk LYAUTEY de eenige afkomstig van de cavalerie (in Duitschland en Engeland zag de cavalerie meer van haar officieren dezen top der militaire carrière bereiken). Uit de in zijn bezit zijnde papieren zijn eenige oude documenten gelicht, waarvan de inhoud, ook al is ze 40 jaar oud, voor de jongere cavalerie-officieren nog van zeer groote waarde is. De commandant van het 1e esk., 4e Reg. Jagers te paard, de capitaine LYAUTEY, heeft eens voor zijn kader een verhandeling gehouden over de wijze, waarop de theorie in 't bijzonder, maar ook het onderwijs in 't algemeen volgens zijn inzichten gegeven moet worden. Deze inzichten hebben nog niets van hun waarde verloren en het ware te wenschen, dat iedere instructeur, officier of onderofficier door den geest uit deze verhandeling sprekende, bezield was. Alle onderricht moet drie kenmerken dragen: opgewekt, logisch en natuurlijk — evenzeer het rijden als de theorie. Bij het eene zoowel als 't andere moet de hoofdzaak zijn: den recruut, (later den huzaar) op zijn gemak stellen (la mise en confiance). Geen opsommen van zooveel puntjes, die als in een gramphoon worden afgedreund als de Chef nadert, geen angstvallige verdeling van de karabijn in zooveel en van het paard in zooveel deelen, maar opgewekt, eenvoudig vertellen, gericht op de praktijk, belangstelling wekken — deze groote kunst steeds nastreven. Meer dan voor eenig ander wapen is dit voor de cavalerie het geval, zei deze toekomstige maarschalk want: „tout cavalier léger doit devenir non seulement un homme de rang mais un éclaireur, un patrouilleur, c'est à dire, un *rendeur comptes*.”

Revue de Cavalerie. Jan.—Febr. 1932.

P.

STRATEGISCH-TACTISCH GEBRUIK VAN EEN CAVALERIE DIVISIE.

Les opérations de la 4e Division de Cavalerie” is een belangwekkende strategisch-tactische studie van de dagen 26 Aug.—2 Sept. 1914 (de slag van Guise). Vooral de actie op de vleugel van het 4e Fransche Leger, met de haast model uitgevoerde verkenningen en de action retardatrice tijdens den grooten terugtocht, geven een duidelijk beeld van wat ook in een modernen oorlog van een korps lichte troepen verlangd kan worden — en van wat mogelijk is onder verre van ideale toestanden.

Revue de Cavalerie, Nov.—Dec. 1931.

P.

WAARTOE NOG CAVALERIE?

Gen. BRANDT levert weer een warm pleidooi voor gevechtskracht en groote sterke cavaleriekorpsen. Dit artikel is ook voor hen, die het laatste werk van den schrijver bestudeerd hebben van veel waarde. Deze oud-inspecteur der cavalerie noemt zijn wapen „eine berittene Maschinengewehrtruppe die mit allen leichten und schweren Feuerwaffen ausgerüstet ist. Der Feuerkampf ist ihr Hauptgefechtsart geworden”.

Ook hier weer de waarschuwing tegen te vast rekenen op het gebruik van moderne terreinauto's (om paarden te vervangen), 1e omdat men ze bij mobilisatie niet vorderen kan en 2e omdat de techniek er in kan slagen een licht afweerwapen te construeeren, dat alle moderne pantserwagens tot „oud roest” degradeert.

Deutsche Wehr, 29 Januari 1932.

P.

KUNNEN TEGEN ZICHT GEDEKTE MITRAILLEURS DOOR MITRAILLEURS BESTREDEN WORDEN?

Den tegen zicht gedekte mitrailleur zal in 't algemeen niet op korteren afstand kunnen vuren, dan de kruin van de dekking toelaat; in verband met den afstand van het wapen tot de dekking vindt men de kleinste elevatie waarmede men nog kan schieten. Daar de ballistische eigenschappen van mitrailleurs onderling weinig uiteenloopen, zal een mitrailleur van de tegenpartij, opgesteld op een afstand, kleiner dan de bovengenoemde kortste afstand, een invalshoek bereiken, die ten minste gelijk en mogelijk nog iets grooter is dan de bij dien kortsten afstand behoorende kleinste elevatie. Zuiver ballistisch gesproken biedt de bestrijding van een tegen zicht gedekten mitrailleur door een mitrailleur dus geen moeilijkheden, terwijl bovendien deze mitrailleur door het tegen zicht gedekte wapen niet kan worden bereikt. Bovendien leent een mitrailleur zich door de eigenschappen van zijn kogelbundel zeer goed voor de bestrijding van onzichtbare doelen, zeker evengoed als lichte mortieren en beter dan infanteriegeschut, bij welke wapensoorten tengevolge van de betrekkelijk altijd geringe munitiehoeveelheid, die onmiddellijk ter beschikking is, strooien feitelijk uitzondering zal zijn.

Doelverkenning en waarneming blijven ook voor den mitrailleur het moeilijke punt. Door te trachten de plaats der vuurleidings-organen van de tegenpartij op te sporen en met behulp van de kaart de mogelijke opstellingsplaats te begrenzen, zal men daaraan tegemoet moeten komen; waarneming zal in de practijk in de meeste gevallen geheel uitgesloten zijn, zoodat men op de soepele eigenschappen van den bundel zal moeten vertrouwen.

Staat de aanvallende mitrailleur belangrijk lager dan de tegen zicht gedekte mitrailleur, dan worden de ballistische verhoudingen voor eerstgenoemd wapen ongunstiger. Doch ook wanneer zijn opstelling even hoog is of zelfs hooger, het bestrijden van den tegen zicht gedekten tegenstander blijft een moeilijk werk.

Militär-Wochenblatt, no. 23, 26 t/m. 29/1932.

E.

SPREIDINGEN.

Bij het bepalen der schaatstafelgegevens tracht men de spreidingen in beginsel te schieten onder zoo gunstig mogelijke en controleerbare omstandigheden. Voor wat de atmosferische omstandigheden betreft levert dit de meeste moeilijkheden op, in 't bijzonder voor den wind.

VON RENZ stelt de vraag of deze zorgvuldige bepaling van de schaatstafelspreidingen gerechtvaardigd is, en wijst er op, dat als men van die zorgvuldige bepaling zou afzien, de gegevens zouden worden belast met fouten, waarvan grootte en oorzaak onbekend zijn, en die zouden drukken op alle vuren, waarbij van die gegevens gebruikt zou worden gemaakt.

Merkwaardig is dat de schrijver heeft opgemerkt, dat artilleristen met oorlogservaring de schaatstafelgegevens voor wat de spreiding aangaat meestal te ongunstig vonden. Hij wijst er in dit verband op dat bij een vuur met een beperkt aantal schoten de theoretische uitgebreidheid van het spreidingsbeeld, die voor een zeer groot aantal schoten geldt nooit wordt bereikt.

Voorts wordt ter sprake gebracht dat bij lang aanhoudend vuur de spreiding van een vuurmond ongunstiger wordt en tot anderhalf maal de normale waarde kon stijgen. Bovendien treedt alsdan, vooral bij vuurmonden met groot vermogen, veelal nog een verplaatsing van het gemiddeld trefpunt op, in dien zin dat het vuur zoogenaamd „terugkruipt.”

Voor de spreiding van het vuur van een geheele batterij is van groot belang, dat de vuurmonden gelijkwaardig zijn. Hoe beter de vuurmonden in dracht overeenstemmen, hoe meer de batterij-spreiding nadert tot die van het enkele stuk. De beste methode om de vuurmonden in klassen in te deelen is het vergelijkend meten van de aanvangssnelheid. Het grootste verschil in V_0 voor vuurmonden van een klasse is in Duitschland op $\frac{1}{3}$ % gesteld.

Onder gunstige — vredes — omstandigheden behoeft de spreiding der batterij niet grooter te worden dan $1\frac{1}{2}$ die van het enkele stuk; onder oorlogsomstandigheden zal men spreidingen van 2 de schaatstafelspreiding voor het enkele stuk en $3 \times$ de schaatstafelspreiding voor de batterij moeten aanvaarden.

Wehr und Waffen, Dec. 1932.

E.